

**“Tovuz Xeyriyyə Cəmiyyəti” ilə  
“Tovuz” qəzetiinin xüsusi buraxılışı**



*Əkbər Qosalı*

## Əkbər Qoşalının 50 yaşına

Əkbər Qoşalının həm xalq şeirindən, folklor dan qaynaqlanan, həm də sərbəst şeirimizin ənənələrinə söykənən poeziyası öz oxucusu ilə asanlıqla dil tapıb. Bəzən lirik səciyyəli, bəzən Vətənə, torpağa sevgidən ilhamlanan maraqlı şeirləri oxucularının qəlbini oxşayıb. Əkbər Qoşalı həm də o ədəbi isimlərdəndir ki, ömrünün düz yarısını yazıb-yaratmaqla yanaşı ardıcıl və məhsuldar şəkildə ədəbiyyatımızın təbliğinə, türkdilli ölkələr və xalqlar arasında ədəbi mübadilə işinin təşkilinə həsr edib. Bu işdə çoxlu uğurlar qazanıb.

Əsərləri onlarla dilə tərcümə edilərək nüfuzlu dərgilərdə, ayrıca kitablar kimi nəşr edilib. Prezident təqaüdünə layiq görülüb. Əkbər həm ədəbiyyata, söza, həm də həqiqi vətəndaş və ziyan kimi dövlətə və xalqa səmimiyyətlə xidmət edib.

Çağdaş Azərbaycan şeirinin istedadlı nümayəndəsi Əkbər Qoşalının 50 yaşı tamam olur. Əkbəri təbrik edirəm. Qoy ömrü bundan sonra da elə əvvəlki kimi dolğun, yaradıcılıq coşqusu ilə keçsin.

Hörmətlə,

**ANAR,**  
*Xalq yazarı, Azərbaycan Yazarlar Birliyinin sədri*



## Əkbər Qoşalı-50

### Hörmətli Əkbər müəllim!

Sizi - tanınmış şair və yazıçı-publisisti 50 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edirik.

Siz ədəbi fəaliyyətə ötən əsrin 90-ci illərində başlamışınız. İlk qələm təcrübələriniz mətbuatda işq üzü görmüş, ədəbi ictimaiyyət tərfindən maraqla qarşılıqlı olmuşdur.

Siz onlarla ədəbi, bədii, elmi-publisistik kitabın: "Ömür qoyub gedənlər", "Qar çıçayı", "Türkün səsi", "Azərbaycan türkologiyası" (bibloqrafiya, ortaq), "Altun bitik", "Ölümlərin ötsəsi", "Ölü yuxusu", "Səs. Söz. Rəng", "Çağdaş Azərbaycan ədəbi qurumları", "Yeni nəsil Azərbaycan aşıqları" (2 c.), "Azərbaycan gənclər hərəkatı", "Gəldik. Gördük. Yazdıq", "Bölgələrdən səslər" (3 c.), "Can Azərbaycan", "Yeni nəsil tatar şeiri antologiyası", "Yeni qazax şeiri antologiyası", "Özbək şeir çələngi", "Gənc qırğız şeiri antologiyası", "Qəlbdəki və qələmdəki Qarabağ", "Ürək daşı", "Xəyalımı çağirdim" (özbəkcə) və s. müəllifi, həmmüellifi, tərtibçisi və redaktorusunuz. Bugündən Ankara, Astana və Kazanda yeni kitablarınız nəşr olunub. "Nobel qardaşlarının ilk uğuru", "Stalinin qaranlıq keçmişisi", "100 illik şərəfli ömür", "Xəta və xatirə" filmləri sizin redaktorluğunuz ilə çəkilib. Sözləri sizə, musiqisi B.Nəsibova aid olan "Əziz Şuşa" mahnısı ilk dəfə Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin "Xəzər" xorunun Kamera və Orqan Musuqisi zalındakı konsertində ifa edilib (28.12.2022). Şeirləriniz F.Sadiq, R.Bəhmənli, E.Mədətoğlu, İ.Əsgəroğlu, S.İncə musiqi bəstələyib. Şeirləriniz ingiliscəyə, ruscaya, vietnamcaya, gürcücəyə çevrilib, qardaş türkçələrə uyğunlaşdırılıb və ölkə xaricindəki nüfuzlu ədəbi portal, dərgi, qəzet və antologiyalarda yayımlanıb. Sizin uyğunlaşdırmanızda qardaş ölkələrin bir çox yeni nəsl şairinin və klassikinin şeirləri azərbaycanca yayınlarıb. Türk dünyasının böyük klassiklərdən Əhməd Yəsəvinin "Divani-Hikmət"ini (T.İrfanla birgə) azərbaycancaya çevirmisiniz. Kitab Mədəniyyət Nazirliyinin xətti ilə ötən il nəçər olunub. Gökəmli Azərbaycan şairi Əli Kərimin Mədəniyyət Nazirliyi xətti ilə nəşr olunan ikicildlik "Seçilmiş əsərləri"nin məsləhətçi, şairin Ankara (BENGÜ), 2021 çıxan "Seçmə şeirləri"nin redaktorusunuz.

Azərbaycan Yazarlar Birliyi İdarə Heyətinin üzvüsü. Öncəki illərdə AYB Nəzərat təftiş komissiyasının sədr müavini olmuşuz.

Siz Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin (DGTYB) qurucususunuz. 2022-ci ildən Özbəkistan Yazarlar Birliyinin fəxri üzvüsünüz. 2020-ci ildən Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinin eksperti, 2021-ci ildən Mədəniyyət Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədr müavinisiniz. Daha once Gənclər və İdman Nazirliyində baş təlimatçı, Atatürk Mərkəzində şöbə müdürü vəzifələrində çalışmışınız.

Siz respublikamızın "Gənclər mükafatı" (2002), "Rəsul Rza" Beynəlxalq mükafatı (2009), "Vektor" Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının "Şahmar Əkbərzadə" Beynəlxalq Poeziya mükafatı (2006), Qazaxistanın "Təleqən Ayberqanov" (2016), nüfuzlu "Alaş" Beynəlxalq Ədəbiyyat mükafatının (2001) laureatisınız. Azərbaycan yazarlarının son üç qurultayının məruzəçilərindəniniz.

2015-ci ildə Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı, 2018-ci ildə Azərbaycan Prezidenti adından Müdafiə Nazirliyi tərəfindən "Azərbaycan Ordusu-100" yubiley medalı ilə, Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının Azərbaycan Gənclər və İdman Nazirliyi ilə ortaq təsis etdiyi "Fəxri Gənc" Qızıl nişanı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin "Zərdabi" Diplomu, TÜRKSOY-un "Molla Pənah Vaqif" medalı, Beynəlxalq Türk Akademiyasının "Gümüş medallı", Qazaxistanın I Prezidentinin imzası ilə "Qazax Xalqı Assambleyası-25" yubiley medalı, Qırğız Respublikasının "Toktokul Satilganov", Qırğız Milli Yazarlar Birliyinin "Xidmətlərə görə", Əmir Teymur Fondu'nun "Turan birliyi", Tatarstan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin "Mədəniyyət sahəsində uğurlara görə", Qazaxistanda "Gültekin", Türk Dünyası Araşdırmaçıları Beynəlxalq Elmlər Akademiyası"nın "Altun yıldız" medalları, RF Arxangelsk Vilayət Hökuməti Mədəniyyət Nazirliyi, Saxa (Yakutiya) Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Saxa Parlamenti, Saxa Dövlət Başçısı Administrasiyasının Humanitar siyaset şöbəsinin "Təşəkkürnaməsi", Rusiya Yazarlar Birliyinin "Fəxri Fərmani" ilə təltif olunmuşsunuz, eləcə də, AGİN, Mədəniyyət İşçiləri Həmkarlar Təşkilatı Respublikası Komitəsi, Milli QHT Forumu, Quzey Makedoniya Mədəniyyət Nazirliyi, Tatarstan Dövlət Şurası Təhsil, mədəniyyət, elm və milli məsələlər Komitəsi, Tatarstan Yazarlar Birliyi, Qaqqauz Yazarlar Birliyi, Saxa Yazarlar Birliyinin və b. fəxri fərman və diplomlarına layiq görülmüşünüz.

### Hörmətli Əkbər müəllim!

Sizi bir daha yubileyiniz münasibətilə təbrik edir, sizə uzun ömür, can sağlığı, yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.



Azərbaycan Yazarlar Birliyi

Azərbaycan Yazarlar Birliyi



*Qəniro PAŞAYEVA,  
Milli Məclisin Mədəniyyət  
Komitəsinin sədri*

## **Türk dünyasında tanınan və sevilən imza: ƏKBƏR QOŞALI**

deyil, ideyadan, ideyalı ədəbiyyatdan gedir, əlbəttə. Əlbəttə, ədəbiyyat başda olmaqla, ümumən hər bir yaradıcılıq aktı ideyaya əsaslanmasa, ideyalı olmasa, yaşarlı ola bilməz. Əkbər Qoşalının şeirləri, poemaları, həkayələri ilə, esseləri, məqalələri, müsahibələri ilə tanışlıq onu 90-cular ədəbi nəslə içində ideyalı ədəbiyyatın ən əsas təmsilçilərindən biri, bir sıra göstəricilərə görə birincisi kimi səciyyələndirməyə əsas verir.

Əkbər Qoşalının irihəcmli əsərlərinin - “Dərvişin nağılı”, “Çobanbayatı” poemalarının və “Türk dünyasında ədəbiyyat... Ədəbiyyatda Türk dünyası” məruzələrinin bu baxımdan daha təsirli olduğunu düşünürəm. Təsadüfi deyil ki, adıkeçən mövzuda məruzələr Azərbaycan Yazıçılarının son iki Qurultayında məhz ona etibar edilib və o da bu etibarı yüksək səviyyədə doğrudub. Xalq yazıçısı, AYB sədri ANARın Əkbər Qoşalının məruzəsini model məruzə adlandırmış, məruzələr haqqında çoxsaylı təqdimatçı röylərin meydana çıxmışı, habelə ciddi alimlərin elmi əsərlərində həmin məruzəyə istinad olunması da dediklərimizi təsdiq edir.

Əkbər Qoşalı ilə yol yoldaşı olmuşam, uzun illərdir yaradıcı əməkdaşlığımız, ailəvi münasibətimiz var. 2020-ci ilin sentyabrından isə bir yerda işləyirik. Onun, sədri olduğum Mədəniyyət Komitəsinin eksperti olaraq məhsuldar çalışmalar, məsuliyyəti şair-yazıcı kimliyi ilə yanaşı dövlət qurumlarında uzunmüddətli və səmərəli iş təcrübəsindən, bu təcrübənin yüksək əyarından xəbər verir.

Onu Türk dünyasının hər yerində tanır, bilirlər, yaradıcılığına, ictimai fəaliyyətinə saygı duyurlar. O, Türk dünyası gənc yazarlarının Azərbaycan mərkəzli beynəlxalq platformasının - Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin qurucusu və ilk başqanı olub. Azərbaycan Yazıçılar Birliyi, Milli QHT Forumu və CASCFEN-nin İdarə heyətinin, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin, bir səra digər uyğunprofilli qurum və quruluşların üzvü yaxud fəxri üzvüdür. 2022-ci ildə Türk Ədəbiyyatı Vəqfinin şəraf üzvü, Özbəkistan Yazıçılar Birliyinin fəxri üzvü seçilib. Özbəkistanın “Kitab dünyası” qəzetiinin Azərbaycan təmsilçisidir.

Əkbər Qoşalı Azərbaycan dövlətinin, qardaş respublikaların, ortaç türk qurumlarının, digər çoxsaylı qurum və quruluşların mükafatları ilə təltif olunub. Bu, onun yaradıcı və ictimai fəaliyyətinə, xidmətlərinə verilən dəyərin ifadəsidir.

Dəyərli qardaşımızın 50 illik yubileyi münasibəti ilə təbrik edir, ona yeni yaradıcılıq uğurları diləyirəm!

Beynəlxalq “Alaş” Ədəbiyat mükafatı laureati Əkbər Qoşalının ədəbi yaradıcılığı və ictimai fəaliyyəti qoşa qanad kimi bir-birini tamamlamaqda, necə deyərlər, tarazlıq yaratmaqdadır. Tarazlıq dedikdə ilk növbədə nəyi nəzərdə tuturam? - Söhbət fiziki parametlərdən



*Məmməd Məmmədov,  
Tovuz Rayon İcra  
Hakimiyyətinin başçısı*

### **Hörmətli Əkbər Qoşalı!**

Siz bu gün Azərbaycanın iqtisadi-siyasi həyatında fəal iştirak edən, şeirlərinizlə, publisistik yazıclarınızla ürəklərdə yeri olan söz adamlarından birisiniz. Əməllərinizlə, yaradıcılığınızla ölkəmizin inkişafına, dünyada tanınmasına yurulmadan xidmət göstərisiniz. Çoxsaylı kitablar müəllifiniz, əsərləriniz ölkəmizdə və onun hüdudlarından kənarda maraqla oxunur.

Tovuzlular siz sevir və fəaliyyətinizi yüksək qiymətləndirir. Bir şair, publisist kimi ədəbiyyatımıza, mədəniyyətimizə verdiyiniz töhfələr Prezident təqədübü və bir sıra yüksək mükafatlara layiq görülmüşdür.

İnanırıq ki, bundan sonra da daha böyük uğurlara imza atacaq, bizi yeni-yeni əsərlərinizlə sevindirəcəksiniz.

Sizi öz adımdan və bütün Tovuz əhalisi adımdan 50 illik yubileyiniz münasibətilə ürəkdən təbrik edir, çoxşaxəli fəaliyyətinizdə uğurlar arzuluyırıq.

### **Hörmətli Əkbər Qoşalı!**

“Tovuz” Xeyriyyə Cəmiyyəti doğulduğumuz rayonun elm, mədəniyyət və tanınmış ziyanlarının yubileyləri ərəfəsində mütamadi olaraq rəngli jurnallar, nəfis tərtibatla kitablar nəşr etdirir.

Sizin də 50 illik yubileyiniz ərəfəsində belə dərgini hazırlamaq məsləhət bilindi. Ədəbi yaradıcılığınız və ictimai fəaliyyətiniz bütün respublika əhalisinin gözü qabağında olduğu kimi “Tovuz” Xeyriyyə Cəmiyyətinin də daim diqqətindədir. Çap olunmuş çoxsaylı kitablarınız, eləcə də həmin kitabların xeyli hissəsinin xarici ölkələrin dillərinə tərcümə olunaraq həmin ölkələrdə çap olunması hər bir tovuzdunun qürur mənbəyidir.

Bu nəşri hazırlanıb, respublikasızın tanınmış şair və yazıçılarının, elm xadimlərinin, eləcə də xarici ölkələrin kifayət qədər nüfuzlu ədəbiyyat adamlarının sizin haqqınızda yazdıqları yazılar, ünvanlaşdırılan təbrik məktubları bütün tovuzlularda fərəh hissi oyadır. Bu, hər yazar adamina qismət olan hal deyil.

Eyni zamanda Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyini (DGTYB) quşmaqla siz ölkəmizin, eləcə də türk dünyasının gənc yazarlarını bir cəmiyyətdə birləşdirmisiniz. “Tovuz” Xeyriyyə Cəmiyyətinin Ağsaqqallar Şurasının və İdarə heyətinin üzvləri sizin paytaxtın müxtəlif teatr və konsert sahnalarında keçirilən DGTYB üzvlərinin çıxışlarını dəfələrlə izləmişlər. Uzun illər Atatürk Mərkəzində şöbə müdürü kimi, hazırda tutduğunuz mövqə və DGTYB-dəki fəalliyətiniz sizin türk dünyasına olan sevgidən irəli gəlir. Türkəlli ölkələrə səfərləriniz, orada nüfuzlu ədəbiyyat adamları ilə saysız-hesabsız görüşləriniz bir daha sizin türk ədəbiyyatına necə töhfə verməyinizdən xəbər verir.

Əlbəttə, sizin türk dünyasına xidmətiniz istər respublikamızın, istərsə də türkəlli ölkələrin rəhbərləri tərəfindən layiqincə qiymətləndirilib. Azərbaycan dövlətinin, qardaş respublikaların, ortaç türk qurumlarının, digər çoxsaylı qurum və quruluşların mükafatları ilə təltif olunubsunuz. Prezident mükafatına layiq görülmüşünüz.

2015-ci ildə Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı ilə “Tərəqqi” medalı, 2018-ci ildə Azərbaycan Prezidenti adımdan Müdafiə Nazirliyi tərəfindən “Azərbaycan Ordusu-100” yubiley medalı ilə, Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının Azərbaycan Gənclər və İdman Nazirliyi ilə ortaç təsis etdiyi “Fəxri Gənc” Qızıl nişanı və xarici ölkələrin bir çox nüfuzlu mükafatlarına layiq görülməyiniz türk dünyası qarşısında göstərdiyiniz xidmətin titanik olmasına səbətdür.

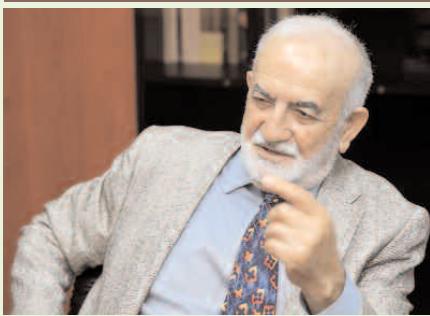
### **Hörmətli Əkbər Qoşalı!**

“Tovuz” Xeyriyyə Cəmiyyətinin üzvləri növbəti yubiley və həyatınızdakı xoş günləri daim diqqətə saxlayacaq və çalışacaq ki, sizin və sizin kim rayonumuzun adını daim yüksəklər qaldıran görkəmli insanlar haqqında öz töhfəsinə versin.

Bir daha Sizi 50 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edir, ədəbi və ictimai fəaliyyətinizdə uğurlar diləyirik.

*“Tovuz” Xeyriyyə Cəmiyyətinin  
Ağsaqqallar Şurası və İdarə heyəti*

## Daha büyük başarı və uğurlara doğru



Məmməd İSMAYIL

Yəni beləcə mən hardasa Əkbərin özüle şəxsi tanışlıqdan əvvəl sözüylə tanış olacaqdım. Şeirlərində haralı olduğunu kəsdimkə elə də asan deyildi. Çünkü onun oxucularına təqdim etdiyi ilk qələm təcrübələri Qoşalı soyadının məndə oyatlığı Tovuz aşiq-saz mühitinə uyğunlaşmışdır. Həm də bu gənc şairin imzası qonşuluğunda Dünya Gəncləri Türk Yazarçılar Birliyinin başqanı ünvani da çox şey deyirdi. Elə gənc yaşda belə bir təkilat haqqında düşünmək və yaratmaq 20-23 yaşlı bir gənc üçün qeyri-adi hadisə idi. Bəlkə belə bir təşkilat haqqında düşünmək olardı, amma bu təşkilatı yaratmaq onu işlək hala gətirmək hardasa bir adamın işi deyildi. Əkbər Qoşalı zaman içində bu düşüncəni kağızdan həyata da keçirəcəkdi. Bəlkə bu fikrim birilərına qəribə gələ bilər - günümüzün reallığına çevrilən Türk Dövlətləri Birliyinin ilk addımları bəlkə elə Əkbər Qoşalının ilk təşəbbüsündən başlayacıdı, kim bilir. Belə olmasa da o keçid dönməndə Türk Dünyası birliyi təşəbbüslerində biri də heç şübhəsiz Əkbər Qoşalıya aiddir. Zaman içerisinde onun yaratmış olduğu təşkilat gerçəkdən də Türk Dünyasında nüfuzlu bir yerdə sahib olacaqdı. Maaddi imkanların qısıtlı olduğu o dönmələrdə Türk Dünyası ədəbi gəncliyini bir araya gətirmək, onların şeir səhifələri hazırlamaq, almanaxlarını buraxdırmaq elə də asan iş deyildi. Bunu axına qarşı üzən balıq misali ancaq Əkbər kimi təşəbbuskar bir gənc bacara bilərdi. Heç də təsadüfü deyil ki, bu gün onun bu yöndəki xidmətləri Türk Dünyasında yetəri qədər dəyərləndirilir, ayri-ayrı ödüllərə, mükafatlara layiq görülür.

Əkbərlə ilk şəxsi tanışlığımız da elə onun Dünya Gəncləri Türk Yazarçılar Birliyinin fəaliyyətə başladığı ilk zamanlarda baş tutacaqdı. Onda biləcəkdimki biz Əkbərlə eyni məkanın övladlarıyız. O zaman Birliyin Azərbaycandakı üzvüleri ilə görüşüm olacaqdı. Bu ilk görüşümüz başlanan bu yolun ciddiyətini də mənə inandıracaqdı. Və onların bir çoxunun şeirlərini Türkiyənin köklü "Çağrı" dərgisində önsözümlə birlikdə çap etdirəcəkdim.

Dedim ki, "Qoşalı" soyadı hələ şəxsi tanışlığımızdan əvvəl ilgimi çəkmişdi və bu ilgi şübhələrimi doğruladı. Biz Əkbərlə eyni dərənin suyunu içmişik. Əkbərin doğuldugu bir kitabın iki sahifəsi kimi üz-üzə açılmış bir dağ yamacının iki yaxacında qərar tutan Qoşa kəndi həqiqətən də təbiəti ilə Tovuzun ən seckin kəndlərindən biridir. Təbiətinin gözəlliyi öz yerində amma oradan-dağların, qayaşların, meşələrin keçilməz qoynundan deyil dünyaya açılmaq, heç aşağılıra rayon mərkəzi Tovuza getmək də asan iş deyildi. Amma Əkbər əzmin zəfəri ilə deyil Tovuza, Bakıya, yavaş-yavaş dünyaya açılmağa başladı. Bitməsi çətindi daşda ağacın, Bitdimi əbədi göyərəcəkdi. Eloğlum bir şair kimi də, bir təşkilatçı kimi də bu keçən illər ərzində bir çox uğurlara imza atıb. O artıq Azərbaycanda yox, Türk dünyasında seçilib sayılan bir fiqra çevrilib, səsi-sorağı Türk dünyasının çeşitli mərkəzlərində gəlir...

Öz təcrübəmdən biliram, 50 yaş ömrün ən gözəl çağlarıdır. Bu yaş olsa-olsa gələcək uğurların sağlam özüllü sayıla bilər. Hələ bu sağlam özül üzərində nə qədər yeni ucalıqlar başlayacaq, çünkü harda başlangıç var, orda davamıyyət də olacaq.

**Əlli yaşın mübarək, eloğlu, daha büyük başarı və uğur diləkləriyle, sənin Məmməd əmin.**

İş elə gətirib ki Əkbər Qoşalının ədəbiyyata gəlişi hardasa mənim ölkədən gedisi mə təsadüf edib. Onun ilk ədəbi addımlarını atlığı otuz il bundan əvvəlin o başında mən artıq Respublika gənclik ədəbi birliyinin rəhbərlik etmirdim. Belə bir vaxtda qəzetlərin ədəbiyyat səhifələrində mənim ədəbi birlikdən tanımadiğim yeni bir imza da boy göstərməyə başlayacaqdı: Əkbər Qoşalı.

## Gəncliyin - son baharın mübarək!

Mən Türkiyədə, eləcə də, başqa turkdilli ölkələrdə müxtəlif ədəbi tədbirlərdə olarkən mənə ən çox ünvanlanan suallardan biri budur:

- Qoşalını tanıyırsınız mı?

Yaxud deyirlər:

- Qoşalıya salam deyin!

Ən azı, 15 ildir ki, turkdilli ölkələrdə keçirilən ədəbi tədbirlərdə bu cümlələri eşidirəm. Həmişə də sevinirəm, qürur duyuram ki, Əkbər Qoşalının Türk dünyası ədəbiyyat adamları arasında belə hörməti var, tanınır və sevilir. Şübhəsiz ki, bu, təsadüfi deyil; onun özünün fəaliyyətinin nəticəsidir. Əkbər Qoşalı uzun illər Dünya Gəncləri Türk Yazarçılar Birliyinə (DGTYB) başçılıq etmişdir. Olduqca səmərəli fəaliyyət göstərmişdir.



Rəşad MƏCID,  
Mətbuat Şurasının sədri,  
AYB-nin sədr müavini

Onun təşkilatçısı və ya təşəbbüskar olduğu bir çox tədbirlərin iştirakçı olmuşam. Tədbirin səviyyəsi, dəvət olunan qonaqlar, həsr olunan və gündəmə gətirilən mövzular daim seçilib. Əkbərin özünün xarakterində olan təmkinlilik, mərhəmət, ehtiram, insanlara qarşı diqqət kimi müsbət bəşəri xüsusiyyətlər ölkələrə rasi ədəbi əlaqələrin qurulmasında böyük rol oynamışdır. Azərbaycan Yazarçılar Birliyinin 2022-ci ildə keçirilən XIII qurultayından önce Əkbər Qoşalı əhatəli və gözəl bir marza elədi, Türk dünyasında ədəbi əlaqələr, ədəbiyyatın bu günü ilə bağlı dolğun məlumatlar verdi. Bu da onu göstərdi ki, Əkbər Qoşalı müasir Türk dünyası ədəbiyyatına bələddir.

Əkbər Qoşalı gözəl şairdi. Onun poeziyası milli köklərə dayanır. Qoşalı qələmi ilə Türk dünyasına xidmət edir. Onun şeirləri sevilərək oxunur.

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədrinin müşaviri kimi də Əkbər Qoşalının fəaliyyəti qənaətbəxşdir. Mən Qənirə xanım Paşayevanın təşəbbüsü, Əkbər Qoşalının təşkilatçılığı ilə baş tutan bir çox tədbirdə iştirak etmişəm. Həmin tədbirlərdə də Türk dünyasının sanballı ədəbiyyat adamlarının Əkbər Qoşalıya isti münasibətinin, eyni zamanda, Əkbər Qoşalının həmin insanlar haqqında bilgisinin, Türk dünyasını yaxşı tanımasının şahidi olmuşam.

50 yaş cavanlıq yaşı sayılır, əslində. Mənim 50 yaşım olanda AYB rəhbərliyində mənə deyirdilər ki:

- Sən cavansan! Sən gəncən!

İndi mən də Əkbəri gənc hesab edirəm. Əslində, poetik desək, Əkbər Qoşalı gəncliyin son baharını yaşıyır. İndiki dövrda 55-cən gənc sayılmaq olar. Əkbərə yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram. Onun gözəl ailəsi var. Oğlanları onun gözəl əməllərini davam etdirəcək. Əkbəri 50 yaş münasibətə təbrük edirəm. İnanıram ki, Əkbər Qoşalı bundan sonrakı fəaliyyəti ilə də Azərbaycan mədəniyyətinə öz töhfəsini verəcək.



# Yeni üfüqlərə doğru!



Nəriman HƏSƏNZADƏ,  
Xalq şairi

Hörmətli Əkbər Qoşalı qardaşım, siz şərəflə əlli yaşınıza ədəbi yaradıcılığınızın və ictimai fəaliyyətinizin halal nüfuz qazandığı bir vaxtda qədəm qoyurusunuz.

Bir növ “Seçilmiş əsərlər” təsiri bağışlayan “Ürək daşı” adlı kitabınızdakı şeirləri məmənuniyyətlə oxudum, bizim sonuncu Yaziçılar Qurultayında müasir poeziyamız barədə məruzəçi gözəl şairimiz İbrahim İlyashlinin əhatəli öz sözünü də maraqla izlədim. Bütün bunlardan savayı, Şuşa haqqında yazdığınış şeirləri, poemaları görkəmli tənqidçimiz Vafiq Yusiflinin Türk dünyası ilə sizin geniş yaradıcılıq əlaqələrinizə həsr etdiyi həcmli təhlili də bu fikri hallandırır ki, sizin türkçülüyüňüz və bütün yaradıcılığınız ədəbi hadisədir. Həm şəxsi, həm də ədəbi əlaqələriniz barədə deyilənlər, əlbəttə, məni sevindirir.

Dünya Gəncləri Türk Yaziçıları Birliyinin başqanı kimi, ədəbi-ictimai-siyasi hərəkata rəhbərlik edirsiniz. Qardaş türk ölkələrinin dünyada türk həmrəyliyini elan etdiyi bir vaxtda, bu ədəbi-ictimai fəaliyyətiniz yəqin ki, böyük məna kəsb edir.

Qazax yazılışı Rəhimcan Otarbayevin Bakıda nəşr etdirdiyiniz “Baş” romanının həm redaktoru, həm də ön sözün müəllifi olmağınız da yuxarıda dediyim mənənada “sözsüz” təqdirəlayıqdır.

Əkbər, mən siz, sizin şeir yaradıcılığınızı heç kəslə müqayisə etmək fikrində deyiləm. Hərçənd, deyirlər ki, hər şey müqayisədə görünür. Müqayisəsiz görünürsə, buna ehtiyac varmı? Görünən dağa nə bələdçi?

Bu dünya köhnə dünyadı, siz onu təzə görə bilirsiz, buna inandığınız üçün də oxucunu inandıra bilirsiz. Mənəcə, bu təbidiir. İstedədin gözü görür, qulağı eşidir, qəlbidə də durur.

“Türkçülüyüm tutdu yenə” deyirsiniz. Bu, şairin ilhamlılığındır. Rəssama and verir ki, “Sən firçan!” incimə, sənin odandan heç bir şey götürmədi. “Firça” burada təkcə kolorit xatırınə deyil, and yeri kimi Tanrı əvəzi işlədirilir.

“...Bəlkə gözümüzzdə,  
könlümüzdə,  
götürmüşük nəyisə, -  
o dağınqı adamın sənətçi nizamından.”

Başqa bir şerində şair Tanrı and yeri kimi “Daşkənd eşqinə”, “Babək deyən bir cüt qolun eşqinə”, “Xətayının başladığı ulu yoluñ eşqinə”, “...Turan adlı acunun eşqinə” və başqa bu kimi tərkiblərdən istifadə edir-

sınız. “Ömür deməm ömürə”, “Ömür dedim ölümə!” deyə poetik manifestinizi elan edirsiniz.

*Bu gün,  
əlbət, bir gün  
olanlar olmayacaq,  
olmayanlar olacaq.  
Nə qurşun atdıq bir kəsə,  
nə qurşun atdilar ölkə:  
ölüm demə ölümə,  
yol yoxsa  
cavan ölümə.  
Onsuz da  
olanlar olmayacaq,  
olmayanlar olacaq.  
Nə qurşun atdilar ölkə,  
nə qurşun atdıq bir kəsə:  
Ömür dedim ölümə,  
özüm dedim özümə.  
Bütün ölümlər  
ölümə aparır.  
Baxma, hər ölüñü bir qoşun aparır,  
kim dünyadan nə götürür?  
Qoy desinlər, bir şair  
dünyadan qurşun aparır.*

“Bu elitar mədəniyyət” xüsusi qabiliyyəti olan və maariflənmış azlıq üçündür” deyən bir Avropa kulturoloqundan fərqli olaraq, böyük italyan filosofu və tarixçisi Benedetto Kroce “İnsanın işığa doğru uzanan fasilsiz yolu” kimi qiymətləndirir və əlavə edir ki: “poeziya kainatın vəznini (ritmini) duymaqdırsa, fikir onu sistemə salmaqdır”.

Əkbər Qoşalının qoşmaları, gəraylları, təcnisləri də şairin geniş dünyagörüşünün, həyat müşahidələrinin nəticəsi kimi qiymətlidir. Şeirin dili rəvандı, ağızda saitlər saatlıqlara qarışmir, həcmə qısa və yaddaqalandırı.

*“Ömrüm uzun çəkmədi,  
kasıb gülüşü kimi”  
“Qızlar yanrı çəkdi yanaqların, -  
biz niyə əylib əlindən öpdük?!?”  
“Bir göz var, istədim baxım yaşayım, qoydu-  
lar üz-üzə baxtumnan manı”.  
“Nə iş görürəm, soruşma,  
işim özümlə davadı”.  
“Alnim oxuyammadım,  
alni belə qurşammi?!?”*

Müxtəlif şeirlərdən götürdürüüm uzun-qısa bu misralar mənə bol məhsul götirmiş ağaclarda bohrasının ağırlığından əylən nazik budaqları xatırladır.

Əkbərin göz açıb yaşadıgi mühit - Tovuz tərəflər həmişə saz-söz sahibləri ilə məşhur olmuş, seçilmişdir. İndi də belədir. Mülkülli şair Həsən kişini mən yaxşı tanıydım. Bizim Vağzal Poyluda məşəbəyi işləyirdi. Onun sazi, şeiri, sözü həmişə məni heyran etmişdi. Sonalar Mikayıl Azaflı, Şəmsad Rza, Məstən Əliyev, Məmməd İsmayıllı, Zirəddin Qafarlı, Məzahir Hüseynzadə kimilər şərimizi-sözümüzü şərfləndirdi.

Belə bir tarixi şeir-sənət ocağında görünmək özü istedaddır (təkcə istedadmı?).

Gəraylılarının birində şair həyatın ziddiyətlərini, qaranlıq döngələrini görür, göstərir və şukr eləyir. Çünkü müəllif inanır və inanır ki, insan, onun gözə görünməyən gücü yenilməzdir.

Şeirlərin əsas leytmotivi məhək daşı, müəllifin ad verdiyi “Ürək daşı” məhz budur.

Bu əbədiyyəti şair eşqlə, qürurla qələmə alır və yanılır.

*Dizim yerə gələn vaxtı  
güt golən qeyrətə şükr.  
Nur üzə hər gün təzədən  
yaranan heyrətə şükr.  
Yaxınları uzaq bildik,  
uzağları sazaq bildik.  
Ölən oldu də,  
bilmədik,  
doğulan Mehmete şükr.  
Ömür - durmur, axarında,  
ölüm - bəlkə də yaxında.  
Danışmağa söz qalıbsa,  
şairə və şeirə şükr.*

Hörmətli qələm dostum, bənzərsiz şeirlərində müşahidə etdiyim bir yaradıcılıq sırrını də (sərr demək mümkünənə) yeri gəlmışkən qeyd etmək istərdim: şair istifadə etdiyi bir ədəbi növ və janrda, müxtəlif növ və janrların elementlərini işlədir. Beləliklə də, ifadə etmək istədiyi poetik ümumiləşdirmələrə nail olur.

Təbiidir ki, səhbət sənətkardan gedirsə, o heç vaxt fəlsəfi-estetik cərəyanların məhdud çərçivəsinə siğə bilməz, əksinə, özüylə yeni bir fəlsəfi dünyagörüş, ədəbi növ və janr, üslub, yeni təfəkkür tərzi və sairə gətirir. Bəzən özü bütöv bir ədəbi-fəlsəfi mərhələyə çevrilir.

Yeni üfüqlər!

Dostum, qardaşım Ekber Qoşalının dünyaya geliş gününü tebrik edir, can sağlığı, xoşbəxtlik ve uğurlar arzulayıram.

Dünya Gənc Türk yazarlar Birliyinin qurulduğu o xoşbəxt ve heyeacanlı günləri xatırlayıram. Heç bir vaxt dönəmeyecek ümidi dolu günler idi... Resmiyyə Sabir, Ekber Qoşalı və men.... hey qaçırdıq... Əslində DGTYB öz zamanında çox az imkanlarla çox böyük işlər gördü. Türk Dünyası gənc yazarlarının ilk antologiyası Əkbərin və Resmiyyənin böyük əziyyəti hesabına başa gəlmişdi. Bizim açıqımız cügrəda indi hamı gedir. Biz o dövrün ilkəri idi. Önümüzdə də Əkbər gedirdi və o Əkbəri hər kəsdən artıq yoran, incident də mən idim...

Gözəl günler gözəl gəncliklə birlikdə getdi. Amma Əkbər bunu boynuna almır. Yanı, sadəcə ad günü təbrikli kimi qəbul edəcək bu təbrik... Nə yaxşı... Əkbər həm də ona görə nadir insandır ki, Türk dünyasının hanisi nöqtəsinə getsə, hər türk onu özündən biliir, onu özünə bənzədir... Əslində böyük xoşbəxtlikdir.

Əkbər, ailənlə birlikdə xoşbəxtlik və övlad fərəhi arzu edirəm. Bu rəqəmlərəq-zada baxma, sən elə həmin Əkbərsən! Tan sürətlə irəli!



**Vaqif YUSİFLİ,**  
filologiya elmleri doktoru

Əkbər Qoşalı... İllərdir ki, mən bu imzani izləyirəm, şeirlərini, publisistik məqalələri ni oxuyur, onu bir türkçü və azərbaycançı kimi bəyənirəm. Amma hələ ki, onun yaradıcılığı barədə bir söz deməmişəm. Səbəbini belə izah edə bilərəm ki, bir tənqidçi üçün istedadı bol bir şairdən söz açmamaq "görünən kəndə bələdçi nə gərəkdir" sualına cavab vermək deməkdir. Ancaq susa da bilmirəm, çünki onun poeziyası və bu poeziyanın özünəməxsusluğunu mənim fikrimcə, hələ kimse tərəfindən gərəyinçə şərh olunmayıb. Yaxşı şairlər bəzən ədəbi tənqidçilərin və digar yazarların nəzərindən uzaq düşür.

Əkbər Qoşalı mükəmməl şairdir. Mükəmməllik anlayışı çox mətləbləri əhatə edir. Mükəmməl şairlik ilk növbədə, onun dilini və üslubunda təzahür edir. Əkbər Qoşalı şeiri müasir Azərbaycan poeziyasında ana dilimizin zənginliyini əks etdirir. İstənilən şeirini onun müəllifinin kim olduğunu bəlirləmədən deyərsən ki, bu şeiri Əkbər yazıb. Bax, bu özünəməxsusluq onun fərdi üslubudur.

Adətən, bir şairin yaradıcılığından söz açanda ilk növbədə, bu şeirlərin məzmunundan, o şairin öz şeirlərində hansı mətləblər dən danişdığından sözə başlayırlar. Amma mən sıfırt-sıfırt onun sənətkarlıq məziiyyətlərini ön plana çəkmək istəyirəm. Əkbər müasir şairdir və müasir şair üçün vəzn problemi yoxdur. O, sərbəst şeir meydanında da hünər göstərir, heca vəznində də. Onun Tovuz rayonundan olduğunu biliyəm və burdan Azərbaycan poeziya meydanına gələn şairlərin qoşma, gəraylı, təcnis, ümumiyyətlə, heca şeirlərində poetik ustalıqlarının şahidiyəm. Əkbər Qoşalının "Aldı görək, nə dedi" silsiləsindən olan qoşma və təcnislərini oxuyanda hiss elədim ki, onun canında və ruhunda saz havası ana südü kimi yaşıyır:

Nə susarsan, dəli könül,  
ta əyninə nimdaşammi?  
Səninla yol gedəmmirəm,  
mən vəfasız yoldaşammi?

...Gerilərdə qazanmadım,  
acıları qucub qaldım.  
Alımı oxuyamadım,  
alrı belə qırışammi?

# Əkbər Qoşalının "Seçilmiş əsərləri"nin I cildinə ön söz

Formaca, şəkicə bu gəraylı klassik aşiq gərəylilərindən seçilmir, amma bu şeirdə XXI əsrin poetik təsfəkkürü ilə qarşılaşırısan.

Əkbər Qoşalı türkülüyü tərənnüm edən şairdir. Bəziləri kimi tribunada "mən türkəm, türk oğluyam" deyibən qışqırnlardan deyil. Türkü olmaq türkün mədəniyyətini, adət-ənənəsini, koloritli dünyasını, azman döyükənəsi, basılmaz cəngavərliyini, "Altaylardan qopan atları" və əlbəttə, türkün dünyaya hökm edən fatehlərini şeirdə əbədi-ləşdirməkdir:

*Altaylarda qopan atlar  
getdiyi göy yolu yolu.  
Altaylarda doğan Aylar  
biz çıxanda doluydu.*

Yaxud:

*Ürəyim hey atlalar -  
ürəyim elə atlalar,  
yada düşər Altaylar.*

*Mən sənin özünü sevirdəm,  
sən mənim Qarabağımsan,  
Sən mənim qara bağımsan.  
Sən mənim qaram-ağımsan..!  
Sən özündən böyüksən  
Sən sözündən böyüksən,  
sözdən qabaq səsimsən,  
Qarabağ!*

Əkbər Qoşalı təbiəti duyan şairdir. Təbiət onun şeirlərində lövhə çəkmək, sözlə rəng yaratmaq missiyasına xidmət edir. Deyərdim ki, onun bir çox şeirlərində əla peyzaj - şairliklə rəssamlığın vəhdəti hiss olunur.

*Yağışlar, yağışlar yağırı nazla,  
Çiçəklər, ciçəklər sığallanırı.  
Nə gözəl, nə gözəl əsirdi yellər,  
Göllər beşiyində yırğalanırı.*

*Dərələr, təpələr şəkillənirdi,  
Yer yerə bərkirir, göy çəkilirdi.  
Hər şey təptəzəydi, hər şey yepenyi,  
Bulaqlar, bulaqlar nəsə deyirdi.*



Və bu mövzuda olan digər şeirlərini də oxusaq, biz qədim türkün bədöyə atlarının hənritisini, döyükənəsi cəngavərlərinin qılınclarının şaqquşmasını, cəng səslerini eşidərik. Əkbər Qoşalı bu şeirlərində AT obrazını qəhrəmanlığının simvolu kimi ümumiləşdirə bilir.

Əkbərin şeirlərində milli-mənəvi məkanların yetərinə poetik inikası ilə qarşılaşıraq; yox, bunlar sərf təbliğat xarakteri daşımır, Yaddaşın tarixi kimi əks olunur. Tarixi abidələr, Qarabağ, Şuşa, Qız qalası haqqında yazılın şeirlər məhz Yaddaş şeirləridir. Bu şeirlərdə Əkbər poetik orijinallığı nail olur, təzə söz deyə bilir. Məsələn, onun "Qız qalası" şeiri Qız qalası haqqında yazılın şeirlərdən tamamilə fərqlənir. Qız qalası, Ərk qalası, Bəzz qalası, Əlinçə qalası... - bunlar şeirdə bir vəhdət halında birləşir. "Qarabağ" şeiri isə söz təkrarlarının düzümüz ilə şairin Qarabağ sevgisini ifadə edir:

*...İlk kişi - ilk qadın gəldi göz-gözə,  
Şimşəklər, şimşəklər belə yarandı.  
İlk dəfə uzandı əllər əllərə,  
Barmaqlar toxundu, Ay paralandı.*

Əslində, 2019-cu ilin bu ilk şeiri təbiətin gözəlliyi mənzərəsində bir sevginin yaranışını əks etdirir. Şeirin hər misrasında eyni sözlərin təkrarı bir nəğma ahəngi yaradır. Əkbərin təbiət şeirlərində İnsan və Təbiət həmişə belə vəhdətdədir. "Bu axşam dağlara yağış yağacaq" - qoy yağın, "Köç axar, köç axar evlərə sarı, vəhşilik, gözəllik qalar dağlara". Qoy qalsın! "Yenə çaxdı şimşəklər" - qoy çaxsın. Çünkü "Şimşək günü ağrısı, Buludlar ağlayan göz, Yağışlarsa göz yaşı".

Yeri gəlmışkən qeyd edim ki, Əkbər Qoşalının şeirlərində təsbih və metafora kimi öncül bədii təsvir vasitələrinin orijinal nümu-

nələrinə tez-tez rast gəlirik. Bəzi nümunələr:

Ömrüm uzun çəkmədi,  
kasib gülüşü kimi.  
Ölmək şəkil çəkməkdidi,  
fələyin üzü kimi.

\* \* \*

Gözlərimdə dəfn etdiyim  
qurmazı qərənfülli  
ağ kəfənlili həsrətim!  
Gözlərim saralırmı da.

Əkbərin bir qoşmasını misal götirəm ki, onun xalq poeziyasından - aşiq şeirindən necə qaynaqlandığıనı görəsiniz. Həm də bu qoşmadakı metaforaları heyranlıqla seyr edəsiniz:

Tanrı yazıb, ömrümüz bir cümlədi,  
hər cümlənin yanında bir nöqtə var.  
Şah işarə nə "sual", nə "nida"di,  
qana salar, qanında bir nöqtə var...

Söz bitən gün qələmlər yas saxlayır  
təqvimlər də Sözsüz bir gün saxlamır.  
Sözü bəlkə tutub, bax, o saxlayır,  
gahunda üç, gahunda bir nöqtə var.

Qələm yenə yaxşı sözçün sarsıdı -  
inam yoxsa nəfs yenəxlağı!  
İşarələr baxışlar tək canlıdı,  
bir nöqtə "yox" deyər, o bir nöqtə "var".

Bu qoşma həm də Əkbər Qoşalının ürfani şeirə meyl etdiyindən xəbər verir.

Əkbər Qoşalı hər predmetə, hər nəsnəyə poetik mənə verməyi sevir. Deyim ki, "Suyun şərhi" şeirində "sudili"ni mənalandırır. "Səsərlər"də Səsərlərin mənə cəalarlarına üz tutur: "Səsərlərin gözəli qara sazdadı. Kərəmi çağırı, Dilqəmi səsərlər". Yaxud boz rənglə əlaqədar bir şeirdə Boz məfhumunun müxtəlif variasiyalarını - cəalarlarını şeirə gətirir. "Boz çöllər", "boz oğlan", "boz üzü silah", "soyuqdan bozarmış surat" və sonda bu bədii təyinlərin hamisindən daha önəmlili "Boz qurd".

Əkbərin sevgi şeirləri... O, bu məzmunlu şeirlərdə ifrata varmir, sevgiyə, ali hissə ağlın gözüylə baxır. Yalnız yaşılanan, duyulan hissələri şeirə gətirir. Həm də bu hissələri orijinal bədii vasitələrlə təqdim edir:

Mən səndən ayrılanla ölüb  
səni gözüm dən saxladım.  
İndi hər güzgü önungən  
ötüb-keçəndə, səni görürəm.  
Dirilib gözüm dən düşürsən,  
özüm gözüm dən düşürəm,  
düşür ürəyim.  
Səni gözüm üstə qoya bilmirəm,  
istəyirsən qına məni, qına neynim,  
Gözümün üstündəsən.

Və bir də onun sevgi şeirlərinin ürfani müqəddiməsi: "Dindən əvvəl sevgi özü din idi".

Əkbər Qoşalının "Su pərisi" və "Dərviş nağılı" poemaları da onun şeirlərindəki orijinal bədii ifadə üsulunun daha yetkin nümunələri kimi diqqəti cəlb edir. Hər iki poema lirik səpgilidir. Şairin OBRAZ yaratmaq, fikir və düşüncələrini bu obraz ətrafinda cəm etmək ustalığı var bu poemalarda. Bu yerdə təfərrüata varmiram.

Əkbər Qoşalı bir qədər şablon səslənsə də, deym: O, torpaq şairidir, vətənpərvər şairdir, amma torpağı da, Vətəni də standart "sevgilər-lə" tərənnüm etməkdən uzaqdır. Bir şair kimi dərk edir və anlayır ki, Torpağı və Vətəni sevirsənə, bu sevgini poetik sevgiyə çevirməlisən.

*Torpaq  
ağır gündə bayraq tutmuş,  
alnı dərdən qırış-qırış  
qat kəsmiş  
kişilərin  
yerişindən dincələr  
qarış-qarış.*

*Torpaq  
hər yerdə şəhid məzarıyla  
möhürlənmiş  
millətin  
bayrağı əbədidir.*

Başqa bir şeirini də misal gətirə bilərəm. "Yeridim dünyaya sarı, Bu torpağın sinəsindən". Amma onun torpaqla bağlı ən yaxşı şeiri torpaq və daş, ürək və daş məfhumlarını özündə eks etdirən bir şeiridir: "Torpağa tapşırıq ölen olanda"... Şair deyir ki:

*dünyanın ən soyuq daşına  
isti sözər yazarıq.  
Yaziya ürək, ürəyə dərd qoyarıq.  
Beləcə,  
dərd dolanar dünyada:  
torpaq-torpaq,  
daş-daş,  
yazı-yazı,*

*ürək-ürək.  
Deyirəm,  
gedim torpaq dərdimi yazım,  
ürəklər daş olmamış...*

Əkbər Qoşalının 2023-cü ildə, aprelin 3-də 50 yaşı tamam olacaq. İnanıram ki, o, 50 yaşına gəncliyinin son baharı kimi deyil, davamı kimi baxacaq. Şeirlərindəki o gənclik hissəyyatını, heç cür qocala bilməyən poetik duyğularını qoruyub saxlayacaq, şeirimizin - söz rəssamlığının Əkbər Qoşalı rəngini daha da parla daqacq.

2022

Əkbər bəy, indi şeirlərinizi oxumaqdayam! Hər kəlməyə diqqət edərkən, başqa sözlə, onlara toxunarkən üzəyimlə dönüb baxıram, sanki hər sətrinizdə üzünüzü, özünüzü görürəm, təbəssümlə boylanıb baxırsınız. Hər kəlmənin səsi var, o səs insana insan olduğunu xatırla-

dir... Vergüllərinizin, nöqtələrinizin də canı var... Bir şeirinizdə "Bu dünyada bir-birimizə demədiyimiz sözlər kimi" deyirsiniz də, amma hər hərf və sözlərlə, demədiklərinizi də demiş olursunuz... Və durğu işarələriniz qədər təsdiq etdirirsiniz bunları... Onlar sizin qulluğunuza hazır qoruyuculara bənzəyir. Siz çox naziksiz! Hətta kəlmələri də üzəmkə istəmirsiniz. Onlarla yaxşı danışır və onlara xoş davranırsınız! Və lakin yenə də söylədiklərinizi yapdırırsınız!

Özbək oxucularına təqdim etməkdə olduğumuz kitabıñizi bir daha qutlayıram!

Sizi təbrik edirəm, Dostum!



Xasiyyat RÜSTƏM,  
"Kitab dünəysi" qəzetinin baş redaktoru (Özbəkistan)

## Yaxşı ki, səni tanıdımışam



Onu Azərbaycanda tanıdım.

Qızılı gözleri ilə Türküstanı, təbəssümlü üz ilə mədəniyyətimizi, soylu qələmi ilə ədəbiyyatımızı təmsil edirdi. Türk dünyasına sevgisi onu daha çox çalışmağa, daha çox əsərlər yaratmağa məcbur edirdi.

Hər gözəl işində yeni bir mütəfəkkirin yarandığını mənə hiss etdirirdi. Tez-tez birlükde olar və türk dünyasına necə xidmət edə bilərik deyə düşünürdü. Düşüncədə qalmayıb, əmələ də keçirirdik.

Birlikdə bir çox layihəyə imza atdıq, qalıcı əsərlər yaratdıq.

Amma Əkbər qardaşımın ən çox diqqətimi cəlb edən xüsusiyyəti bütün işlərə gəncləri daxil etməsi, onları türk dünyası ilə, türk ədəbiyyatı ilə, türk tarixi ilə üzləşdirməsi idi.

Yəni galəcək nəslə yetişdirməyə çox önem verirdi. Hələ də elədir...

Onun 50 yaşını qeyd etməsinə baxmayın, içindəki ruhu hələ də 18 yaşındakı kimi həyəcanlıdır.

Yaxşı ki, Azərbaycana yolum düşüb. Yaxşı ki, bu səfərdə səni tanıdımışam, dəyərli qardaşım.

Mövlana necə deyirdi; "Eyni dili danışanlar deyil, eyni hissi paylaşanlar bir-birini anlaysın". Səninlə həm eyni dili danışmaq, həm də dünyaya eyni pəncərədən baxmaq mənim üçün böyük qürurdur.

Salam və sevgilərimi göndərirəm!

# YUBİLEYİNİZ MÜBARƏK, DOSTLUQ SƏFİRİ!



Aygiz BAYMUXAMMET,  
Başqurdistan Yazarları  
Birliğinin başçısı

Əkbər Qoşalı... Bu adı eşidəndə dərhal günəşli Azərbaycanı, onun xeyirxah xalqını xatırlayıram. Və əksinə, Azərbaycandan söhbət düşəndə dərhal ağlıma nurlu şəxsiyyət, geniş ruhlu şair Əkbər Qoşalının adı gəlir. Şairin vətəninin adının başqalarının ruhunda ancaq hərarət hissi doğurması sevinc deyilmə?! Əkbər Qoşalı tanınmış Azərbaycan şairi, publisisti, ictimai xadimidir. Türk xalqlarının yazıçılarının birləşməsində böyük işlər görmüşdür. Bu heyrətamız insanla mənim dostluğum 2016-ci ildə başladı.

Sonra başqurd ədəbiyatının nümayəndəsi kimi Türk Dünyası Gənc Yazarlarının Forumunda iştirak etmək üçün Bakıya dəvət olundum. Çox mənali, genişmiqyaslı tədbir idi. Bakı bir neçə gün türk ədəbiyatının mərkəzinə çevrildi. Məhz bu səfərdən sonra yaradıcılıq üfüqlərim genişləndi, bir çox ölkələrdə qardaşlaşım oldu. Hər kəsə bəllidir ki, Əkbər Qoşalının uzun müddət başqanlıq etdiyi Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi 1998-ci ildə yaradılıb. Bu illər ərzində qurum bir çox layihələr həyata keçirib, kitablar nəşr edib, qələm ustalarını bir araya gətirməyə yönəlmış bir çox tədbirlər gerçəkləşdirib. Azərbaycan dilində “Getmə, ana!” kitabımla nəşrinə görə də ona sonsuz minnətdarlığımı bildirirəm. (“Getmə, ana!”-Bakı, 2020).

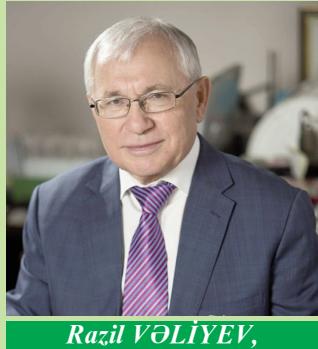
Biz hörmətli Əkbər Qoşalını Dostluq Səfiri adlandırırıq. Və bunlar adı sözər deyil. Bu gün bir çox xalqlar üçün dostluq və qarşıqli anlaşma yetəri deyil. Sanki bütün dünya parçalanmağa, düşmənçiliyə can atanda onun fəaliyyətinin dəyəri daha aydın görünür. O, həmfikirlərini bir ocaq başına toplayır ki, hamı isinşin, sonra da öz istiliklərini başqaları ilə bölüşün.

Bundan əlavə, Əkbər Qoşalı öz ölkəsinin, xalqının böyük vətənpərvəridir. Bu, onun şeirlərində, internetdəki yazılarında, paylaşımlarında aydın ifadə olunur. Buna görə ona daha çox hörmət edirəm. Axi xalqını sevməyən insan çətin ki, başqalarını da sevsin.

Əkbər ağanın ürəyi genişdir, orada türklərin hər birinin - başqurdun, tatarın, saxanın, çuvaşın, qazaxın, qırğızın... yeri var. Ona görə də Türk dünyamızın geniş ərazilərində o həmişə böyük saygı ilə qarşılanır.

Təsadüfi deyil ki, Əkbər Qoşalının əsərləri bir çox dillərə çevrilib. Şairimizin təşkilatlıq qabiliyyətini də yüksək dəyərləndirmək istərdim. Onun ətrafında Azərbaycan ədəbiyatının ümidi olan - sadıq, istedadlı, səmimi, mehriban silahdaşları var. İntiqam Yaşar, Tural Turan, Taleh Mansur, Aygün Yaşar, Əfsanə Ələsgərli, Nofəl Ümid, Ümid Nəccarı, Sərvər Karmanlı və b. gənc istedadlarla Əkbər Qoşalı sayəsində dost oldum. Başqurdların bir atalar sözü var: “Ayırlıǵandı – ayu aşar, bülenqənde – büre aşar”- “Bölünəndə canavar yeyər, ayrılanda ayı parçalayar”. İndi çətin vaxtdır. Məhz yazıçılar bu zəmanədə bizim birləşməyimizin, dostluğumuzun möhkəmlənməsinə öz qələmi və sözü ilə xidmət etməlidirlər. Bunun üçün də Əkbər Qoşalı kimi Dostluq Səfirlərimiz olmalıdır.

Yubileyiniz mübarək, əziz qardaş! Sizə dəyər verən Başqurd qardaşlarından, uca Ural dağlarından və dolğun Agidel vadilərindən böyük salam!



Razil VƏLİYEV,  
Tatarstanın Xalq şairi,  
Tatarstan Respublikasının  
Dövlət Mükafatı laureati

Azərbaycan və tarar ədəbiyyatını zəngin tarixi yol birləşdirir. Nizami, Füzuli yaradıcılığı ilə tatar aydınları qədim zamanlardan tanış olub, onların yaradıcılığı ədəbiyyatımıza önəmli təsir göstərib. Və XX yüzilin əvvəllərində, Tukay dövründə ədəbi əlaqələr daha da gücləndi. Sovet dövründə də bu əlaqələr davam və inkişaf etdi. -

## QARDAŞ XALQIN İSTEDADLI OĞLU

Azərbaycan yazıçılarının əsərləri tatar dilinə tərcümə edilərək qəzet və jurnallarda çap olunur, ayrıca kitablar şəklində nəşr edilirdi. Eyni zamanda, Abdulla Tukayın, Musa Cəlilin və digər görkəmli tatar şairlərinin şeir və poemaları Azərbaycan dilində böyük tirajla nəşr edilmişdir. XX yüzilin sonlarında - xalqlarımızın azad nəfəs allığı 90-ci illərdə əlaqələrimiz daha da gücləndi. Bu tendensiya son 10-20 ildə də özünəməxsus şəkildə davam etdi. - Ədəbi mübadilə nəzərəçarpacaq dərəcədə genişləndi və yeni səviyyəyə yüksəldi. Bu nəcib işdə ən fəal mövqeyə sahib aydınlarından biri də tanınmış Azərbaycan şairi Əkbər Qoşalı olub desəm, təbii ki, yanılmamış. Əkbər Qoşalının poetik yaradıcılığı Azərbaycan ədəbiyatının hüdudlarından kənara çıxmış, türk xalqlarının mədəni sərvətinə töhfə vermişdir. Onun əsərləri bir çox qardaş dillərə uyğunlaşdırılıb, bundan əlavə, Türk dünyasının bir çox görkəmli yazıçıları ilə six yaradıcılıq və dostluq əlaqələri sayəsində tarixi əlaqərimizin, neçə yüzillik dostluğumuzun möhkəmlənməsinə uğurla töhfə verib. Özəlliklə vurğulayım, Əkbər Qoşalı və onun həmfikirlərinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan dilində tatar şairlərinin toplusu və fərdi kitabları da nəşr edilmişdir. Əkbər Qoşalının qurucusu olduğu Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin dəvəti ilə tatar şairləri bir neçə dəfə Bakıda poeziya festivallarında olub. Mənim də bəxtim gətirdi ki, orada oldum. Bakıda mənim “Payız yağmuru” kitabı gün üzü gördü və onun müxtəlif məkanlarda təqdimatı xalqlarımız arasında əsl poeziyanın, dostluğun təntənəsinə çevrildi. Azərbaycanda olduğum müddətdə gördüm ki, istedadlı şair Əkbər Qoşalı həm də respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal insan, yaxşı təşkilatçı, qonaqpərvər evsahibidir. Əkbər Qoşalı kimi şairlərə bu dünyada o qədər də tez-tez rast gəlinmir; cənki onların müstəsna insan-pərvərliyi və mehribanlığı, öz xalqına sarsılmaz sədaqəti və onun müdafiəsinə qalxmağa hər saat hazırlığı olmalıdır. O - tatar yazıçılarının yaxın dostu Əkbər Qoşalı məhz belə insandır.

Səmimi tatar salamları ilə...



**Səlim BABULLAOĞLU,  
AYB-nin katibi**

Şairlər var obrazlarla danışır, təşbeh və məcəzərlərlə; şairlər var hikmətlə danışırlar; şairlər var sükunət haliylə ətrafa sarılırlar, buna ruslar "sozərsaniye" deyirlər; şairlər var nitqə sarıllar, həmişə istənilən şairdən böyük olan xalqın dilinə-bir növ öz kiçik, məhdud reallıqları ilə böyük dilin arasındaki maneəni götürüb yazar, "canbir" olurlar dillə (bu o şeydi ki, "şüuraxını" deyir ədəbiyyatşunaslıq buna), bilmirəm, bilirlərmi-bilmirlərmi ki, obraz da, təşbeh də, məcəzə da, hikmət də, ətraf da elə nitqdədir, lap düzü, sözüylə özü bir olan xalqın dilində. Əkbər Qoşalının "Çobanbayati" poemasını oxuyar-oxumaz ağılmış ilk gələn elə indiyəqədərki bu fikirlər oldu.

Biz poeziyanın "poemasız" dövründə yaşayırıq. Və xatırlamağa çalışıram, son iyirmi ildə hansı poemaları oxumuşam? Yaddımda nələr qalıb? Qeyd

## Əkbər Qoşalının 50 yaşına...

dəftərcəmi, yaddaşımı vərəqəleyə-vərəqləyə sevdiyim poemaların natamam siyahısını çıxarıram: Zəlimxan Yaqubun, Vəqif Səmədoğlunun, Kəramət Şükürovun, Çingiz Əlioğlunun, Mübariz Məsimoğlu - "Sürgün", "Şəffaf balıq", "Atamın məktublarına cavab", "Bayquş", "Diaspora", "Mühacir" poemalarını xatırlayıram... Biri də elə indi əlavə olundu: "Çobanbayati".

Heç vaxt bu qədər dərin bədii-ethnoqrafik yükü olan poetik əsər oxumamışam. Özü də təcrübəm məni aldatmırısa, 3-4 fraqmənti çıxməq şərtlə bütünlükle birnəfəsə yazılıb əsər, sərbəstlə hecanın qəribə kombinasiyalarıyla təzahür edib.

Fikirləşirəm ki, əgər "Azerbaijanşunaslıq" üzrə təhsil programı olsayıdı, axıcı, müasir və eyni zamanda xəlqi dillə yazılan bu əsəri "mütəqə oxu" siyahısına salmaq lazımlı gələcəkdi. Burda nələr yoxdu?! Aşiq sənətinin "minimumları", milli mətbəxin böyük bir "süfrəsi", müxtəlif nəsillərin uğurlu-ugursuz taleyi, unudulmuş sözlərin dirçəlişi, iman, inam, liriklik, epiklik...

Və fikirləşirəm ki, şair Əkbər Qoşalı yalnız bu əsəri, yalnız və yalnız bir bu əsəri yazmış olsayıdı, bəs edərdi. Əziz Əkbər

Qoşalını bu gözəl əsər münasibətiylə təbrik edirəm, inanıram ki, bizim "ədəbi tənqid" adəti üzrə gecikməyəcək, əsər haqqında fikrini deyəcək.

Əziz həmkarım Əkbər Qoşalının 50 yaşı ərəfəsində yazdığını bu yazıda xatırlamağa borc bildiyim ikinci əsəri "Əziz Şuşa" şəhidir (bu əsərlə poemadan daha əvvəl tanışam). Gözəl Şuşa haqqında son iki ildə çoxlu bir-birindən fərqli, istə-dadlı, səmimi poetik əsərlər yazılıb və yenə də yazılıcaq; bu əsərlərin hamısı bizim üçün əz azı Şuşanın xətrinə əziz olacaq. Amma Əkbərin şeirində qəribə bir deyış vardi:

*"Mənim qədim ölkəmin  
hər şəhəri əzizdir.  
Şəhərlər inciməsin,  
ancaq bu söz elə bil,  
sənin üçün yaranıb,  
sənin üçün bicilib:  
Əziz Şuşa!"*

İlk baxışdan poetik anlamda adı görünən bu sətirlərdə cəxumuzun şahidi oldu-ğumuz undulmaz bir fakt təsdiq tapırırdı; Şuşa alınan gün və sonrakı günlər Ali Baş Komandanın dilindən səslənən "Əziz Şuşa" xatabının xüsusi bir enerjisi vardi ki, Əkbərin şeiri, misraları həmin enerjini özünə hopdurub

sanki. Məhz bu xüsus şeiri "dokument" olmaqdan həm xilas edir, amma eyni zamanda o "fakt və dokument" əlaqəni qırmadan onu bədiiləşdirir.

"Sözlərim yol çəkir, yol...", "Sevinə bilirəm, Tanrı", "Əlini ver əlimə" və başqa şeirlərini xatırlayıram Əkbər Qoşalının. Fikirləşirəm ki, ilk növbədə şair olan Əkbər Qoşalının sözləri yalnız yol çəkmir, həm də vətəndaş olmanın "yol xəritəsi"ni çəkir, necə ki, indiyəqədər bəlkə də tən yarısını ədəbiyyata, sözə bağlılığı 50 illik ömründə həmişə çəkib.

Bu gün, şükür Allaha, Türkiyə ilə, digər türk dövlətləri, topluluqları ilə hamimizin əlaqəsi, ədəbi "get-geli" var; sanki bir az həmi da qədimdən qədim "Türk" dür, olsun, nolar. Amma mən 90-ların sonunu, 2000-ci illərin lap əvvəlini xatırlayıram. Və o illərdə türk arealının ədəbiyyat meydانları arasında tək bir körpüsalan görürəm. Aradıl, məqsədyönlü, həqiqi vətəndaş və istedadlı şair, ədəbiyyatçı kimi çalışan Əkbər Qoşalını.

Əziz dostum, səni 50 yaşın münasibətilə təbrik edirəm. Uzun və xoşbəxt yaşı!

Qoy vətəndaşlıq və şairlik adındakı kimi ömrünün bundan sonrakı illərində də qoşa olsun. Qalan sözlərimi şifahi deyərəm; bilirsən ki, şeir şifahi hadisədir, hətta yazılısa belə.

## Türk dünyasında bir Əkbər Qoşalı var

Əkbər yol insanıdır. Əkbərin belə olması təbiiidir. Əkbər elə bir yerdə dünyaya göz açıb ki, orada dürüstlüyə, mərdliyə xüsusi önəm verilir. O, Azərbaycanın sazlı, sözlü yeri olan Tovuzda dünyaya göz açıb. Tovuz həmişə mərd insanlar yetişdirir. Onlar Azərbaycan dövlətçiliyinə və Türk dünyasına bağlı şəxsiyyətlər olublar. Əkbər Qoşalıda həmin şəxsiyyətlərin sırasında gedir.

...Onun bədii yaradıcılığında Qarabağ mövzusu xüsusi önəm daşıyır. Qarabağın işgal altında qalması Əkbəri çox rəhatsız edirdi. Şair "Qarabağ" şeirində yazdı:

*"Qarabağ!  
Sən mənim alın yazım,  
Mən bir qara qələmə ağ*

kağıza nə yazım?

*...Sabah Tanrı deməzmi:  
Ya İnsan!*

Mən səni belə ha yaratmadıdım..."

Şükürələr olsun ki, Azərbaycanın Müzəffər Ali Baş Komanndanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan ordusu Qarabağı azad etdi.

Əkbərin yaradıcılığında Türk dünyasına xidmət xüsusi xətt təşkil edir. O, Türk dünyasında böyük ədəbi, mədəni tədbirlərin təşkilatçılarındandır. Böyük tədbirlər, konfranslar keçirməklə, Türk birliyinə öz töhfələrini verib. Fəxri başşanı olduğu Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin uğurlu layihələri Türk dünyasında yaddaşlarda dərin iz buraxıb.

Əkbər qardaşım gəncliyindən Türk birliyinə xidmət edir. Onu Türk dünyasız təsəvvür etmək mümkün deyil. Ömrünün çox hissəsi bu amala, ideyaya xidmətdə keçib. Əkbəri Türk dünyasında çox sevirlər və dəyər verirlər. Bunun canlı şahidi olmuşam. Türk dünyasının görkəmli insanları onun fikirlərinə xüsusi önəm verirlər. Bu diqqəti o, öz zəhməti ilə qazanıb. Çünkü Türk birliyinə içdən bağlıdır. Belə olmasa idi, ona bu qədər dəyər verməzdilər.

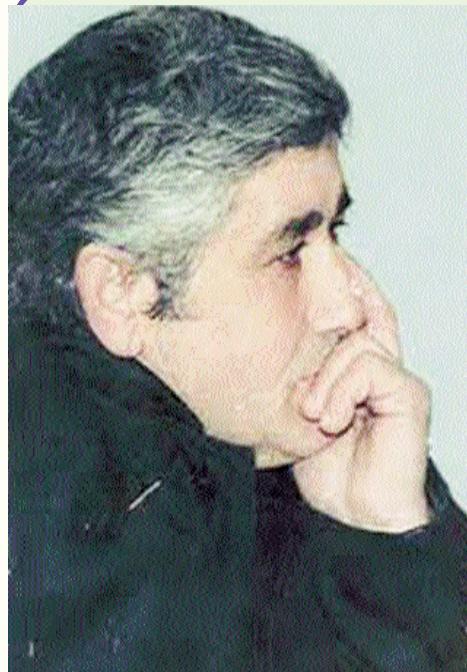
Əziz dostum Əkbərin bu il 50 yaşı tamam olur. Ona həyatda cansağlığı dileyirəm. Əkbər hələ bundan sonra da canından çox sevdiyi Türk dünyasına xidmət edəcək.

Ankara-TÜRKİYƏ



**Hikmet ORÖN,  
"EkoAvrasya"nın  
qurucu-başqanı**

Mənim sevimli dostum, şair qardaşım Əkbər Qoşalının ismi olan yerdə türklük, vətən ruhu hakim olur. Əkbəri gəncliyində tanıyıram. Onun nə qədər səmimi, dürüst şəxsiyyət olduğunu yaxşı bilirom. Bizim ortaq çalışmalarımız çok olub. Bir insanı yaxından tanımaq üçün yola çıxməq yetərlidir ki, həmin insanı yaxından tanıyan.



**Barat VÜSAL,**  
**AYB Qazax zona filialının sədri,**  
**Əməkdar incəsənət xadimi**

Əkbər Qoşalı Tovuzun Qoşa kəndindən olsa da, o kəndin adını özünə təxəllüs olaraq götürsə də, həmişə adıyla-saniyla, amali və kamalıyla, istedadıyla qoşa olacaqdı.

Əkbərin (böyük) adını və Qoşalı təxəllüsünü daşımağa layiq olduğunu görəcəkdir. Onu biz görsək də, görməsək də boy verib ədəbiyyat və mənəviyyat aləmində o, bir türk oğlu türk kimi görünəcəkdir. Belə adamların milli mənsubluğu haqda məlumatı kimliyindən gəzməyə dəyməz.

Belə adamların milli kimliyi işıqlı üzləri və sözləridir.

Ta qədimdən baş alıb gələn, Yunus İmrə, Əhməd Yəsəvidən dərs almış ruh sahibidi belə adamlar, belə şairlər.

Bu gün yaşasalar da, min il bundan qabaq da var idi onlar. Belə bir ömür sahibi olanların varlığını Rumi də, Xətai də, hətta dövlət adamı və həm də şair kimi Ecevit də öz simalıyla, həyat və fəaliyyətləriylə təsdiq etmişdi.

Belə adamlar Yer adamından çox Göy adamina oxşayırlar.

Əkbər Qoşalı kimi şairlər bu gün Bakıda yaşayıb yaratısa da, mənəcə Təbrizdə də, Kərkükdə də, bütün Türküstən deyilən, Turan deyən Türk dünyasının istənilən yerində də yaşayır, yaradır, fəaliyyət göstərir.

Təkcə şair deyillər.

Böyük hərfə yazılan Türkdürlər!

Böyük hərfə yazılan İnsandırlar!

Böyük hərfə yazılan Şairlərdir!

Böyük hərfə yazılan Dərvishdirlər!

Bunu mən demirəm, ey! Bunu "Dərvishin nağılı" şeirində o, özü deyir:

Bəri golgil, canım dostum,  
bir az söhbat edəlim,

# NAĞIL QƏDƏR SİRİN REALLIQ , QƏDİMLİK QƏDƏR MÜASİRLİK...

Bizim uzun zamanları ən qıсадan kəsəlim.

...Tapıb geydim  
evimizdə Nuhdan qalan Xirqəni,  
Hinddən gələn keşkülümü,  
Başı topuz əsanı,  
Köhnə gümüş xəncəri və  
Bir də haqqıx muncuğu  
Götürüb çıxdım yola...

Yaradanı zikr edirlər.

(Əslində, Əkbər demək istəyir ki, ay qonaq, dirəklərin ciriltisindən qorxma ki, indicə bu koma başımıza uçacaq. Sən cirilti bildiyin səs Allahın zikriylə bağlı səslerdir)

Bərəkallah, şair!

Nə gözəl düşünürsən, nə gözəl deyirsən!

Uzun, incə yollar mənə şövq verdikcə

Zövq verdi,  
Gördüklərim, duydularım verdi, yeni  
göz verdi!

"Arslan Baba ilə Yəsəvinin ilk görüşü yadimdadır" deyəndə də doğru deyirsən, doğru düşünürsən mənim şair qardaşım, ruhdaşım! Və bu şeiri oxuduqca mən də sənin kimi hiss edirəm ki (Əlbəttə, sənin sayəndə, timsalında) -



könlü Haqqə, Yola, Xirqəyə bağlı bir dərvişin - bütövlükdə, bir türkün obrazını yaratmışan.

Bu şeir deyil, dedim, bu türkün ensiklopedik həyat tərzidir, ömürlüyüdür, könüllüyündür...

Bu şeirdən aydın olur ki, Əkbər qapısını döyen birisini gecənin birində qonaq edəsi olur. Qonaq o yaşadığını evdə qalmaga qorxur. - Baxır ki, Nuhdan qalma bir evə oxşayır bu ev. Nuh nə demişdi? - "Mən iki qapılı elə bir evdə (daxmada) yaşadım ki, bu dünyada, bu qapıdan girib o qapıdan çıxmış kimi oldum".

Əkbərin də evi dərviş könüllünün evi kimidi. Onda da beləydi, elə bəlkə indi də...

Əkbər onun qaldığı evin uçacığının qorxana görün nə deyir:

Dedim, qaçma adam oğlu,  
Bu səda ki, dirəklərdən gəlir sənə,  
Külli aləm səbəbinə,

...Elə bil ki, o ilk görüş

Hey uzanır, bitməyir...

Elə bil ki,

Yunis hələ, Tapdıq Əmrə dərgahına odun daşır...

Əlhəmdülillah!

P.S. Əziz şair qardaşım, sən o şairlərənən ki, haqqında danışan kimi o dəqiqə adamın ürəyi dil gəlir. 50 yaşın mübarək olsun, 500 il, 1000 il yaşı düşünəcə sahibi!

Yaşa, yarat, istədiyin qədər! Seirində atan-anan dediyinə mən də şərikəm. Düz deyir onlar. Yuxuna girib atan deyir:

- Nə basardım tər qoxuyan xırqəsinə bağrıma!..

Anan dözmür...

- Amandı, ha, hələ tezdi balamızı çağırma!

20 avqust 2022-ci il



AMBASSADOR  
OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN  
TO THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

**Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin,  
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü  
şair-publisist Əkbər Qoşalıya**

Hörmətli Əkbar müəllim,

Sizi 50 illik yubileyiniz münasibətilə səmimi qəlbən təbrik edirəm.

Sizin vətənimizə, millətimizə hədsiz sevgi aşılıyan əsərləriniz oxuyucular tərəfindən daim maraqla qarşılanmışdır.

Türk dönyasının birliyinə, türkdilli xalqların bir-birinə daha da yaxınlaşmasına xidmet edən yazılarınızın aktuallığı isə, hazırda Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində geniş vüsət alan integrasiya prosesləri kontekstində xeyli artdışdır.

Əminəm ki, siz bundan sonra da yeni-yeni yaradıcılıq uğurlarına imza atacaqsınız.

Size uzun ömr, möhkəm can sağlığı, xösbəxtlik, işlərinizdə müvəffeqiyətlər arzulayıram.

Hörmətə,

Səfir

Ağalar Atamoğluov

**Nə yaxşı ki,  
mənim  
qardaşım  
oldun!**

Əkbər Qoşalı – Bakı  
küleklerinin Türk dünyasına  
hədiyəsi...



**Serhat Kabaklı**  
**Türk Ədəbiyyat Vəzifə  
Başqarı**

Əkbər Qoşalı – Türk dönyasının “Dərman Ata”sı... Türk dönyasının istənilən yerində əger kiminsə başı ağrışa Əkbər Qoşalının da başı ağrıyar... Əkbər hər türkün dərdinə şərik olmaq, hər yaranı sarıb-sağaltmaq üçün çırpınıb-durur... Və Əkbər Qoşalı Yaradanın Türk dünyasın ədəbi-mədəni əlaqələrinə lütfürdür... Türkiyədə zəlzələ olur – dağıntılar altında Əkbər qalır... Xocalıda soyqırım olur – Əkbər 613 dəfə ölü... Sevgili qardaşım Əkbər həyatını Türk birliyinə həsr etmiş bir adamdır. Məsələ bununla da bitmir. Əkbər öz daxili dünyasını aydınlatmaq üçün bütün bu iş-güçün arasında kitablar yazar. Gündülərini mübarizə ilə, gecələrini gələcək nəsillərə ərməğan edəcəyi əsərlərlə doldurur... Əziz Əkbər, yaxşı ki, varsan! Nə yaxşı ki, mənim qardaşım oldun! Bu dolu həyatının 50-ci ili qutlu olsun. Daha neçə sağlam, xösbəxt, uğurlu illərə və yaşlara!..

Səni çox istəyirik!

**İstanbul,  
TÜRKİYƏ**

Ozərbayjon Yozuvchilar uyushima a'zosı,  
O'zbekiston Yozuvchilar uyushima  
faxriy a'zosı, shoir Akbar QO'SHALıga

*Hərəmatlı Akbar Qo'shalı,*

Bizni qardosh ozar xalqı bilan bog'laydigan yo'llar ko'nglimiz qadar yaqın. Adabiyo kəpriklarımız azaldan Nizomiy Ganjavit Alisher Navoiy, Fuzuliy singari buyuk ajodolarımız qo'li bilan solingen bo'lsa, G'afur G'ulom, Samad Vurg'un, Oybek, Maqsud Shayxzoda singari adiblарımız un yanada mustahkamlıdlar.

Adabiyo d'ostligimizni yangi bosqichlarga olib chiqishda ko'pgina ozar d'ostlarımız qatorı Sizning katta xizmatingiz bor, albatta.

Sizni tanıqli shoir, zahmatkash adib, faol tarjimon sifatida yaxshi bilamız va qadrlaymiz. Butun hayotingizni, ijodiy faoliyatınızni odamlarga ezgu so'z aytish, yosollar qalbiga yorug' tuyg'ularını singdirishdek olijanob ishga baxshida etib kelayotganingizni e'tirof etamiz.

*Qadlı Akbar Qo'shalı,*

Sizni O'zbekiston Yozuvchilar uyushima rahbariyati va ko'p sonli a'zolari nomidan qutlug' 50 yoshingiz bilan muborakbod etamiz.

Sizga uzoq umr, kuch-quvvat, ilhom, mustahkam sog'liq tilaymiz. O'zbek va ozar xalqı o'rtasidagi d'ostlik robitalarını mustahkamlash yo'lidagi ishlaragini omad tilaymiz.

Samimiyyat ila,

O'zbekiston Yozuvchilar  
uyushima raisi,  
O'zbekiston xalq shoiri



Sirojiddin SAYYID

Toshkent - 2023

## Çuvaş Təbriki

Azərbaycandan olan qardaş, dost, yazıçı və jurnalist, vətənpərvər Əkbər Qoşalını əlli illik yubileyi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm! Doğma torpağının inkişafı, şöhrəti naminə nə qədər xeyirxah işlər görüb-sadalamaya mənə düşmür, hamınız bunu yaxşı bilirsınız. Qoşalıya möhkəm can sağlığı və missiya-sını bundan sonra da layiqinə yerinə yetirməsi üçün mətanət arzulayıram!

Əkbər Qoşalı ilə 2011-ci ildə Türkiyənin Yalova şəhərində tanış olmuşam. YAFEM Türk dönyasının mədəniyyət festivalı çərçivəsində jurnalist və şairlərin simpoziumu keçirilirdi. Dərhal anladım: qarşimdakı xalqının əsl oğludur. Daha sonra, 2013-cü ilin yayında Əkbər Qoşalının başqanlıq etdiyi Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi məni Bakıda keçirilən simpoziumlarına dəvət etdi. Qohum xalqın aydınının dəvətini məmənuniyyətlə qəbul etdim. Yazıçılar Birliyində, qəzet redaksiyalarında, telestudiyada unudulmaz görüşlər, səhnədə qaynar çıxışlar, çay süfrəsi arxasında həmkarlarla isti söhbətlər, milli musiqi alətlərində insana toxunan xalq mahnıları ilə gözəl axşamlar, Azərbaycanın tanınmış şəxsiyyətlərinin zəngin qəbəlləri, dənizin sahilində gözintilər yadımdır... Doğma xalqı uğrunda canından keçmiş qəhrəmanların ruhu qarşısında baş əyməsindən ən dərin təssüratlar qaldı. Fədakar, mətanətli oğulların əməllərindən bəhs edən hadisələr göz yaşlarına səbəb oldu... Azərbaycan xalqı öz oğullarının xatirəsini müqəddəs saxlayır, onların layiqli nümunəsi nəsildən nəslo ötürülür. Üçüncü görüşümüz də 2019-cu ildə şəhərində, LIFFT Dünya Ədəbiyyat Festivalında oldu. Gözlənilməz görüşün sevincinə qapılan biz artıq ən yaxın, ayrılmaz dostlar - iki türk xalqının oğlu və qızı kimi qucaqlaşdıq.

Bütün böyük qonaqpərvər Azərbaycan xalqına ürəkdən Çuvaş salamını çatdırıram!



**Marina Karyagina,**  
**sair, dramaturq, kinorejissor, Çuvaş Respublikasının  
Əməkdar incəsənət xadımı**



**Vaqif ASLAN,**  
AYB Şəki bölməsinin sədri

O, 03 aprel 1973-cü ildə Tovuzda-Qoşa kənddə Əkbər Mehdi oğlu Yolçuyev kimi doğulub. Böyüyüb... Əkbər Qoşalı kimi tanınıbdır.

Orta təhsilini Qoşa və Çatax kəndlərində, ali təhsilini Texniki Universitetdə tamamlayıb, əlavə olarsaq, Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət İdarəciliyik Akademiyasında təhsilini davam etdiribdir...

Bir çox vəzifələrdə işləyibdir... Hal-hazırda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin Mədəniyyət Komitəsinin eksperti vəzifəsində çalışır.

Nasirdir, publisistdir, şairdir, AYB üzvüdür, Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi (DGTYP) Məsləhət Şurasının başqanıdır. Mükaflatlara və Fəxri Fərmanlara layiq görüldür. Ailəlidir, üç övladı vardır və s. və i.

Mən onu öncə 11 ocaq 2019-cu ildə qələmə aldığı və ilk bəndi

Yağışlar, yağışlar yağırdı nazla...  
Çiçəklər, ciçəklər sığallanurdu...  
Nə gözəl, nə gözəl əsirdi yellər...



**Şuşada "Vaqif Poeziya Günləri". 30 avqust 2021. Soldan: "Azərbaycan" jurnalının məsul katibi Vüsal Nuru, Vaqif Aslan, AMEA-nın müxbir üzvü Tehran Əlişanoğlu, Milli Məclisin üzvü Əziz Ələkbərli, Əkbər Qoşalı**

# BİZ NEÇƏ DOĞMA

*Çöllər beşiyində yırğalanırdı.*

misraları ilə başlayıb, son bəndi

*İlk kişi, ilk qadın gəldi göz-gözə...  
Şimşəklər. Şimşəklər belə yarandı.  
İlk dəfə uzandı əllər - əllər  
Barmaqlar toxundu, Ay paralandı!..*

misraları ilə qurtaran "İlk şeir" adlı şeirindən ruhdaşım, doğmam kimi tanıdım. Bu məqamda 06 iyun 1978-ci ildə yazdığını "İlk bahar" şeirim (Bax: Vaqif Aslan. Seçilmiş əsərləri, I c., səh. 48-49. Bakı, "UniPrint", 2009) yadına düşdü. Mənim şeirimin də ilk bəndi

*Nə vaxtsa dünyaya gəlib ilk bahar...  
Dünya sevincindən aşış-daşdır.  
Torpaqdan ilk dəfə gəyərib otlar...  
Yarpaqlar ilk dəfə piçıldışdır.*

misraları ilə başlayıb, son bəndi

*Hələ də beləcə döñür fəsillər...  
Leysan əvəzinə bəzən yağır qan.  
Yaman uzaqlaşır bizim nəsillər  
Dünyanın bakıra ilk baharından.*

*Nə vaxtsa dünyada ilk bahar olub.  
Bu dünya nə qədər bəxtiyar olub!*

misraları ilə qurtarırdı...

Böyük Səməd Vurğun demişkən: "Könüldən könülə yollar görünür"...

Bu yollar bizi bir gün qabaq-qənşər götürdi. Səhv etmirəmsə, 2012-ci ilin baharı idi. Telefonum səsləndi. Danışan Əkbər Qoşalı idi. O, AYB Şəki bölməsinin sədri kimi mənə müraciət edir və Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin sədri kimi Şəkidə bir tədbir keçirmək istədiyini bildirirdi. Razılışdıq... AYB Şəki bölməsinin əlahiddə yeri olmadığı üçün tədbiri Şəki şəhər Mərkəzi kitabxanasının Oxu zalında keçirdik. Oxular tərəfindən rəğbətlə qarışılan bu tədbirdə çoxlu sual-

cavablar da oldu. Şeirlər, şeirlərdəki ruh, intonasiya çalarları qəlbimizi ovudur. Əkbər Qoşalı özü ilə şair dostlarını da götürmişdi...

Əkbər Qoşalı Şəkidə olanda bəlli oldu ki, mənim həmkəndlim və şagirdim şair Akəm Xaqqanın yaxın dostu imiş. Dostunun anasının qəbrini ziyarət etmək üçün kəndə getməsi ilə gözündə daha da doğmalaşdı.

Prof.Dr. Vaqif Yusifli elektron dəqiqliklə "Sözün Əkbər Qoşalı rəngi"ndən bəhs edən məqaləsində yazır: "Əkbər Qoşalı mükəmməl şairdir. Mükəmməllik anlayışı çox mətləbləri əhatə edir. Mükəmməl şairlik ilk növbədə, onun dili və üslubunda təzahür edir".

*Bəlkə də bir gələn var,  
Gözlərim yol çəkir, yol;  
Ölü dillər kimiyəm,  
Sözlərim yol çəkir, yol...*

*Göy ulu, yer yağızdı,  
Hər dua bir ağızdı;  
Bu - qələm, bu - kağızdı,  
Özləri qol çəkir, qol...*

Elə bu örnəklər də Prof.Dr. Vaqif Yusiflinin sözünə qüvvət kimidir.

Mən bu yazımında onun ədəbi-bədii yaradılığından deyil, onun türk və vətən sevdasından danışmaq istəyirəm. Əkbər Qoşalı türk ellərini başdan-başa gəzən türkdür. Xarici görkəmi baxımından da türk ulularını xatırladır. Ən gözəli odur ki, Şəkiyə də hərdənbirdən yolu düşür. Hər səfəri zamanı Şəkini və şəkiləri sanki yenidən kəşf edir. Biri Azərbaycan Milli Məclisinin, o biri uzaqdakı qardaşımız Saxa (Yakutiya) Respublikasının Dövlət Yığıncağının - II Tümeninin üzvü olan iki şəkili haqqında "İki şəkili" adlı öcherk yazır: "İkisi də xeyirxah insandır. İkisi də məşğul olduqları işlərlə ürkələ məşğul olub və uğurlar qazanıb! - Fəlsəfə doktoru Cavanşir Feyziyev və Əməkdar inşaatçı Əliş Məmmədovdan söz açacam bu gün sizə. Eyni güclə Cavanşir müəllimə də inşaatçı, Əliş müəllimə də fəlsəfə doktoru deyə bilərik" deyə düşüncələrini sərgiləyir..

Əkbər Qoşalının Şəkiyə gəlişi həmişə yaddaşalan tədbirlərə səbəb olmuşdur. Bu tədbirlərdə çox canlı diskussiyalar və polemik söhbətlər keçirilmiş, DGTYP üzvlərinin və şəkili şairlərin şeirləri dinlənilmişdir.

Budur, 24 may 2016-ci ildə ADPU-nun Şəki filialında DGTYP əməkdaşlarının təbəbələrlə görüşü keçirilir. Bu görüşdə soldan DGTYP Məsləhət Şurasının başqanı, şair-publisist Əkbər Qoşalı, DGTYP Aran bölməsinin başçısı, şair-publisist Elşən Əzim, AYB Şəki bölməsinin üzvü, şair Ağa Ramazan, DGTYP Nəzarət-təftiş Komissiyası üzvləri Tural Adışırın, Ülkə Piri və tərcüməçi-müəllimə Səbinə Babalı, şair İntiqam Yaşar iştirak edir.

Mən tribunada çıxış edirəm: "İslamaqədərki türk inancları"ndan, "Türk mifologiyasında Tanrı və tanrıçalar"dan danışıram və sonra da suallar yağışında islanıram.

Türk yazar Coşqun Qarabulud-  
la Şəki də keçirilən görüş də heç yad-  
dan çıxmaz. Onlar Şəkiyə Əkbər  
Qoşalının rəhbərliyi və müşayiəti ilə  
gəlmişdi. Yenə də ADPU Şəki filia-  
linin Akt zalına toplaşmışdıq. Ürək-  
lər dolu idi. İlk dəfə deyildi ki, möh-  
təşəm zalda möhtəşəm tədbirlər ke-  
çirilirdi. İstanbullu Asım Yekələrlə,  
Adanalı Ahmet Kaytançı ilə keçiril-  
ən görüşlərin təsiri altında hələ də  
yaşayanlar vardi aramızda. Dənizli-  
dən Hasan Kallimceinin, Ankaradan  
İmdat Avşarın M.F.Axundzadənin  
200 illiyi ərəfsində Şəkidə olması,  
Türkiyəyə qayıdan sonra nüfuzlu  
qəzet və jurnallarda sevgi dolu  
yazilarla çıxış etmələri də bir yan-  
dan. İndi də Coşqun Qarabulud Şə-  
kinin alim və şairlərinin qonağıdır.  
Bu qonağın Şəkiyə gəlib çıxmasının  
səbəbkəri isə DGTYB Məsləhət Şu-  
rasının başqanı Əkbər Qoşalıdır.  
Tədbiri ADPU Şəki filialının direk-  
toru, riyaziyyat elmləri doktoru Ra-  
fiq Rasulov açır və qonaqları bir-bir  
təqdim edir. Şair Coşqun Qarabulu-  
dun Şəki kökənlə olması tədbirə  
mərhəmlik və doğmaliq gətirmişdir.

2021-ci ilin lap əvvəlləri idi.  
Ədəbi-elmi-publisistik məqalələrimi  
dərs vəsaiti kimi çap etdirmək istey-  
irdim. Akad. Nizami Cəfərov,  
Prof.Dr. Vaqif Qurbanov, Prof.Dr.  
Yeganə İsmayılova, Millət vəkili,  
publisist-tərcüməçi Dr.Cavanşir  
Feyziyev kimi alim və aydınlar kita-  
bımı rəy vermişdi. Bu rəylərdən biri  
də Əkbər Qoşalı imzası ilə yazılmış-  
di.

Əkbər Qoşalı ilə (hələlik) son  
görüşüm 2021-ci ilin 29-31 avqust  
Şuşada keçirilən "Vaqif Poeziya  
Günləri"nə təsadüf etdi. Hamımız  
başımız üzərində poetik ruhun do-  
laşdığını hiss edirdik. Azərbaycan  
Prezidenti İlham Əliyevin və Birinci  
vitse-pezident Mehriban xanım  
Əliyevanın "Vaqif Poeziya Günlə-  
ri"nda iştirakı möhtəşəm tarixi bir  
gündən xəbər verirdi.

Yazıçılar və şairlər, alımlar və  
publisistlər doğmalaşib bir can ol-  
muşdu. Şuşada bitən çiçəklər sanki  
şəir piçildiyir, əsen küləklər isə nə-  
ğmə oxuyurdur. Eyni zamanda ermə-  
ni nəfəsindən solan yarpaqların bizi  
görüb cana gəldiyini də, gözləri oy-  
ulmuş pəncərələrin biza inam dolu  
baxışını da hiss edirdik. Möcüzələr  
yaşayır, sevinc və kədər içində doğ-  
malaşdıq. Şəkilləşməyimiz də bir  
tərəfdən...

Şair demiş:  
"...Sözlərim yol çəkir, yol"...

04 sentyabr 2022-ci il,  
Şəki, Kiş kəndi



**VARIS,**  
**Avrasiya Millətlər Assambleyası**  
**Ədəbiyyat Şurasının həmsədri**

Soyadlarımız eynidir deyə hamiya "biz əmi-  
oğluyuq" deyirik, amma həqiqətən də Əkbər  
mənə çox doğmadır. İstiqanlılıqda onun tayi-  
bərabəri varmı?

Əkbər fəal türkçür, türk xalqlarının inte-  
qrasiyasında, xüsusən mədəni əlaqələrinin inki-  
şafında əhəmiyyətli rol oynayır. O, bu sahənin  
əsl fədakarıdır.

Əkbər fəal politoloqdur, onun siyasi, xüsüsən  
geosiya təhlilləri aparıcı medianın səhifə-  
lərində müntəzəm dərc edilir, böyük oxucu au-  
ditoriyası toplayır.

## MƏNİM ƏZİZ ƏMİOĞLUM

Əkbər fəal təşkilatçıdır, Milli Məclisin Mə-  
dəniyyət Komissiyasının fəaliyyətinə daim öz  
təhfələrini verməkdədir.

Və on nəhayət, Əkbər gözəl şairdir. Onun  
poetik lövhə yaratmaq qabiliyyəti duyulur və  
bəyənılır. Məsələn, Əkbər dönyanın yaranışını  
görün necə izhar edir:

Yağışlar, yağışlar yağırdı nazla,  
Çiçəklər, ciçəklər sığallanırdı;  
Nə gözəl, nə gözəl əsirdi yellər,  
Göllər beşiyində yırğalanırdı...

İlk kişi - ilk qadın gəldi göz-gözə, -  
Şimşəklər, şimşəklər belə yarandı...  
İlk dəfə uzandı əllər əllər,  
Barmaqlar toxundu, Ay paralandı...

Gözəldir, deyilmə!

Mən Əkbəri 50 illik yubileyi münasibəti ilə  
təbrik edirəm. Yarım əsr yaşamaq gözəldir. Və  
bu yarımdə bu qədər coxşaxəli fəaliyyət gö-  
stərmək, bu qədər iz qoymaqla bu gözəlliyi daha  
da qabardır.

Mübarəksən, əmioğlum!

## SÖZÜN ƏKBƏRİ

isiylə Əkbəri həmişə özümə  
dost bildim.

Zaman keçdi, çox sular ax-  
di, Əkbərin şeirləri qanad açıb  
uçu, kitabları çap olundu,  
Türk dünyasının gənclərini ba-  
şına toplayıb türk ruhunu,  
Türk şəirini bir araya gətirdi,  
minillik bağlar yenidən pöhrə-  
lədi. Əkbər ədəbiyyat naminə  
çox işlər gördü. Amma nə  
ötən illər, nə qazandığı uğur-  
lar, nə yaşadığı bu qoca şəhər  
Əkbəri dəyişdirə bilmədi, heç  
özü də dəyişmək istəmədi; nə  
duruşunu, nə tövrynü, nə qa-  
zaxlı ləhcəsini...

Əkbərlə bağlı bir xatiro də  
yadimdadi. "Ulduz" jurnalının  
"Variasiya" layihəsi vardi.  
Heç yerdə çap olunmayan he-  
kayə sonluğu verilmədən sayt-  
da yayımlanırdı. Qələminə gü-  
vənən yazarlar sonluq yazır,  
müəllif onlardan birini seçirdi.  
"Vaqzaldakı qarı" hekayəmə  
maraqlı, gözlənilməz sonluq  
yazarlar çox oldu. Əkbərin  
yazdığı sonluğu seçdim. Dost  
olduğu muza görə yox, Əkbə-  
rin yazısında işiq vardi və o  
işiq - Zəfər işığını indi hər kəs  
görür...

Əkbərlə iş yoldaşı olma-  
dıq, bir yerdə işləmədik, qonşu  
olmadıq, ayda-ildə hansısa  
tədbirdə ya qarşılaşdıq, ya heç  
qarşılaşmadıq. Amma ədə-  
berkəni, ağayanlığı, sözə, ədə-  
biyyata, xalqına, millətinə,  
Türk dünyasına sonsuz sevg-

bər neçə il əvvəl bir status pay-  
laşmışdı. Təxminən beləydi ki,  
mənim Qarabağda çoxlu dost-  
larım var. Laçınadan, Kəlbəc-  
ərdən, Şuşadan, Ağdamdan...  
On ağır illərdə belə onlarla bir  
çay süfrəsinə yığışanda hər kə-  
sdən əvvəl qalxıb hesabı verə-  
dilər. Onları həmişə qürurlu,  
mərd gördüm... Bilmirəm niyə,  
amma bu status məni kövrəlt-  
mişdi...

Dəyərli dostum, mənə elə  
gəlir ki, sən türkün ayağı dəy-  
ən hər yerdə yaşamışan, Sə-  
mərqənddə, Buxarada, Aşqa-  
badda, Türküstanda, Bişkə-  
də, Tibetdə, Sibirdə, Altay-  
da... Tanrı dağlarında Türk  
dünyasının birliliyi üçün dua  
eləmisən, türk boylarının ozan  
geçələrində türk ruhunu  
öymüsən, Sakit okenadan At-  
lantik okena kimi baş kurtla-  
rin başında getmişən və hələ  
də gedirən...

Nağıl qəhrəmanlarının,  
dastan qəhrəmanlarının yaşı  
olmur, köhnə dostum, nə niy-  
yətin varsa, hasıl olsun, ruhun  
qanadlı, sözün axarlı, ömrün  
uzun olsun!

Heç yadimdən çıxmır, Ək-



Qəşəm NƏCƏFZADƏ

## Şıgıyır dəli yellər, Yellənir paslı qıfil...

Əkbər Qoşalının Türk dövlətləri arasında ədəbi əlaqələrin yaranması və inkişafında xidmətləri danılmazdı. Təkcə bu xidmət təşkilati baxımından deyil, həm də şeirlərdəki ümumi türk ruhu, türk təfəkkürünün ədəbi genişliyi və imkanları ilə bağlıdır. Bu rüh, bu poetika Türkiyədə və Orta Asiyada, ümumiyyətlə, bütün dünyada yaşayan türklərin birliyinə çevrilməkdədir. Türkün poetikası təkcə özüն deyil, dünyada yaşayan, dilindən, irqindən asılı olmayaraq bütün insanlara qapı açır, silahları susmağa çağırır.

Əkbərin poetikası dünəndən deyil, bəlkə də dünyanın ilk insanından başlayır.

Qıncımı suvararam,  
"Babək" deyən bir cüt qolun eşqinə.

Əkbərin şeirlərində ruh, yuxarı mühüm rol oynayır, baş və rənərlər üzən deyil, daha dərindən gəlir, mistika ilə birləşir.

Min ağaç məndən uzaqda  
Anam qatır yuxusunu.

Yuxunu qarışdırmaq ifadəsi gündüzün sintezidir, kim bilir, bəlkə elə qaranlıq işqidir və ya xud yaşamaq yuxudur, ölmək yuxudan oyanmaqdır. Yaddaşdan və yuxudan gördüğüm günü (gördüyüm yuxunu) necə çıxarmaq olar. Bu qarışdırma və anlaşılmazlıq bədii fikrin ifadəsi kimi görünür. Necə ki, Hüseyin Cavid deyirdi ki, şübhə bütün həqiqətlərin anasıdır və bu mənada anlaşılmazlıq kimi dərk edə bilmədiyim şeylər axırətin özüdür.

Yaddaşını qurdala,  
Çıxart gördüyüm günü.

Doxsaninci illerin sonları-

na xas olan aşağıdakı iki mısra sözün frazeoloji tərkibindən cilalanır və doğurdan da yaşın sevgiyə çatmasa da olar, amma göz yaşın çatırsa bu, əsl sevgidir.

Baxdim göz yaşın çatır,  
Yaşın çatmir sevgiyə.

Maddə kütləsinin itməməsi

qanununa görə (M.V.Lomanosov) dünyada heç nə yenidən yaranmır və itmir. İnsan ölürt torpaq olur və yenidən yaranır.

Burda ocaq gur yanır,  
Harda isə sənən var.

Bu iki misraya əsasən biz çox gizlinləri təsbit edə bilərik. Dünyanın bir tərəfində su çoxdur, demək, o biri tərəfdə azalıb. Necə ki, gözəl şairimiz QABİL deyirdi: "Muğan həsrət yağışa, Buludlar xəsis... Yağış tökürt Talişə"... Baxın, Əkbərin bu iki misrası nələri yada salmur? Hadisələrin çözülməsində fəal iştirak edir. Mətnlərarası əlaqənin ən gözəl nümunəsinə çevirilir.

Ürəyim nəylə oynasın,  
Nə sevinc var, nə kədər.

Əkbər Qoşalının ən dəqiq şair səciyyəsi aşağıdakı iki misradan boylanır. Min ildir, dəli yellər şıgıyır (əsir yox, məhz şıgıyır) yellənir paslı qıfil. Yellənən paslı qıfil ən gözəl dünya şeiri dir.

Şıgıyır dəli yellər,  
Yellənir paslı qıfil.

Məmməd Rahim demiş "Ağarır dan yeri ötür qumrovular, Min kərvan gələrək min kərvan gedir..." amma paslı qıfılın vecinə deyil, açılmış ki, açılmış. Yel Allahın əmriddir, qıfil da dünyanın qapısıdır, hər an açıla bilər. Yaşamaq elə ömür boyu onun açılmağını gözləməkdir.

Əkbər, qardaşım, 50 yaş da yaşın, istedadın, zəhmətin götərdiyi uğurların astanasıdır. Sən böyük türk şairi, vətən şairisən. Əlli yaşın münasibəti ilə təbrik edirəm! Aşiq Ələsgər demiş "Əllini aşırdın, yüze nə qaldı?.. Haydi irəli, gözəl qardaş!



İlqar TÜRKOĞLU

## Əkbər Qoşalının 50 illik yubileyinə

Türk özünə aid olan antik adlarını, onun qutsallığını yaşatmaq üçün özünə dönməli, özü olmalı idi. Yüz illərlə yad ideologiyaların əsiri olan, bu ideologiyalara boyun əyən türk on min illik şanlı tarixinin fərqində olmamışdı sanki. Türk Dünyası və türkçülük anlayışlarını Uralda, Sibirdə (1980-1982) sovet ordusu sıralarında xidmət edərkən, 18-19 yaşlarında mənimseməyə başladım. Elektrik qatarında təsadüfən rastlaşdırığım şərqsünəliq fakültəsində oxuyan iki uyğur qızın bir saat ərzində türklər haqqında mənə verdikləri bilgilər milli düşüncəmədə böyük rol oynadı. Həmin vaxtdan sovetlər ölkəsində mövcud olan toponiymlərin çoxunun türkmenşəli olduğunu və bu yerlərin aborigen sakınlarının də elə dost-doğma türk xalqları olduğunu fərqiənə vardım.

Söhbətimə belə uzun başlamağımın ciddi səbəbləri olduğu üçün xatırlatmalarımı davam etdirirəm: Sovetlərin çökəsindən bir il sonra Azərbaycanda milli futbol klubları yarandı. Bu klublar arasında Tovuz komandasının adının "Turan" adlandırılmasına çox qürurverici idi. 1 il sonra da olsa, "Turan" çempionluq tituluna da layiq oldu...

İllər öncə Əkbər Qoşalı ilə fikir və düşüncələrimiz qoşalashanda dərhal yadına qədim türk diyarı Tovuzun "Turan"ı düşdü. Sonra xəyallarım uca-uca Ural dağlarında, uzaq-uzaq Sibir əllərində, Altay elatlarında, türk-Türküstəndə qoşalaşdı. Görünür, bu da, talenin bir qismətidir. Doğulduğu Qoşalı kəndi Əkbərin həyata baxışının sanki simvoluna çevrilib. Bir kimse nə tək-tənha görməyi heç arzulamaz, milli amal uğrunda biraaya gətirir, bir yerə cəm edər-qoşalaşdırar Qoşalı Əkbər.

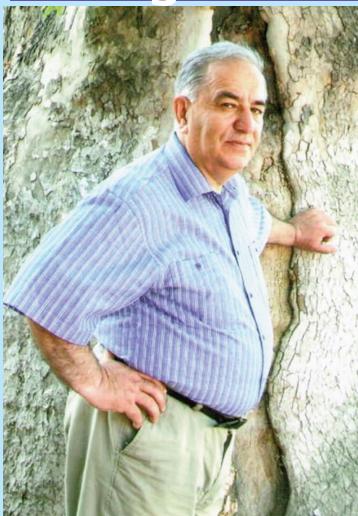
Dünya türklərinin birarada olması, ədəbi-mədəni ilisgilərin qurulması üçün 25 ildir ki, fədakarcasına çalışan Əkbər Qoşalı əziz dostumdur. Çalışdığı yerdən asılı olmayıaraq, hər yerdə türk adını türkçülük amalı ilə qoşa tutub, bayraq kimi göylərə ucalıb. Azərbaycanda daha bir qutsal məkanda-Atatürk Mərkezində milli dəyərlərimizin təbliğ və təqdimi üçün yüksək səviyyədə çalışıb. 1998-ci ildə Dünya Türk Gəncləri Birliyinin Qazaxistanda keçirilən VIII qurultayında təşkilatın İdara Heyətinin başqanı seçilmişdir. Səmərəli fəaliyyətinə görə bir çox türk respublikalarının diplom və dövlət mükafatlarına layiq görülvə. Ölkə və ölkədən türk dünyasına həsr edilən müxtəlif tədbirlərdə bərabər iştirak etmişik. Türk Dünyası ilə əlaqələrin yüksək səviyyədə aparılması üçün birgə plan və layihələrimiz bugün də davam edir.

Onun qazaxla qazax, qırğızla qırğız, tatarla tatar, özbəklə özbək, başqurdla başqurd dilində anlaşmasından nə qədər təccübələnsək də, bir o qədər də qürur duymuşuq. Uzun illər ortaç türk dilinin ərsəyə gəlməsi üçün müxtəlif tədbirlərdə bu işlə məşğul olanlara müraciətlər səsləndirib. Bir gün Türk Dünyasının "Türk-Turan Dövləti" adının qoşlaşacağına Qoşalı adı kimi əmindi.

Gördüyü işlər, aldığı mükafatlar haqqında kitab da yazmaq olar. Bütün bunlar ictimaiyyətin gözü qarşısında baş verib, hər kəs onun gördüyü qutsal işlər bəlliidir.

Əkbər Qoşalının qarşısından 50 illik yubileyi gəlir. Bu kiçik yazımla onu təbrik edir və qoşlaşdırma ənənəsini davam etdirməyi, yəni, "50", "75", "85", "101" yubileylərində dostlarla qoşa sağlıqlar deməyi diləyirəm. 50 illik yubileyin qutlu olsun, əziz qardaş. Var ol! Türk Dünyamız var olsun!

# ŞAİR TALEYİ



**İnqilab İSAQ**

"Bir gün əlbət olanlar olmaya-  
caq, Olmayanlar olacaq". - Beləcə  
düşünür Əkbər Qoşalı... Olmay-  
anların davasını çəkə-çəkə yaşıyr  
bütün şairlər. Eləcə də Əkbər Qo-  
şalı.

Bircə onu bilirəm ki, qələm  
dostumuz Əkbər Qoşalının po-  
eziyasi gerçəklilikə yoxluğun həqiqi-  
qtidi. Mən onu tanışından, şeirlərini oxuyandan, ədəbi düşüncə-  
ləri ilə tanış olandan anlamışam  
ki, sənətin çətin yolu onu tutmaq-  
dır, sözün, qəlbin yolunu tutmaq.  
Xoş halına o şairin ki, sözü ilə  
könlü arasında uçurum olmasın.  
Doğuluğu məkana sıddı ürəkdən  
bağlı olsun. Taleyin havasına  
sözün havasını gətirsin.

Əkbər Qoşalı halal bir ocaqda  
doğulub, boy-a-başa çatıb. Tovu-  
zun qayım-qədim ocaqlarından  
olan Qoşa kəndi bayatlarında  
ona söz piçildiyib. Qolundan tu-  
tub yola çıxarıb. Yaxşı yol deyib -  
arxasında su atıb. O aydınlıq hələ  
də bir şair taleyinə güzgü tutur. O  
su dualı sudur.

Əkbər Qoşalı çağdaş Azərbaycan  
poeziyasında öz imzasının  
möhürü ilə seçilən şairlərdəndir.  
Mövzular aləmi rəngarəng,  
düşüncə ovqatı sapsağlamdır. O,  
sözünü bir ocaqdan min ocağa,  
türk ocaqlarına paylayır. Bu gün  
Əkbərin şeirlərinin sədasi türk  
dünyasını söz-söz, kəlmə-kəlmə  
dolaşır.

Biz getdikcə Ay Yolu,  
ayağımız üzəngidə əyildi;  
Yay-oxumuz qırılanda,  
Ay göylərdə bir yay kimi gərildi

Bu bənzətməyə tamaşa edin.  
Türk sevgisi, türk əsgərinin atının

aypara nali göylərdən qanad alır.  
Savaş qələbəyə, qələbə isə savaşa  
aparır.

Şeir könül, eşq sultanlığıdı.

Gəmiləri sudan çəkib  
Quru ilə sürərəm,  
İstanbulun eşqinlə,  
Qılıncımı suvararam  
"Babək!" deyən bir cür qolun e-  
şinqinə...

Amala, sevgiyə baxın, eşqin  
səməsi vətəndi, torpaqdi, böyük  
sevdalar çağırışdı. Belə məqamlarla  
çağlayan Əkbər Qoşalının  
poeziyası oxucunu həmişə yüksək  
ovqatda saxlayır. Sabahı düşün-  
düşünə, türk sevdalı, vətən sevdalı  
şairin ömrü isə xoş xəbərlərə  
doğru addimləyir.

"Əkbər Qoşalının 50 yaşı ta-  
mam olur" deyəndə təəccübən-  
mədim. Sadəcə qəlbimdən bir dua  
qopdu. Bu dostuma ömrü duası.  
Sözü, sənəti uzun ömürlü olsun,  
yüz yaşasın.

Əkbər Qoşalı o şairlərdəndir  
ki, vaxta, zamana böyük duası var.  
Bu sevdalar içində bəlkə də  
yaşından xəbəri yoxdur. Başı işə-  
güçə, söz-sənət qayğılarına elə qarışır  
ki, 50 yaşı qapını döyəndə  
gülümşəyib, "Xoş gəlmisin!" deyib.  
Çünki bu illər mənalı, bəhrəli,  
mujdəli, zəhmət dolu illərdi.

Mən də qələm dostumun bu  
xoş günlərində, onu könül piçilti-  
ləri ilə salamlamağı özümə borc  
bildim.

## BU GÜN DƏ, SABAH DA... (Əkbər Qoşalının 50 yaşına)

Bu gündə, sabah da dua vaxtıdır,  
Yaşamaq gərəkdi nəfəs dərməyə.  
Asan fəth olunmur zirvə arzusu,  
Əzablar doğulur şair - deməyə.

Əlimin kölgəsi çiçəklər dərər,  
Kəpənək ovuna çıxır sevgilər.  
Bir də görürsən ki, qəfil baxışla,  
Adamı sözündən yixır sevgilər.

Qərib olduğuna heç vaxt inanma,  
Gec-tez tuş gələrsən öz yoxluğuna.  
Nəsə baş verəcək süküt qabağı,  
hərdən də inanma, inan yuxuna...

Həqiqət sabaha qılınca sıyıır,  
Hamımız bağlılıq söz əlacıma.  
Hünərlə yaşamaq həmişə xoşdu,  
Şairlər nişanlı dar ağacına...

*Gəncə, 2022*

# ƏKBƏR QOŞALI - TÜRK DÜNYASINA AÇILAN QAPIMIZ



**Coşkun KARABULUT,  
Fəthiyyə Ədəbiyyatçılar  
Qrupu Başqanı**

Öncə yazının axırında dey-  
əcəklərimi yadımdan çıxmamış  
indi vurgulayım. Biz bu  
gün Türk dünyasına – qardaş  
və qohum ölkələrə açılmışıqsa,  
Azərbaycan, Özbəkistan, Qa-  
zaxistan, Qırğızistan və Tata-  
ristanda bir çox şair-yazıcılarla  
səmimimünasibət qura bilmişikə,  
xalqımızın, əcdadlarımı-  
zının ruhuna salam göndər-  
mişikə bu səbəbkar, qapımızı,  
önüümüzü açan Əkbər Qoşalı  
qardaşımızdır. Şübhəsiz onun  
töhfələrini heç vaxt unutmay-  
acağam. Demək istədiklərim  
bununla bitmir. Başqa bir mə-  
sələ isə bundan ibarətdir ki,  
qardaşım Əkbər bizi adlarını  
çəkdiyim bu qardaş ölkələrdən  
o qədər gözəl, dəyərlili nisanlarla  
tanış etdi ki, özümüzü başqa  
bir dünyada yenidən doğulmuş  
kimi hissedik. Dəyərlili və  
gözəl dostlar qazandıq. Buz in-  
di öz evimiz kimi, qırx ilin  
dostları kimibir-birimizə gelib-  
gedirik. Hə, indi isə başa  
dönürəm. 2017-ci ilin oktyabr  
ayında Can Azərbaycanda ilk  
kitabım "HARDAN HA-  
RAYA"nın təqdimati üçün  
Bakıya gəlmişdim. Əziz bacı-  
m, şair-həkim Nazılə Gültac-  
in böyük zəhmətlə hazırladığı



EKER GOŞALI

"Altaylar'dan Kopan Atlar" adlı bu kitab, Azərbaycanın əmlaklarından biri. Əker Goşalı'nın şüllerindən olmasına rağmen, Kino, Azərbaycan Milli Məclisinin Külliyyə Komitəsində çalışmışdır. 50 yaşına bir amıqan olaraq yayılmışdır. 32 yıldır edebiyata və sənətanın hizmetinde bulunan değerli şair Eker Goşalı, Bakı'da yaşamaktadır. Azərbaycan-Türkçe kardeşliklə və birliyinə, Türk dünyasının ən önemli katkılışçılarından biridir.



EKER GOŞALI

ALTAYLAR'DAN  
KOPAN ATLAR  
-şijrlər-



Xan RƏSULOĞLU

## DOSTLUĞUN İCTİMAİ ƏHƏMİYYƏTİ

Həyat haqda düşüncələrimizdəki dəyərlər şkalasında "Dostluq" hər zaman ən öncül sıralarda yerini tutur. Ötən yüzilliyin 80-ci illərində bir gənc kimi həyata, ictimai-siyasi hərkətə atılar-kən, "Dostluq" özüm üçün hətta sevgidən də önə çıxarmışdım. Həm də, ona görə ki, sevgi daha çox fərdin-şəxsin özü üçündür, "Dostluq" isə ictimai əhəmiyyətlidir. Şəxsiyyətin dəyəri onun ictimai fəaliyyətinin çəkisiylə ölçülür. Əgər haqq-ədalət, həqiqət, vətən, insanlıq yolunda bu gün də, ölümün gözünə dik baxanlar var isə, demək şəxsi dəyərlər ictimai dəyərlərə qurban verilir.

Əkbər Qoşalının şəxsiyyətini də bu yönən qiymətləndirirəm. Onun həyatı, bioqrafiyası haqda nəsə deməyə ehtiyac da duymuram, zatən onun varlığının özü belə hamimizin, xalqımızın, türk dünyasının, elcə də insanlığın var olması, xoşbəxt gələcəyi yolunda simvoldur, örnəkdir. Əhatəsindəki insanları ən xoş niyyət və ilahi arzularla səfərbər edib yönətə bilmək, ərənlik, qəhrəmanlıq deyilmə! Bilənlər bilir, görənlər də görür ki, dövlətçiliyimizin güclənməsi, ictimai-siyasi əlaqələrimizin daha da genişlənməsi yolunda çarşılaşmaq Əkbər qardaşımızın təkcə amali yox, həm də alın yazışımış. Son 20-25 il ərzində etdiklərinə xəyalən göz gəzdirincə, heyrətə gəlməmək olmur: bir insan, gərək olarsa, hətta ictimai-siyasi və maliyyə dəstəyi ilə çalışan bir çox dövlət qurumlarından da daha faydalı iş əmsalını sərgiləyə bilərmiş. Elə buna görə də, şair, yazıçı olmaqdan da önce, bu adamı milli mənəviyyatımızın sərkərələrindən, Xaqqan oğullarından sayıram.

"Baş o başdır, min başa bir baş işlədir" deyiminə də, adının mənası "BÖYÜK" olan Əkbər bəy kimi oğulları məzərdə tutub deyiblər. Bizim görmək və etmək istədiyimiz faydalı və xeyirxah işləri edənlər və görənlər, bizim ruh doğmalarımız deyilmə! Məhz elə bu səbəbdəndir ki, VƏTƏN UĞRUNDAN CANLARINI FƏDA EDƏNLƏR də, bizim üçün müqəddəslik məqamındadır, xatirələri əbədidir.

Həm də, var olsun, varlığımızı qoruyanlar.

Qismət olarsa, Əkbər Qoşalının yaradıcılığı barədə də yazmaq istərdim, amma hələlik, bu qədər.

## Əkbər Qoşalının 50 illiyinə



Elçin MİRZƏBƏYLİ,  
şair-publisist, Əməkdar jurnalist

Yaşadığımız zaman kəsiyi, bəzən özümüzdən asılı olmayaraq, bizi ən müxtəlif, bir çox hallarda daxili dünənimizlə ziddiyət təşkil edən proseslərin içərisindən keçməyə vadar edir. Bəzən isə ayaq basdırın yılın soni hansı istiqamətə aparacağını bilmədən illərlə irəliye addımlayırlar, yaxud irəliye doğru yürüdüyüünü zənn edib yerindəcə sayırsan. Yalnız daşıdığı dəyərlərə sonundakə sadıqqlaşmaq bacaranlar. İcdən, heç bir təmənna güdmədən Vətən sevdalısı olanlar hansı yola ayaq basmalarından asılı olmayaraq, yürüdükləri yolu belə daşıqları dəyərlərə tabe etdirməyi bacarır, ayaq izləriylə yol içərisindən Yol başlıdlar. Dəyərlə ülküdaşım

Əkbər Qoşalı da yürüdüyü yollara ülküsünün işığıyla aydınlaşdırır, səbriyle, təmkiniylə, təpədən dirnəqə Vətən daşlarından hörülülmüş xarakteriyələ Yolunu naxış-naxış toxuyanlardandır.

Əkbərin poeziyasından söz açmayı-ağcam. Şeirləri dipdiridi, sözlər, sətirlər baxışlarına toxunduqca nəfəs alır, canlanır, düz gözünən içəne baxaraq bozkırların bağını yaran Türkün minillik sevdasından söz açır, Altaydan Qafqaza qılıncla çapılan yollarda sevgi toxumları cürcürdir.

...Əkbər Qoşalı 50 yaşına varır və geridə buraxdığı zaman kəsiyində - təfərruatına varmayacağam - dünənin hər üzünü görüb. Hər üzünü... Amma ağ yalanların, boz böhtanların, qara hiylələrin sırağından milli kimliyimizin simqəsi olan üçrəngli bayraqımız kimi dildik çıxmazı bacarır, tərkə minməyib, tərk edib...

Əkbər körpüsalandır, yolçəkəndir... Təkvə Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi çərçivəsində ülküdaşları ilə birlikdə həyata keçirdiyi layihələr, Əkbərin Türk Ədəbiyyatının tarixində öz layiqli yerini alması üçün yetərlidir.

50 yaşın qutlu olsun, Əkbər bəy! Yoluna uğurlar!



Seyran SÜLEYMAN  
"Yeni dünya" qəzetinin baş  
redaktoru, Krum-Tatar Ya-  
zıcılar Birliyi idarə heyəti-  
nin üzvü

Böyük İsmayıllı Qaspiyalı "Millətə xidmət etmək istəyirsənə, əlindən gələn işlə başla" deyirdi. Can dostumuz, istedadlı ədib, dəyərli fikir və qələm yoldaşımız Əkbər Qoşalı da əlindən gələni edərək ildən-ilə millətinə var gücü ilə xidmət etməkdədir.

Şair və yazıçı Əkbər Qoşalı ilə iyirmi il önce Krimda Poeziya Gecəsində tanış olmuşuq. Həmin vaxtdan sonra onun bəzi şeirlərini kirımtatarcasına uyğunlaşdırıb Krimda çıxan "Ümid karvanı" dərgisində çap etdirirdim. Həmçinin mənim də bir

## Türk xalqları arasında mədəni və ədəbi körpülərdən quranlardan biri

sıra şeirlərim Bakıda yayınlanıb.

Əkbər Qoşalı Azərbaycan və bütün Türk dünyası üçün bir çox önemli layihələri ardıcıl olaraq həyata keçirib. Onlardan biri də "Gəldik, gördük, yazdıq" layihəsi idi. Onun təşəbbüsü ilə 2012-ci ildə Türk dünyasının tanınmış şair və jurnalistləri Azərbaycana səfər edərək qardaş xalqın tarixi və çağdaş sosial-

mədəni durumu ilə tanış oldu. O zaman, özəlklik, Qarabağ məsələsi əsas mövzuya çevrilmişdi və ona heç kəs laqeyd qalmadı. Onda "Azərbaycanın dərdi bizim dərdimizdir" deyirdik, indi isə "Azərbaycanım zəfəri bizim zəfərimiz oldu"! Həmin vaxt "Gəldik, gördük, yazdıq" layihəsi çərçivəsində ayrıca bir kitab da nəşr olundu.

Əkbər Qoşalı ilə təkcə

Krimda ya da Azərbaycanda deyil, Qırğızistanda da Ədəbiyyat festivalında görüşmüştər. Harada olmasından asılı olmaya-raq, o, özü bir, sözü bir olduğunu əməlli ilə də göstərir. Hal-hazırda Əkbər Qoşalı Türk dünyasında, özəlliklə, yazıçılar arasında böyük bir çəvrədə tanınan bir qələm sahibidir. O, türk xalqları arasında mədəni və ədəbi körpülərdən biridir desəm, mübəliş etmiş olmaram.

Azərbaycanda öz ölkəsini, öz millətini, öz dilini və öz ədəbiyyatını bu qədər çox sevən, öz yurduna bu qədər çox sadiq olan Əkbərlər varsa, deməli, Azərbaycanın da istiqbali, böyük gələcəyi var. Əkbər Qoşalıya bitib-tükənməyən uğurlar, sağlam və yaradıcılıq yenilikləri diləyirəm! Türk dünyası tez zamanda da ha da qüdrətlənsin, qardaşlar birləşsin!



**Yunus OGUZ,**  
yazıçı-publisist, "Olaylar" qəzetiinin baş  
redaktoru

SÖZ adamı haqqında söz demək üçün gərək SÖZü sevəsən və həmin SÖZlərdən bir çələng düzəldib bəhs etdiyin adamin boynuna taxasan. SÖZlərdən toxunmuş al-əlvən çələng layiq olduğu adamin boynunda olanda daha dəyərli olur. İndi mən də SÖZlərdən toxuyacağım çələngi bu şərəfə layiq olan şair Əkbər Qoşalının boynuna taxmağa çalışacam. O Əkbər Qoşalı ki, Azərbaycan ədəbiyyatında özünə məxsus dəsti-xətti, bədii söz sənətində ayrıca yolu və izi var. O Əkbər bəy ki, SÖZün qədrini bilir, başına dolanır, onu şeirə, publisistikaya, yaxud hekayəyə, romana çevirmək üçün ən əzablı yollardan keçir.

Hər söz ayrılıqda yalnız bir mənə daşıyır. SÖZ adamı bu mənali sözlər öz duyğu, hiss və həyəcanlarını yükleyəndə sözlər daha dəyərli olur. Həmin SÖZlərdən toxunmuş, hiss, həyəcan, duygu hörgüsünə isə şeir deyilir. Əkbər Qoşalının şeirlərində bu duyğular oxucunu öz aurasına ala bilir. Şeirlərindəki insani duyğular sevginin həsratını, eşqin kədərinə sarışılık xüsusi ahəng yaradır.

Gözlərimdə dəfn etdiyim  
qurmazı qərənfilli,  
ağ kəfənlə həsrətim!  
Gözlərim saralmır daha!

Bu misralar bu günkü şeir dünyasında, ədəbi mühitdə novatorluq olmasa da fikra tutulan SÖZ çırağıdı. Əkbər bəy təkcə bu sətirlərdə deyil, başqa şeirlərində də fikrini düzgün ifadə etmək üçün həmin çırığı SÖZün dərin qatlarında elə işıqlandırır ki, orda gözə görünən hər şey diqqəti cəlb edir, bütün mətləblər aydın görünür. SÖZün əhatə etdiyi bütün mənə çalarlarını, onun rəngini, dadını, duzunu, çəkisini dərindən bilən şair SÖZə vurğun olduğunu sübut edir. Oxucu ilə temas qurmağı məharətlə bacaran Əkbər bəy sözün fikrə tutulan çiraq olduğunu yaxşı bilir.

## Ruh adımı, SÖZ sərrafı

Söz bitən gün qələmlər yas saxlayar,  
Təqvimlər də sözsüz bir gün saxlamır.  
Sözü bəlkə tutub, bax, o saxlayır,  
Gahında üç, gahında bir nöqtə var.  
Qələm yenə yaxşı sözçün sarsıdı-  
İnam yoxsa nəfs yenə əxlaqı!  
İşarələr baxışlar tək canlıdı,  
Bir nöqtə "yox" deyər, o bir nöqtə  
"var".

Burada qafiyə, ölçü bir xətt üzrə taraz deyil, fikirlər ard-arda sıralanmayıb. Amma oxucu anindaca SÖZün çəkisini hiss edir, cazibəsinə düşür. Əkbər Qoşalının yaradıcılığına bələd olan hər kəs bilir ki, onun poeziyası heca vəznindən çox sərbəst şeir ölçüsündədi. Bütün şeirlərində qafiyə sistemi yox, fikir sistemi qırmızı xətlə keçir. Çünkü o, səmimiidi, inandırıcıdı, ədəb-ərkanlıdı. Şeirdə yalan olmaz, ikitüzlülük heç yaramaz. Şeirdə ürək olar. O ürək ki, dünya boyda dərdini SÖZlə ovuda bilir. Əkbər Qoşalının şeirləri dünya boyda dərdin içində süzülüb gəlir. Təsadüfi deyil ki, kitablarından birinin adı "Ürək daşı"dı. Bununla bağlı müsahibələrindən birində belə deyib: "Ürək daşı" yəzib, axtarışa verəndə doğrudan da ürək kimi döyündüyü deyilən bir daş haqqında məlumat gəlir ki, onun da XVIII əsra aid olduğu haqda məlumat verilir. Ancaq bizim daşımız fiziki daşı ifadə eləmir, məhz ürək daşını ifadə edir. Bizim tərəflərdə "ürək daşı" məhz emin olmağın, ümidi yerinin ifadəsidir. Bunu həm metaforası var, həm reallığı var. Bizim hamumuzın ümidi oldugumuz adresin adı məhz "ürək daşı"dır. Onu bədənimizin və ya hadisərin hər hansı başqa yerinə yox, məhz ürəyə ad eləməklə, ürəklə əlaqələndirməklə daha inandırıcı və tasirli olur. Hər şair öz kitabı haqqında, hər ədib öz əsəri haqqında deyə bilər ki, mən bu kitabı ürəyimlə yazmışam, ürəyimi zədələmədən yazdığınış şeirlərin toplusudur".

Yaziya ürək, ürəyə dərd qoyarıq...  
Beləcə, dərd dolanar dünyada:  
Torpaq-torpaq, daş-daş, yazı-yazı, ürək-ürək...  
Deyirəm, gedim torpaq dərdimi yazım  
Ürəklər daş olmamış...

Əkbər bəyin şeirləri başqalarının şeirinə bənzəməz, nə də dəyişik düşməz. Onun poetik dünyasının öz tamı, öz qoxusu, öz mehi var. Bu, torpaq dadımı, dağlardan əsen xərif mehdi, sərin küləkdi və güllərin, çiçəklərin ətri. Əkbər bəy bu üç möcüzənin birləşdiyi bir kənddə doğulub. Adını özüna təxəllüs götürdüyü Tovuzun Qoşa kəndi dağları qoyundan yerləşir. Adama elə gəlir ki, şairin poeziyası saf bulaq suyuna qarışmış torpaq etri ilə yoğrulub. Bəlkə də bu səbəbdən onun hiss və duyğuları şablon ifadələrdən deyil, Qoşa kəndinin havasından, iqlimindən, suyundan, dağlardakı əzəmətdən gəlir. Torpaq oğlunun tabiat şeirlərində bulağın zümzüməsini, quşların cəhcəhini, yarpaqların piçiltisini "eşitmək" olur.

Mənəcə, o, anadan şair doğulub. Sonra-

dan şair olmaq olmur, axı. Şairlik ona ana südü ilə bərabər udduğu havadan, içdiyi bulaq suyundan keçib. Ona görə də duyğuları təmizdi, poetikası SÖZlərin ən gözəli, ən sanballısı ilə "yüklenib". Deyirlər şeir insan hissərinin tərcümənidir. Hami baxır, amma şair görür. Şair Əkbər Qoşalı görən və gördüyü duyğularına büküb SÖZ naxışına çevirən ruh adamı, SÖZ sərrafı. O, kim-səni təkrarlamır, kimsədən söz ogurlamır, kimsədən fikir köçürmür.

*Yolunu azarsan, yol səni səslər,  
nəsə itirərsən, ol səni səslər.  
Hər səsi çevirib söz etmək olmur,  
qəlb kədəri gəzər, dil qəmi səslər.  
Eyni yerdən gələr, başqadı adı,  
başqadı səs dadi, şirin söz dadi,  
Səslərin gözəli qara sazdadi,  
Kərəmi çağırar, Dilqəmi səslər.*

Əkbər Qoşalının SÖZlə yaratdığı ədəbi nümunələr təkcə şeirlə məhdudlaşdır, o, həm də bədii publisistikada "külung vurur". Burada da SÖZünə və əqidəsinə sadıqdi. Publisistikada özünün milli kimlik, mənlik, vətəndaşlıq, obyektivlik kimi keyfiyyətlərini ortaya qoyur. Baş vermiş hadisələr qərəzsiz və tərəfsiz yanaşaraq dövlətə və dövlətçiliyə xidmət etdiyini göstərir, torpaq, millət, xalq sevgisini qabardır. Bütün yazılarında bədii sözün imkanlarından istifadə edərək hər bir fikri, ideyanı, təklif və təşəbbüsü vətənpərvərlik duyğusunun süzgacından keşirərək oxucuya çatdırır. Əkbər Qoşalı bu gün Azərbaycan mətbuatının ən məhsuldar və ən obyektiv yazarlarındanndır. Ölək gündənində baş verən hər bir hadisəyə vaxtında və qərəzsiz münasibət göstərir. Əkbər bəy qələmini əlindən yera qoymur...

Cəmiyyətin ağrılı, Vətənin yaraları, dərdləri hər bir SÖZ adəminin yaradıcılığından boylanmalıdır. Əks halda ona na şair, nə yazıçı, nə də jurnalist demək olar. Bu duyğuların Əkbər Qoşalının şeirlərdə də, publisistikasında da yeri və çəkisi var. O, bu ağrıları və dərdləri yaşaya-yaşaya sənət yaradır. Diqqətli və zövqlü oxucu bunu hiss edir və özünün canına ötürə bilir. Bu da o deməkdir ki, Əkbər Qoşalının yaşadığı bütün duyğular, hiss və həyəcanlar suçəkən kimi yazıdaçı fikirlərə hopub ötürüçü rolunu oynayır.

Yaziya son nöqtəni qoymamışdan əvvəl onu deyim ki, Əkbər bəy haqqında daha çox, daha geniş yaza bilərdim. Onun türkçülüyü tərənnüm etməsi, Turan sevdalısı olması, türkdilli xalqlarda daha çox tanınması, oralarda özünə qarşı sevgi və saygı görməsi, Azərbaycanda icimai xadim kimi fəaliyyət göstərməsi - hər biri ayrılıqda bir yazının mövzusunu olduğu üçün hələlik bu qədərlə kifayətləndim.

Bütün bu sadaladıqlarımı 50 illik bir ömrə necə siğdirməsi isə başqa bir yazının mövzusudur.

Sağlıq olsun, Ruh adımı və SÖZ sərrafi! Ömür vəfa edərsə, gələcəkdə bu barədə də yazaram...



Məlahət YUSİFQIZI

Mahiyət miqdarda deyil, keyfiyyətdədir. Hər nəsnənin yaxşısı, qiymətlisi az-az tapılır, nadir olur, çox olan nəsnənin qiyməti isə aşağı olur. Bəzi insanlar kitaba qalınlığına, görkəminə görə qiymət verir, onu əşyalasdırır, sanki, kitab zehninin məhsulu deyil. Dərinlik, yalnız dərinlik həqiqi, yüksək materialıda fövqəladə və bənzərsiz üstünlükler yaradır.

Həmi üçün yaxşı olmaqdan çəkinmək lazımdır. Cahil adamların heyətlənməsi önəm kəsb eləməz. Xeyli öncə oxuduğum bir fikir məni çox düşündürmişdə:

- Kütlə ağılısızdır, yalnız çox az adam sağlam düşünmək qabiliyyətinə malikdir. Tez də dərk elədim ki, hamiya məxsus olan adam özünəməxsus ola bilməz. Bu, bəlkə də xüsusi zövq məsələsidir ki, adamı fərqləndirir. Beləliklə seçdiyini bəyən, ruhunun sərbəstliyini qorù, hətta sözlə belə yaxşı zövqə qarşı çıxmə. -

*Onsuz da  
olanlar olmayacaq,  
olmayanlar olacaq...*

Həqiqətin tərəfdarı olan mətin insanlar çox azdır. Çoxu həqiqəti yalnız uzaqdan tərifləyir. Digər azi isə hər bir süniliyi həqiqətə qarşı xəyanət hesab edir, öz uzaqqörəniyi ilə yox, mətanəti ilə daha çox fəxr edir, həmişə həqiqətə sədaqətli olur:

*- Ürəyimin yaddaşı var,  
ürəyim qan daşıyar.  
Ürəyimin qan adı var,  
ürəyimin qanadı var...*

İnsanın qan-gen yaddaşı insana çox nəsnələr qandırır, onu çox nəsnələrdən agah edir. Yaxud insan yaratdıqlarını yaddaşına yükləyir və gələcəyinə ötürür. Ötürür ki, keçmişititməsin, gələcəyi zəngin olsun və ayadqa qala bilsin, yaddaşı zəif və pozuqlar onun üstünə ayaq al-

# BİR YOL ÇƏKMİŞƏN Kİ...

masın:

- Biz çıxanda Ay doluydu,  
çixdıq oldu Aypara.  
Ay Altaya dolunayıdı,  
Avropada Aypara...

Türkün yaddaşını uydurmaq, azdırmaq, pozmaq istəyənlər yaddaşlarının müqayisə zəmənində zəifliyini, kasadığını dərk etdiyindən düşmənə çevrilir, fikrini qarşı tərəfin məhvinə yönəldir. Odur ki, yaddaşı qoruyub, zənginləşdirmək gərəkdir. Gərəkdir ki, yaddaşına köklənib, zəfərini qazana biləsən. -

*Həmişə sixacaq səni  
yada sala bilmədiyin xatırı.  
Hər şey boş görünəcək sənə,  
hər şey,  
Evdə yiğib saxladığın  
boş sıqaret qutuları tək.*

Türkün yaddaşı deyir ki, dağıdılıb, səpələnməsinə baxmayaraq addıma bir öz dövlətini yaradan, yaratmağa qadir olan türkü “Altaylardan enən kim?” qələmə verənləri məntiqə kökləyib, başa salmaq lazımdır ki, münbit torpaqlarını atıb, buzlqlara çəkilmək ancaq düşmən təzyiqi altında baş verəcək bir posesdir. Çinin ört-basdır eləyib, dünyadan gizlətdiyi türk piramidalarını, digər topdagıtmaq qalaları, dəhl-sübütunu azdırmaq istədikləri Şumerdə yaratdığı üçpalatalı quruluşa malik dövlətini, minlərlə elm-mədəniyyət örnəklərini və b. sadalamaqla bitməyən zəngin tarixini atıb, buzlqlara çəkilmək yenə də düşmən təzyiqi altında baş verəcək bir posesdir, həm də uzaq məsafləyə hesablanmışdır.

*Altaylardan qopan atlar  
getdiyi göy yoluydu.  
Altaylarda doğan Aylar,  
biz çıxanda doluydu.*

*Altaylardan qopan atı  
daha kimsə minmədi.  
Altaylardan qopan atlar,  
ağ köpüklü dənizlərə  
çatmayıncı dinmədi.*

*Biz çıxanda Ay doluydu.  
Biz getdikcə Ay Yolu,  
ayağımız üzəngidə əyildi.  
Yay-oxumuz qırılonda,  
Ay göylərdə bir yay kimi gərildi.*

*Altaylardan qopan atı  
bir də, bir də minərmə olam?!  
Altaylardan qopan atın  
ağ köpüklü dənizədək  
dinmədiyini görərmi olam?!*

Altaylardan qopan atlar  
Avropanı nə vaxt adlar?!

Və ya:

*İki daşın arasında bir ocaq,  
“İki daşın arasında” bir ömr.  
Ocaq yanır, ocaq sönür, köz qalır,  
Ata gedir, Oğul gəlir, Öz qalır.*

Müəllif yaddaşına, milli kimliyinə köklənəndə, haradan gəlib, haraya gedəcəyini dərk edəndə, haqqə tapınanda, “Öz qalır” deyə biləndə beynəlmilə olur.

*Gəmiləri sudan çəkib,  
quru ilə sürərəm  
İstanbulun eşqinə.  
Qılincimi suvararam  
“Babək!” deyən  
bir cüt qolun eşqinə.  
Böyüdərəm doğma yurdु  
Xətainin başlığı  
ulu yulen eşqinə.  
Yaşamaram künk-bucaqda  
onun, bunun eşqinə,  
Yaşayaram TURAN adlı  
bir acunun eşqinə.  
Yad sözlərə tövbə deyib,  
öz dilimdə danışaram  
Dədə Qorqud eşqinə.  
Bu duygudan kənar türkün  
yaşamı nə,  
eşqi nə?!*

\* acun - (qədim türkədə)  
dünya

Neçə-neçə qollara ayrılsa belə, öz qədimlik və zənginliyini saxlamış, təzyiqlərə baxmayaraq özünü təsdiq etmiş, yaşamış türk dilinin taleyi də türkün bənzərsiz taleyi İlə üst-üstə düşür və sabahına yürüyür. Yəni insan bəxtinin gətirməsi ilə yox, yaxşı əmələri ilə öyünəndə, yaxşı görünür. -

*Gözlərin yol çəkir,  
daha çəkməsin.  
Bir yol çəkmisən ki,  
daşlı-kəsəkli,  
sənə yetmək olmur.  
Nə də düşüb acığa,  
çəkdiyin yollardan  
əl çəkmək olmur.*

Çəkdiyin yollardan əl çək-

mək olmur, çünkü sənin yolundur. O yol başqası üçün qənimət olsa belə sənidir. O yola sevgin, sədaqətin səni o yola qaytaracaq.

*...Sən özündən böyüksən  
Sən sözündən böyüksən,  
sözdən qabaq səsimən,  
Qarabağ!*

*Qarabağ!  
Sən mənim alın yazım,  
mən bir qara qələmlə  
ağ kağıza nə yazım?!*

*Bircə onu bilişəm,  
sənə qayitmayınca,  
boyum balaca,  
çiyinim əyri,  
dilim gödək,  
gözüm kölgəli, -  
qıskəst olacam.  
Bu isə həyat deyil.  
Sabah Tanrı deməzmi,  
ya insan,  
mən səni belə ha yaratmamışdım?!*

Sən sözündən böyüksən, sözdən qabaq səsimən, - deyən müəllif “sözün ilkin forması olan səsin hələ formalasmadığı bir zamanından mənimsən və səni söz formasına, söz şəklinə mən gətirmişəm, Qarabağ! - deyir. Bir yazida oxumuşdum ki, səs atmosferdə qalır. Hansı qurğu isə Napoleonun səsini tutub. Demək, səs hava qatına qarışır, yaşayır. Demək, nə vaxtsa “Qarabağ” sözü onu yaradanın səsində tutulacaq. Şeirdəki elmlilik şeiri daha tutarlı və uzunömürlü edir.

Yolunu azarsan yol səni səslər,  
Nəsə itirərsən, ol səni səslər.  
Hər səsi çevirib, söz etmək olmur,  
qəlb kədəri gəzər, dil qəmi səslər.

*...Deyir, söz olmayırlar, deyir, səs olmır.  
Bəs öləndən sonra nə üçün gəlmir?  
Gəlməyinə gəlir, eşidilməyir,  
yoysa keçənməyir kəfəni səslər?!*

Müəllif ümidi ləri qabaqlamağı bacarmalı, qüvvə və biliyini vaxtında üzə çıxarmalıdır. Çünkü o seçilmişlərdəndir, sənətkardır, özünədərkəndəndir, bir sözlə kütlə deyil.

Harda başlar, harda bitər bir ömr? - bir ömürdə bəzən bitməz bir ömr. Bir qələmdi, bir ağ dəftər, bir ömr, Bu yığvaldı, elə-bələ gəlməyib.

Dünən susdum, bu gün öldüm, ya sabah?  
“Bu gün” yoxdu, ya “dünən” de, ya “sabah”.

Aylarımdan bayram itib, yasa bax,  
nə qaydadi: gedən ələ gəlməyib!?

Bu gecəni dirigözlü açmışam,  
gecə keçib, səhər hələ gəlməyib.  
Məndən başqa bilən yoxdu, İlahi!  
Bir də göndər, bəlkə gələ, gəlməyib.

**Müəllif:** “Dünən susdum, bu gün öldüm, ya sabah?” və ya “gecə keçib, səhər hələ gəlməyib” deyəndə, demək, döñərgə və görənəklər təbii axarından çıxıb, insanların yaşam tərzi dəyişib. Mühitin düşdürü halları mühitin öndə gedən ayıq və kamil insanları bilə blər. Necə ki, “Məndən başqa bilən yoxdu, İlahi!” - deyilir və Böyük Yaradana “Bir də göndər” ismarıcı gəndərilir. Demək, o mühitin içərisində ikili günün olduğunu dərk edən var. Xoş günlərdə insan yaxşı fikirləşir və İlahiyyə xoş və uğurlu ismaric gəndərir.

Nə Məşhədə, nə də Haca yol yorub,  
kömüllərdə yuva sahib, ev qurub.  
O qədər ki, kömək edib, əl tutub,  
öləndə də diri qalar əli, hey!  
Öləndə də əli qalar diri, hey!

Elə bir nəsnə yoxdur ki, onun yaxşı tərəfi olmasın, elə bir kitab, yəni elə bir pis kitab yoxdur ki, orada nə isə yaxşı bir nəsnə olmasın. Amma elə pis xüsusiyyətlə adamlar var ki, hər kamillik içərisindən bir qüsür axtarır, tapır... Əslində isə çox çatışmazlıq içərisindən, Göydən düşmüş yeganə uğuru axtarır, tapan zövq sahibi xoşbəxtidir.

Qadınlar gözəl olur,  
kişilər gözəl sevgili.  
Sevgiləri nur kimi titrəyir,  
qadınların üzündə.  
Sevilənlər gözəlləşir,  
sevgiləritməyir.

Və ya:

Şimşək var, - buludlar davaya düşdü.  
Damcılar oynadı, havaya düşdüm.  
Mən eşqin əlinə havayı düşdüm,  
onunçün yandırıb-yaxdilar məni,

- deyən müəllif eşqin sonsuz çalarlarını görür, ona özünəməxsus tərzdə ya-naşır, ifadə edir, oxucunu cəzibəsinə çəkir. Müəllif “eşqin əlinə havayı düşdüründən, onu yandırıb-yaxıblar” deməkə eşqin cəzibəsi qarşısında in-san acizliyini, eyni zamanda, insan böyüklüyünü gündəmə gətirib, bu ca-zibəni həyat eşqinə, yaşam tərzinə ce-virənlərin böyük qəlb sahibi olduğunu

vurğulayır. Vurğulayır və deyir, ayıq Oluum, olum və ölüm var.

Olumların ötəsində ölüm var.  
Ölümlorin ötəsində olum var.

Yaradıcılıqda sözün böyüklüyü, dilin böyüklüyü müəllifin böyüklüyü qədərdir və ya müəllif gündəmə öz böyüklüyü qədərində söz gətirir. Şeir söz sənətidir, sözlə ifadə olunur. Eyni zamanda, dil sənətidir, dillə ifadə olunur. Dil, həm də söz hərf və durğu işarələri ilə birlikdə bitkin və ötkəmdir...

*Bir hava çal, yar yaramı, yar, aşiq!  
Yarasıdı hər aşiqə yaraşıq.  
Küsüb gedib, nə zamandı yar, aşiq!  
Gözlərimdən hey su aldı bir nöqtə.*

*Fikirlərim bir batmandı axşamlar,  
ürək szıllar: - Ax, pərvənə, ax, şəmlər!  
Qara günlər ağ ömründə axşamlar,  
baxarsan ki, min sualdi bir nöqtə.*

Durğu işarələrinin yerində olması mətnin rahat və birbaşa anlamı deməkdir. Dilin qanuna uyğunluğunu qoruyub, saxlamaq hər kəsin, xüsusən də dil və söz sahiblərinin borcu olmalıdır. Unutmaq olmaz ki, dil həm də tarixdir.

*Səni divardakı rəsmindən tanıdım, -  
Altyazıdan bildim, əslində.  
“Özrəsm” deyə qeyd etmişdin.  
Daha doğrusu,  
“Avtoportret” yazmışdin sən.  
Mən belə oxudum,  
İrigözlü həmən etiraz etdi:  
- Yenə türkçülüyün tutub, deyəsən?!  
Mən neçənci dəfəsə:  
-Türkçülüük tutmur, xanıməfəndi,  
o ya var, ya da yox! -  
dedim.  
Qınışdı sadəcə  
və iri gözlərini başqa rəsmə çevirdi.*

Onu da unutmaq olmaz ki, millətçi olmadan “beynəlmiləl” olanları xalq yaşatmaz, çünkü beynəlmiləl olmaq üçün millətçi olmaq mütləqdir. Burada yenə də dilin qanuna uyğunluğunu köməyə gəlir. Mən, sən, o, biz, siz, onlar. Mənsubiyət təkdə də, cəmdə də “mən”dən, “biz”dən başlayır. “Mən” olmadan, “sən”, “o”, “biz” olmadan “siz”, “onlar” ola bilməz. Ola bilər isə təbii axar sayılmaz. Əslində, örnək göstərilən şeirdəki xanıməfəndinin etirazından qəhrəmanın millətçi olduğu bəllənir və zahiri beynəlmiləclilik sıfır enir. Zahir və daxil, çöl və iç olaraq “təpədən dırnağa” türkçü, türkçülüyün görə də beynəlmiləcləri olan Əkbər Qoşalı sıramızda və adəbiyyatımızda var.

Böyük uğur və yubileylərə doğru!  
*Xirdalan şəhəri, 12.01.2023*

## 50 yaş əsl müdrikliyin başlanğıcıdır



**Ağamahmud SƏMƏDOV,**  
"Yer və İnsan" jurnalının elmi redaktoru

Türk ölkələri xalqlarının yaxınlaşması və birləşmə fədakarcasına çalışan şair-publisist Əkbər Qoşalının 50 yaşı tamam olur!

Düzü, öncə buna adamın inanmayı gəlmir. Çünkü biz onu adətən türksoylu ölkələrin gənc yazarları sırasında görməyə adət etmişik... Və birdən bəlli olur ki, Əkbər bəy rəhmətlik Məşədi İbadın yaşına çatdı... Daha nə etmək olar, gürcü müğənni Vaxtanq Kikabidze oxuduğu kimi “Mənim yaşam mənim sərvətimdir...” (Təbii ki, bu bir zarafat idi).

10 il öncə Aşqabadda olarkən ilk dəfə Saxa-Yakutiyalı yazar, naşir Valeri Lukovitsevdən eşitdim Əkbər Qoşalı adını. Azərbaycana qayıdan sonra tanış olduq. Sonrakı illərdə əmin oldum ki, bu insan Azərbaycan, ümumən türksoylu xalqlar üçün çox səmərəli fəaliyyətdədir.

Amma bu da bir həqiqətdir ki, insan üçün 50 yaş əsl müdrikliyin başlanğıcıdır.

Əkbər bəy! Sizin qabaqda görüləsi işləriniz çoxdur. Sizi hər zaman Vətənə, xalqa təmənnasız xidmət edənlər sırasında görmək istərdim.

Fikrimi Amerika filosofu Jozef Merfinin aforizmləri ilə bitirirəm:

“İnsanda sobir, xeyirxahlıq, sevgi, kiməsə yardım etməyə hazır olmaq, sevinc, xoşbəxtlik, müdriklik və anlaşma hissələri heç zaman köhnəlməyən keyfiyyətlərdir. Kim öz həyatı boyu onları daha da təkmilləşdirir-sə və nümayiş etdirir-sə o, ruhən və cismən gənc olaraq qalacaqdır.

- Cox yaş həyatın qürub çağrı deyil, hikmətin çıxəklənmə dövrüdür.

- Həyatın ən məhsuldar illəri 65-dən 95 yaşa qədər ola bilər.

- Sizin yaşınız fikirlərinizdə və düşüncələrinizdə olduğu kimidir. Siz gəncsiniz, güclüsünüz və faydalısınız – təbii ki, əgər sizin düşüncəniz belə qəbul edirsə.

- Cəmiyyətin əsiri yox, yaradıcısi olun. Qoy sizin istedadınız və bacarığınız parlasın.

- Gəncliyin sırrı sevgi, sevinc, daxili rahatlıq və sevinc gülüşüdür.

“Siz cəmiyyətə lazımsınız. Bir çox filosoflar, şairlər, rəssamlar, alimlər və başqa görkəmli adamlar ən yüksək uğurlarını 80 yaşından sonra əldə edib”.

**P.S. Sizinsə hələ 50-cə yaşınız olur. Uzun ömür, yaradıcılıq uğurları və cansağlığı arzulayıram!**



**Maarif HƏSƏNOĞLU,  
AYB-nin üzü, şair-publisist**

## Kiçik kəndin böyük oğlu

Əkbər Qoşalı haqqında söz demək üçün, ilk öncə Tovuzun, səfali guşələrdən biri olan Qoşa kəndindən yol açmaq istədim. Blədçim isə Qoşa kənd ümumorta məktəbin direktoru Həmid müəllim oldu.

Əkbər həmin kənddə Mehdi Əsgər oğlu və Nigar Həmid qızının ocağında dünyaya göz açmışdır, ailədə 4 qardaş, iki bacı olublar.

Əkbər uşaq vaxtlarından həssaslığı, humanistliyi, rəftarı, təbiətə baxışı ilə, yaşıdlarından seçilirdi. O məktəbdə dərs əlaçısı olmuşdur, Qoşada 8-ci sinfi bitirib.

Catax kənd orta məktəbində orta təhsilini başa vurduqdan sonra ali təhsil almaq üçün Bakıya üz tutmuşdur. Və sonda kiçik bir kəndin böyük oğlu Əkbər Qoşalı olmayı bacarmışdır.

Əkbər Qoşalının yaradıcılığını təhlil etmək fikrindən uzağam, ona heç mənim qüdrətim də catmaz, amma 44 günlük Vətən müharibəsinin qələbə sevincini yaşadığımız günlərdə, Milli Məclisin mədəniyyət komitəsində, rəşadət göstərmiş bir qrup döyüşürlərin arasında mənim oğlum Elsevərin da olması xəbərini də mənə Ə.Qoşalı bildirdi. Fürsətdən istifadə edib bu görüşü təşkil edən, döyüşürlərə diqqət və qayğı göstərən dəyərli Millət vəkilimiz Qənirə xanım Paşayevaya da minnətdərliğimi bildirirəm.

Ə.Qoşalı ilə şəxsi görüşüm 2022-ci ilin oktyabr ayında AYB-nin 13-cü qurultayında oldu. Sadə, ağayana qəlbində Vətən eşqi, Turan arzulu, türk sevdalı, dünyyanın en mübarək insanlarından birini gördüm.

Ə.Qoşalının 50 yaşı tamam olur.  
Ömür yarı keçib, gün yarı keçib  
Bu elə yoldur ki, çoxları keçib...  
Ə.Qoşalıya indən belə sağlam can və  
50 il ömür arzu edirəm.



**Afaq ŞİXLİ,  
Şair-tərcüməçi, AYB Moskva  
bölməsinin katibi**

Çəkidə ağır gələn misralar, sətirlər onları anlayana bir dünyadır. Sözdən anlamayanlar isə hər dövdə olmuşlar. Öz dövrünün böyük şairlərindən biri olan Mayakovskiye “sizin şeirləriniz insanı istmir” demişlər. O isə sakitliyini pozmadan, “mənim şeirlərim soba deyil ki, isitsin” deyə cavab vermiş.

Doğrudan da, ədəbiyyata yalnız romantizm, və ya patriotizm nöqtəyi-nəzərindən baxanlar dar düşüncəlidirlər. Onların əsl sənətlə yaxından-uzaqdan heç bir əlaqələri yoxdur.

Əkbər Qoşalı şeirləri isə çoxguşəli və rəngarəngdir. Onlar gah bir aşiqin sevdasını, gah ata nəsihətini, gah da döyükən “Cəngini”, misri qılınıcı andırır...

2015-ci ilin sentyabrında Moskva şəhərində həmsədri olduğum “Nicat” Azərbaycan İr-sinin Dirçəlişi cəmiyyəti və “Şəhriyar” Ədəbi-mədəni cəmiyyətinin birgə təşəbbüsü ilə, gözl

## YOL SƏNİ SƏSLƏR!

*“Yolunu azarsan, yol səni səslər,  
Nəsə itirərsən, “ol” səni səslər...”*

*Əkbər Qoşalı*

Biz şairlər nə ad-san üçün şeir yazır, nə də gözəllik üçün şeir oxuyuruq. Bizi buna vadar edən hissələrimizdir. Biz, bəşərin, duyularını misralarda bölüşən və bunu könüllərə yansıtmağı bacaran övladlarıyız.

Təbabət, hüquqsünəşləq, texniki elmlər - bütün bunlar əlbəttə ki, dəyərli sahələr, həyatın ayrılmaz hissələridir. Onlar bizim rahat yaşamımızı təmin edir. Lakin ədəbiyyat, incəsənət, romantika - həyatın özüdür!

Ədəbiyyati həyatının özü bilən insanlardan biri də “şairlər yanar qovuşar...” deyən Əkbər Qoşalıdır.

Əkbər Qoşalı 1995-ci ildə Azərbaycan Texniki Universitetini (keçmiş Politexnik İnstitutu) “Elektronika mühəndisi” ixtisası üzrə fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Və ondan üç il sonra Azərbaycan Yazarlar birləyinin üzvü olub. Mənə bu vikipedik məlumat biza çox şey deyir: demək, insan şair doğulmuşsa, qismət onu əvvəl-axır ədəbiyyatın yoxusu yollara gətirib çıxarıır...

Əkbər Qoşalı ilə tanışlığımız 2010-cu il-dən, mənim “Səni düşünürəm” adlı kitabımın təqdimat mərasimindən başlayıb. Mərd və dürüst bir türk oğlu kimi, ömrünü türk xalqları arasında ədəbi dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin möhkəmlənməsinə həsr edən şair, nasir və ictimai xadim kimi tanımışam onu. Rəhbərlik etdiyi, hazırda ilə Məsləhət şurasının sədri olduğu Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi bütün türk dünyasının gənc yazarları üçün əsl ata ocağıdır.

Əsərləri dünyanın bir çox dillərinə tərcümə olunan, bütün türk dünyasında sayılıb seçilən, ayaq basdığı hər elə sayqı və sevgi ilə qarşılınan şairdir Əkbər Qoşalı.

Əknun “hər çicəkdən bir ləcək” misali könülüxşən misraları vardır. Çox maraqlıdır ki, o, saysız-hesabsız şeirlər müəllifi deyil.

Fikir versək, qədim dövrün şairləri də olar olmazsa qələm calmamışlar. Çünkü onlar da sözə dəyər verənlərdən - sözün azının, amma xəsinin ustası olmuşlar. Belə yazarların hər poetik nümunəsinin arasında sırlı-sehirlə bir aləm gizlənir.

şairimizin Azərbaycan və rus ədəbi mühitinin nümayəndələrlə görüşü keçirilmişdi. Onun, Moskvada yaşayan gənc şairə, DGTYB-nin Moskva təmsilçisi Nilufər Şıxlı tərəfindən tərcümə olunan, rus dilində də ana dilimizdəki qədər mənali və dündündür şeirləri sevgiylə qarşılanmışdı.

Qurbətdə yaşayan tanınmış tarixçimiz, şair və publisist Əşrəf Hüseynli onun haqqında belə demişdi: “Şairin yaradıcılığı ilə tanış olarkən “mən daşları çičəklərdən az sevmədim...” kimi maraqlı və fərqli misraya rast gəldim. Onun necə dərin məna daşması yalnız yaradıcı insana məlumdur. Şair kimdir? Şair - xalqın adamıdır! O, həqiqət axtarısında olan, zamanın iç üzünü açmağa qədər, ikiüzlülüyü, yalanı, saxtakarlığı tanıyb ifşa edə bilən bir insan olmalıdır. Şairin şeirləri içdən gələn, səmimi və müdrik olmalıdır. Əkbər Qoşalı məhz belə yazarlardandır. Onun həyat tərzi də, yaradıcılığı da buna sübutdur”.

“Tanrısi - gözəl deyilmiş cəsarətli söz olan şairlərə eşq olsun! ” - söyləmiş Maksim Qorki. Əziz dostumuz Əkbər Qoşalı da məhz eşq olsun demək istədiyimiz şairdir. O, Türk dünyasının böyük oğludur! O, incə ruhlu, polad ürəkli bir vətənpərvərdir. Vətənpərvər insan - vətənə, və demək ki, hər şeydən öncə, xalqa xidmət edən insandır. Vətənini, xalqını sevməyən insan isə heç nəyi və heç kimi sevə bil-məz.

Əkbər qoşalı haqda danışarkən, dahi rus şairi A.S.Puşkinin bu misraları yada düşür:

Bizə yaxın olan iki duyu var,  
Hər an ruhumuza güc verir onlar;  
Bir Vətən sevgisi - ocaq sevgisi,  
Bir də əziz, doğma qucaq sevgisi.

Sözün məqsədi - həqiqəti yerində və lazımı şəkildə ifadə etməkdir. Mənə Əkbər Qoşalı öz sözü ilə bu məqsədə nail ola bilməşdir.

Yaşının müdrik gənclik çağında, dəyərli dostuma və qardaşımı bir bu qədər də ömür, sağlamlıq və indiyədək əldə etdiyi nailyyətlərin daha çoxunu arzu edirəm!

Uğurlu yolların hər zaman onu səsləyəcəyinə inanıram!

18.08.2022.  
Moskva

# MƏN EŞQİN ƏLİNƏ HAVAYI DÜŞDÜM...



Vasif SÜLEYMAN

...Yarım əşri arxada qoydu DANIŞMAĞA SÖZ QALIBSA, ŞAI'RƏ, ŞEİRƏ ŞÜKÜR, - deyən Əkbər Qoşalı. Sadəcə arxada qoymadı bu zaman kəsiyini... Arxsınca gətirmək, yaddaşlara, tarixə hopdurmaq üçün ömrünün yarım əsrinə ahəng verdi, rəng verdi, çalın-çarpaz yollardan adlatdı...

Mərhum jurnalist Osman Mirzəyevin, nə qədər yaşayacağımız bizdən asılı deyil, amma necə yaşayacağımız bizdən asılıdır, - hikmətinə tapındı... Harda, necə yaşamağından asılı olmayıraq, SÖZün qonşuluğunda oldu, heç zaman sözdən uzaq durmadı. Onu Əkbər Qoşalı edib diyarbədiyər gəzdirdən də söz oldu. Ta bu dəfə ümumi anlamda söz deyildi, Əkbər Qoşalının sözü idi...

Şair dostumuz Ehtiram İlham bir dəfə Əkbər haqqında danışarkən yarızarafat, yariciddi dedi ki, o, elə bir connet diyarda dünyaya göz açıb ki (O, Məmməd İsmayıllı, Məstan Günər, Məhərrəm Qasımlı, Zirəddin Qafarlı, Murad Köhnəqala, İsləm Sadıq, Ehtiram İlham, Vəqif İsaqoğlu, Cingiz Qəribli, Elxan Zal kimi söz adamlarının su içdiyi bulaqlardan pərvazlanıb), onun yaxşı yazmaqdan başqa çarəsi yoxdur. Mən də dedim ki, Əkbər Qoşalının çarə axtarmağı ehtiyacı yoxdur, o, zətən gözel şairdi. Hələ onun şeirindən bir-iki bəndi əzbər dedim:

*Mən ona hər gün aşiqəm,  
O mənə... - bilə bilmirəm.  
Xayaliyla dərdləşirəm,  
Özünə... dina bilmirəm.*

*"Can" deyirəm, canım olmur,  
Sevirəm, sultanum olmur;  
Olmur, bə, ay canım, olmur,  
Könlümdən silə bilmirəm.*

Əkbər Qoşalı Azərbaycan ədəbi-ictimai həyatının ən dəyərli ismlərindən biridir. Onun bugündək gördüyü işlər ağlagəlməz dərəcədə geniş əhatəlidir. Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi Məsləhət Şurasının başqanı, Atatürk Mərkəzində şöba müdürü, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Mədəniyyət komitəsinin eksperti kimi gördüyü işləri bir yazıya yerləsdirmək mümkün olmaz. Təkcə bir faktı deyim, Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin xətti ilə hazırladığı ədəbi almanaxlarda bölgələrimizdə yazayan yüzlərlə

gənc yazıçı və şairin əsərlərinin yaşıl işq yanğırıb. Heç də asan iş deyil əvvəl onları tapmaq, sonra çap olunmalarına dəstək olmaq... Bu hələ hamısı deyil. Türk dünyasını qarış-qarış gəzərək Azərbaycan mədəniyyətinin, ədəbiyyatının təbliğ iстиqamətində misiləsiz işlər görür. Özünün dediyi kimi, özünü qələm-kağızdan ayrı təsəvvür etmir:

*Göy üzündə dövran Aya keçibdi,  
Köhna dördələr təzə aya keçibdi.  
Elə bil qələmə aya keçibdi,  
Gözümüz kağızdan ayırammiram.*

*Bir olub iki can - bir doğulmuşuq,  
"Sıfır" - "ölüm" demək, "bir" - "doğulmuşuq"!  
  
Elə bil anadan bir doğulmuşuq,  
Özümüz kağızdan ayırammiram.*

Azərbaycan Yaziçilər Birliyinin növbəti qurultayı öncəsi müzakirələrdə - Əkbər Qoşalının "Türk dünyasında ədəbiyyat, ədə-

bu atəşin bütün vücudunu sardığını bildirir. Təcnisində bunun yaxşı nümunəsi var:

*Ta onu sev, sevməyirəm, sev, gidi...  
Mən sevdiyim qəlbimdəki sevgidi...  
Kimdə qaldı, kimə qaldı sevgi, di?!  
Sinəmdəki ürək deyil - oddandı.*

44 günlük Zəfər Savaşında Azərbaycan əsgərinin tarix yazması qələm adamlarının da həyatında yeni bir mərhələ oldu (yeri gəlmışkən deyim ki, Əkbər iki il milli ordunun zabitli olub). Bunun ədəbiyyatda mövzu olması, əslində 30 il düşmənin soyuq nəzərləri altında inləyən torpaqlarımızın, Qarabağın halal haqqı idi. Mövzu Əkbər Qoşalının da yaradıcılığında əksini tapırdı:

*Ayağımız toxunub,  
Nəfəsimiz dəyinçə  
Torpağına gül-ciçək,  
Göyünə quş qayıdan,  
Kor olan bulağına*



biyyatda türk dünyası" mövzusunda məruzəsi müzakirə olunarkən belə bir fikir səsləndim: "Bu mövzunu ardıcılıqla toplamaq, araşdırmaq, təhlillər, müqayisələr aparmaq üçün bir institutun görə bilməyəcəyi işin öhdəsindən Əkbər Qoşalı təkbaşına, çox şərəflə gəldi".

Düşüncəmə görə, çalışdığı bütün vəzifələr, ictimai-siyasi həyatdakı fəallığı - hamısı bir şeyə - şair ƏKBƏR QOŞALI imzasına borcludur. Bir divanisində bunun örnəyini verir:

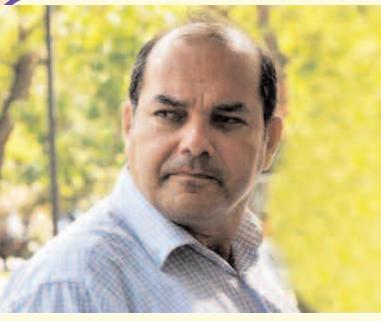
Gah coşardin, gah susardin - halların hal deyildi, Tək səndinmi bu dünyada əhdi-peyman eyləyen?.. Hər sözündən tük çəkirsən, günah çıxır birləbir - Sən deyildin, yordan gələn sözü fərman eyləyen?..

...Qadınlar kişilərin ciyində gedir, kişilər qadınların göz yaşında, - deyən şair şeirlərinin sözün şəhəni-şırşəni qoyur. Əkbərin bir üstünlüyü də ondadır ki, şeirlər bütün janrlarında uğur qazanır. Mən eşqin əlinə havayı düşdüm, Onunçun yandırıb-yaxıldılar məni, - deyən şair, haqlı olaraq, sonrakı şeirlərində

*Dirilib su qayıdan  
Canımın canı şəhər!  
Çəmənində göy ota,  
göy üzündə buluda,  
quşa kimi sevirik;  
Əziz Şaşa, biz səni  
Şaşa kimi sevirik!*

...Əkbər Qoşalı yarım əşri dopdolu yaşıyib. Adamın, ağlı kəsəndən, boş günü deyil, boş saatı olduğuna belə inanmiram. Həmişə eyni fikri iki qələm dostum haqqında düşünmüşəm-Elçin İsgəndərzadə və Əkbər Qoşalı haqqında. Onların hər ikisinin bu qədər çoxşaxəli işlərə necə yetişdikləri mənim üçün həmişə düşündürəcü olub. Onları tanıyanı kimi özüm də bu mənada bacarıqlı sanırdım, hər şeyə yetən sanırdım. Amma onları tanıyanından sonra anladım ki, mənim bu ömrədə yetişə bilmədiyim çox şeylər olub.

...Nə isə... Mətləbdən uzaqlaşmayım. Gəldiyin yarım əşrlik şərəfli yol bir o qədər də davam etsin, gerisi Allah kərimdi, qardaş!



Kənan HACI

## Şairin arzusu

*Şair dostum Əkbər Qoşalının 50 yaşına*

Doxsanıncı illərdə ədəbiyyata maraqlı bir nəsil gəldi. Bu nəsil bütün parametrləriylə yeni idi; həmin gənclik ədəbiyyata müstəqillik dövrünün paradiqmasını götirdi, onların yaradıcılığında azad söz forma və məzmun baxımından, üslub cəhətdən bütün stereotipləri alt-üst etdi. Uzun illərdən bəri tanıdığım şair Əkbər Qoşalı bu dalğanın götirdiyi yeni, azad sözün təmsilçilərindəndir. İllər sürətlə bir-biri ni əvəz edir, doxsanıncıların ədəbiyyatda açdığı çıçırla yeni-yeni nəsillər gəlir, bir atımlıq barıtı olanlar tədricən söz meydanından çəkilir, sözü taleyinə çevirənlər isə ədəbiyyatın yaddaşına hopur. Əkbər bu yolda sabitqədəm oldu, sözsöz addimlaşı, bu yolun çətinliklərini canına hopdurdu və beləcə, bir də baxıb gördük ki, yarım əsrin dizini yerə qoydu!

Öz yazdığını cümleyə heyratlənirəm... Əkbər Qoşalının - gənc qələm dostumun 50 yaşa qədəm qoyması mənə bir az inanılmaz, bir az qəribə gəlir. Onu həmişə harasa tələsən görmüşəm, bilişəm ki, getdiyi yerdə mütləq millətimizin, ədəbiyyatımızın nəfisən hansıa işlər görür. Tərtibatçısı olduğu, tərcümə etdiyi və yazdığını kitablar Azərbaycan ədəbiyyatının Türk dünyasıyla birləşib bir bütöv olmasına xidmət edib. Onun yaratdığı Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi Turan dünyasına atılan ədəbi körpüyü çevrilib. Əkbər türk xalqları arasında ədəbi əlaqələrin yaranmasına böyük töhfələr verib, bu yolda neçə-neçə şeirini, neçə-neçə yazısını qurban verib. Gördüyü işin əhamiyyətini dərk edərək bütün enerjisi, gücünü bu yönə sərf edib və bu gün də həmin missiyani davam etdirir. Əkbər uzun illər Atatürk Mərkəzində səmərəli fəaliyyət göstərib. Öləkəmizi dəfələrlə uluslararası konfrans, simpozium və festivallarla layaqətlə təmsil edib. Bir sira beynəlxalq ödüllərə layiq görülüb.

Ölkə başçısı İlham Əliyevin sərəncamı ilə “Tərəqqi” medalına layiq görülüb. Bu gün də Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsində ekspert olaraq çalışır.

Əkbərin ədəbi və ictimai fəaliyyəti zəngindir. Əkbər dost kimi də canayaxın adamdır. Onunla dostluğumuzun az qala, iyirmi yaşı var. Onu həmişə özümə simsar bilmışəm, səmimiyyəti, dostcanlı-

lığı ayaqüstü səhbətlərimizdə belə adamı xoş auraya kökləyir. Bir dəfə yazmışdım ki, Əkbər dostu da köksünə ürəklə sixir. O ki, qaldı şairliyinə...

Onun “Ürək daşı” kitabı haqqında yazdığını düşüncələri bu yəzidə təkrar təqdim edirəm:

Əkbərin poeziyası kökü qədimlərdən gələn türk ruhunun gələnəklərinə söykənir. Dünyanın yollarını əriş-ərgac eləmiş bu poetik təfəkkür Əkbərin qan yaddaşında yenidən oyanır və sözdə bədii ifadəsini tapır. Hardansa oxumuşdum ki, şeir qəlibiylə ağlını sözə batırıb balla yemək deməkdir. Mənim düşüncəmə görə isə şair ari kimi sözdən şirə çəkəndir, söz şairin düşüncəsində şirələnib ballanır. Əkbərin şeirlərində həzin şirinliyənərin bir qüssə də qarışib:

Ürəyin çatan dərdə  
boyun çatmir, neyləyək?  
Baxdım, göz yaşın çatr,  
yaşın çatmir, neyləyək?

Dərdə boy verməyən yaşda dünyanın kədəriylə tanış olmuş gənc dünyani ağrılarıyla tanır. Şeir ağrı sözünün sinonimi kimi işlənir. Ağrı hələ kədəri tanımayan ürəyə ilan kimi sürünlür. Əkbərin poeziyasında bu qabil nisgilli misralar az deyil. Bu da poeziyanın təbiətindən doğur. Ona görə belə bir mümkünsüz arzu gəlir xəyalına:

Bircə dənə arzum qalıb, İlahi!  
O qədər dərəd yüksəmisiç ciyinə,  
İnnən belə doğulacaq uşaqların  
ürəyini cüt elə...

Bu, bir şair arzusudur. Qəribə, irreal arzudur... Mən isə Əkbərə, qədim dostuma dünya qədər qədimlik arzulayıram! Yaşın üstə yaşı gəldikcə arzuların tükenməsin, əziz dost! 50 yaş nədir ki, ay qağı? Yüzəcən yaşa, bəsdir!

## SALAM, ADAM, XOŞ GƏLMİŞƏN!



ƏYYUB QİYAS

Mən onu ilk dəfə zabit paltlarında görmüsəüm. Elə də tanış oldum: “Əkbər Qoşalı - Əyyub Qiyas”. Nə yaxşı ki tanış olduq. Və artıq iyirmi ili ötdü bu tanışlığın tarixçəsi. Əkbər Qoşalı suyuşırın adamdı, səbərli adamdır, bəzən ona baxanda kəndimizin ağır taxtali kişiləri düşündür yadına. Əkbər Qoşalı ağır taxtali adamdır. Onun Vətən sevdası da, türkçülük qayəsi də, tovuzşinası da gözəl və yerindədir. Mən inanıram kimsə Əkbəri çox istəməsin, çünki məhdud imkanları ilə həmişə dostlarının, doğmalarının yanındadır. Yanındadır dedim, bir xatirə yadına düşdü. Həyat da... bir gün oğlumun təhsil haqqı ilə bağlı əlimyanında pul axtaarırımdı. Dostumdur da, Əkbər də ağız açdım. Hardayıd Əkbərdə o imkan (kaş imkanlı olyadı Əkbər Qoşalı), amma dayan dedi, darixma, məndə yoxdu, başqa dostlarımızdan istəyək. Və Əkbər bir-bir distlərimizə zəng vurdur, özü də öz adıdan, mənim məsələm onun problemi imiş kimi davrandı və sonrada da məni maşınıyla apardı, bir yerdə gedib, təhsil haqqını ödədik. Mənəcə adam elə belə olur. Əkbər Adamdır, yaxşı adamdır. Hə bir az tovuzşinası güclüdür, ancaq bu onun səmimiyyətinə, Adamlığına mane olmur, mən bunu da elə vətən sevdası kimi qəbul eləyirəm.

Ən yaxşı adamların (hər-dən mən i də o siyahıya da-xil eləyir) hamısının niyə məhz tovuzlu olmamasına çox şirin bir zarafatla: “Qaşa sən niyə tovuzlu deyilsən?” soruşur.

Əkbər şair kimi də safdır. İctimai işləri də saflıqla, halallıqla görür. Türk dünyasının ədəbiyyatını bir-birinə qovuşdurmağa çalışır. Gənclərə dəstək olur. Sevir, sevilir, sevdalanır...

Tovuz mənə çox doğmadır. Tovuzlular mənim canlarımdır. Mən Tovuzun tarixi ilə bağlı “Sultan körpüsü” romanını sevə-sevə yazmışam, indi bu sətirləri gəlib 50 yaşına çatsa da uşaq səmimiyyətini, sadəliyini, saflığını itirməyən, artıq fizioloji görünüşü ilə türklüyü isbat eləyən Əkbər haqqında sevə-sevə yazıram:

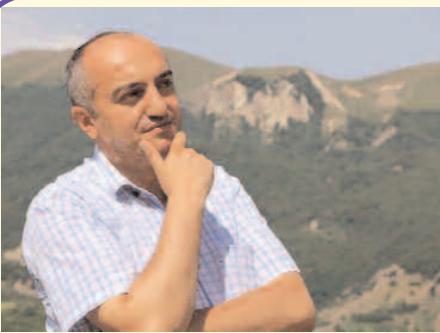
Həyatdı da, hərdən olur  
Adam bir Adam axtarır.  
Baxır hər tərəf adamdı,  
Yenə də Adam axtarır.

Sən demə Adam az olur  
O dünynin bu üzündə.  
Adam doğulan ruh kimi  
Gəzə bilir su üzündə.

Salam Adam, xoş gəlmisən  
Sevənlərin qoşun olsun!  
Gəlib əlliyyə çatmışan,  
Gün gəlsin yüz yaşın olsun!

Eşqlər!

01 mart 2023.



**Elşən ƏZİM**

Mən o adamı min illərdi tanıyıram de-səm, bəlkə də mübaliqə kimi anlaşılar. Əsl-lində tanışlığımız təxminən 2009-cu ildən başlayır. "Bizim söz" qəzetində Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin hansısa layi-həsi haqqında yazı getmişdi. Qəzetiñ baş re-daktoru, şair dostum Ələmdar Cabbarlıdan xahiş etdim ki, məni Əkbər bəylə tanış etsin. Birlikdə Atatürk mərkəzinə yollandıq. Əkbər məni min ilin tanışı kimi qarşılıdı. İlk gündən sözümüz-söhbətimiz tutdu. Nədənsə mənə də elə gəldi ki, bu adamı çıxdan tanıyıram. Və min illərdi tanımığımın ruhsal bir məqam olduğunu anladım. Əkbər Qoşalı təkcə varlığında, ruhunda şüurunda türk məfkurəsi, türk sevdası daşımir, bu məqam həm də onun simasında, oturuşunda- duruşunda da təcəlla edir. Elə tanışlığımızın min illər dayandığını ilk olaraq bu sima "piçildədi". Sonralar isə fikir, düşüncə, mövqə baxımından nə qədər yaxın olduğumuzu dərk etdim və bu dərk maqamı heç zaman mövcudluğuna xələl gəlməyəcək bir dostluğa çevrildi. Rəsmi soyadına Yolçu kəlməsi möhürlənmiş Əkbər Qoşalıyla yolculuğu-muz buradan başladı. Bakıdan, Mingəce-virdən, Şəkidən, Tovuzdan, Qazaxdan, Gədəbəydən keçən yollarımız türkün şəraf tari-xi olan İstanbula, türkün ulu ruhunun do-laşlığı Tenqri (Tanrı) dağına qədər ucaldı. Bu Turan yolculuğunun bir dayanacağı Çingiz Aytmatovun məzəri oldusa, başqa bir dayanacağına İssikulun ləpədöyüni şahidlik etdi. O, həm də yol yoldaşı kimi əvəzolun-mazdır. Səmimi ünsiyəti, duzlu zarafları, hər zaman pozitiv ovqatı adamı yorulmağa qoymur. Əkbər Qoşalı "neynim-neceliyim" deyən adam deyil. Adama elə goril ki, Ən həlli çətin məsələlər də onun iştirakıyla çözüle bilər. Lap həll olunmasa belə, onu-nla bir ortamı bölüşəndə adamin qəlbində ni-garanlıq, gözündə qayğı olmur. Hətta tor-paqlarımızın işgaldən azad olunacağı ha-miya müşkül kimi göründüyü illərdə də Əkbər Qoşalı məndə inam, ümidi yaradırdı və bu ümidi də təkcə dövlətin, ordunun gücüylə deyil, həm də Tanrıının ədaləti ilə əlaqə-ləndirirdi. Qutsal türk inanclarını qəlbində süsleyən şair dostum Türkün qüdrətinə, türkün tanrısının ədalətinə inamını heç vaxt itirmir. Bu səbəbdən də inanıram ki, UĞUR tanrısı hər zaman onun yollarının üstündə olacaq. Kənlügözəl dostum ən ağır məqamda belə müsbət enerji paylayır. Əkbər Qoşalı işqli adamdır!

Yazının başlığını özünün bir şeirindən

# ƏN ADİ YAXŞILIQLARI ÖMRƏ NAXİŞLAYAN ADAM

götürmüşəm

*Utana bilirom hələ,  
Hələ bağışlayıram.  
Ən adı yaxşılıqları,  
Ömrə naxışlayıram.*

Doğrudan da belədir. Əkbərin rəhbərlik etdiyi hər -hansi bir layihədə, tədbirdə, məclisdə bir balaca fəallıq etdinsə, onun beş qat əvəzini çıxməq istəyir.

Yuxarıda qeyd etdiyim kimi Əkbər Qoşalı Tanrıya ulu bir Türk kişisi kimi xıtab edir. Ağlamadan, sizlamadan, yalvarmadan sanki tanrıya dost kimi danışır, sırını bölüşür. Bu hal onun şeirlərində daha çox özünü göstərir:

*Sevinə bilirom, Tanrim,  
Kədərlənə bilirom.  
Sevə bilirom, ya Tanrı,  
Sevilirəm bəlkə də.  
Yaxud,  
Sarayım Firata baxib, baxmayib?... -*

Xatırlaya bilmirəm, Gülgəmişin gil tarixi sərr vermir...

*"Bu vücdudun iki payı Tanrıdır,  
Bircə pay insandı"-  
Deməliyəm,  
Demirəm;  
"Tanrı mənə şah damardan  
Yaxındır"-  
Bu olsun ən doğrusu...*

Əkbər Qoşalının şeirlərində klassik şərqi poeziyasının siziltiləri yoxdur, bu şeirlərin ritorikasında, nəfəsində, səsində "Kitabi Dədə Qorqud", Alper Tonqa", "Manas", "Ergenekon" havası var. Əkbərin Poeziyasıyla türkün ruhsal, qutsal qatlarnı dolaşmaqla yanaşı həm də Türk dünyasının qədim və çağdaş coğrifiyاسını sayahət etmək olur. Elə bil Tanrıyla insanı, göylə yeri, ruhla bədəni bir araya gətirir, Tanrıni yerə endi-



**Saqif QARATORPAQ**  
*Meteni gördüm dünən,  
Köçəsgərə gəlməşdi,  
Qucaqlaşdq, görüsdüük.  
Üst-başından, saçından  
Yovşan qoxusu gəldi,*

## METENİ GÖRDÜM DÜNƏN...

**Əkbər Qoşalıya**

*Təzə yağmış qar ətri,  
Turan qoxusu gəldi.*

*Meteni gördüm dünən,  
Köçəsgərə gəlməşdi,  
Əlini sıxdım onun,  
Ürəyim dağa döndü,  
Qayalar içəklədi,  
Səhralar bağa döndü.  
Şükr elədüm Tanrıının  
Kərəminə, lütfinə,  
Yuxularım çin oldu,  
Dünya bir əlçim oldu...*

*Meteni gördüm dünən,  
Köçəsgərə gəlməşdi,  
Tanrı nuru üzündə,  
Dünyanın dərdə-qəmi  
Gözəlləşdi gözümüzə.*

*Meteni gördüm dünən,  
Köçəsgərə gəlməşdi,  
Tonqallar çatmaq üçün  
Haçadağın başında,  
Millət yumruğa dönər,  
Dağ dağa qovuşanda!*

rir, yeri tanrıya qaldırır. Onun şeirlərində türkün gəldiyi, keçdiyi, yaşadığı yer, çay, dəniz məkan kimi deyil, məqam kimi təqdim olunur:

*Bir də,  
Soyuq Sibirdəki ağ qadını bilirom-  
Atın qara ciyərini ciy-çiy yeyən,  
Amma hər bir kəlməsini  
Bisirib, deyən...*

Yaxud,

*Deyirəm, nə yaxşı ki,  
Yeniseylə Firatin  
Arasında Xəzər var,  
Xəzər qiyisində  
Bir koma yetər mənə.*

Əkbər Qoşalının hətta sevgi şeirlərində belə mənim gözüm öünüə müasir qadın deyil, "Kitabi-Dədə Qorqud" qadın personajları gəlir. Sanki o, öz sevdiyi qadını da Burla xatun, Selcan xatun gözündə görür. Fikrimi bir müqayisə ilə əsaslandırıram:

"evdən çıxıb yürüyəndə sərv boyulum...  
Topuğunda sarmaşanda qara saçlım"

**Kitabi-Dədə Qorqud**

*Ağımı görməmişik, ya yaraşqımı,  
Yox, sənin ayağın başqadı, başqa.  
Bir bax öz ürəyin sinəndə vurur,  
Ayri bir ürək var ayaqlarında*

**Əkbər Qoşalı**

Şerinin ritmində at nalının səsi eşidilən şair dostumun ilk gənciliyindən çıxdığı Büyük Turan yolculuğunda gəlib çatdığı 50 yaşına elə Dədə Qorqud dualarıyla "xoş gəlin" deyirəm:

Caparkən ağ-boz atın büdrəməsin!  
Vuruşanda iti polad qılincin (və qələ-min) gödəlməsin.

10.01.2023



Mərziyə NƏCƏFOVA,  
filologiya elmləri doktoru, dosent

Ədəbiyyat, söz sənəti yaşadığı dövrün cəmiyyətdə baş verən siyasi-ictimai-sosial olayların, önməli tarixi proseslərin portretidir. Bütün hissələr, duygular, ovqatlar keçici və dəyişəndir bəlkə. Lakin onlar sənətə çevriləndə əbədilik, ölməzlik statusu qazanır, toplumun, xalqın, millətin qan yaddası olur. Həm də, bu tarix daha etibarlı, daha səmimi təsir bağışlayır. Zamanın bütün mənfi və müsbət tərəfləri, əlamətlər hadisələr, baş verən haqsızlıqlar, mühəribələr, iğtişaşlar, ədalətsizliklər həmin dövrdə yaranan əsərlərin, özulliklər də (mühəribələrdə olduğu kimi) əsasən poetik örnəklərin məzmununda təcəssüm edir. Yaşadığımız Qanlı 20 Yanvarda, I və II Qarabağ mühəribəsində Azərbaycan poeziyası aradıl şəkildə gerçek hadisələri əks etdirməklə yanaşı, mübarizlik əzminin güclənməsində də önəmlı rol oynadı. Əkbər Qoşalı çağdaş poeziyamızın seçilən vətənpərvər nümayəndələrinəndən. O, başdan-başa İlahi ədalətə, doğma Vətənəninə bağlılığı - vətənpərvərliyə köklənmişdir; o, ruhunda və gördüyü işlərdə əsil Vətən oğludur. İlk şeirlərində belə poeziyada torpaq, Vətən mövzulu şeirləri diqqət çakirdı. Qarabağ (Qarabağ - işğala uğramış torpaqlarımızın ümmümləşmiş adı, obrazı kimi götürülüb) torpaqlarının güclü havadarlara malik ermənilər tərəfindən min hiylə ilə ələ keçirilməsinin ağrı-acısı (və qəbul edilməzliyi!) onun yaradıcılığında təcəssüm olunur və vətəncənli bir qələm adamı kimi onu çox rahatsız edirdi. O, Vətənə olan sevgisini sadə, səmimi dildə əks etdirməsinə baxmayaraq, həsrətin ağrısını və torpaqlarımıza onca qovuşmaq hissələrini uzun illərdi şeirlərində, digər yaradıcılıq örnəklərində özünəxas forma və üslubda ifadə edir:

Sən mənim alın yazım,  
mən bir barmaq qələmə  
ağ kağıza nə yazım?  
Bircə onu bilirəm,  
sən qayıtmayınca  
kürəklərim qısa,

## Əkbər Qoşalı poeziyasında Vətən mövzusunun poetik dərki

*boyum balaca  
çiynim öyri  
dilim gödək  
gözüm kölgəli -  
qusası, sıkəst olacam,  
bu isə yaşamaq deyil  
sabah Tanrı deməzmi:  
ya İnsan,  
mən səni belə ha yaratmamışdım.*

Şeirdə bir Azərbaycan aydınlarının özü ilə səhbəti, yaşadığı əzab və iztirab, itirilən Qarabağ torpaqlarına duyduğu xəcalət hissi ilə yanaşı, qarşıya qoyulan bir məqsəd də var. Qarabağ torpaqlarının azlığı və Vətən müdafiəsi üçün candan keçmək hissi aşılanır bu misralarda. Torpaqsız yaşamağı yaşamaq saymaya, sürünmək, dili gödəklik, gözü kölgəlilik kimi dəyərləndirən şair poetik harayını oxucusuna ünvanlayır. Digər bənddə Qarabağa sevgisini ana laylası kimi həzin, sakit bir dillə ifadə edir. Qarabağı - itirilən torpaqlarımızı oxşayır, səmimi duyguları ilə birləşən bu oxşama yalnız həzinlik aşılamar, eyni zamanda, "Torpaqdan pay olmaz!" ifadəsini təkrarən xatırladır. Azərbaycan vətəndaşının içində bir haray yaradır:

*Mən sənin özünü sevirəm,  
sən mənim Qarabağısan,  
sən mənim qara bağımsan,  
sən mənim qaram-ağımsan,  
sən özündən böyüksən,  
sən sözümüzdən böyüksən  
(sözdən qabaq səsimən),  
Qarabağ!*

**(Qarabağ)**

Şairin torpaq mövzusunda şeirləri ədəbiyyatşunas və tənqidçilərimizin diqqətindən yaxınlaşır. Torpaq şair üçün son mənzildir, vətəndir, Şəhidlərimizin can qurban verdiyi müqəddəs varlığımızdır. Əkbər Qoşalının poeziyası haqqında tanınmış tənqidçi, ədəbiyyatşunas alım Vaqif Yusifli yazar: "Bir qədər şablon səslənsə də, deyim: Əkbər Qoşalı torpaq şairidir, vətənpərvər şairdir, amma torpağı da, Vətəni də standart "sevgilər" lə tərənnüm etməkdən uzaqdır. Bir şair kimi dərk edir və anlayır ki, Torpağı və Vətəni sevir sənsə, bu sevgini poetik sevgiyə çevirməlisən".

Əkbərin torpaq mövzusunda şeirləri şəhid məzarlarının müqəddəs məkanı kimi də dəyərləndirilir. Bu da təbiidir, 90-ci illərdən üzü bəri Azərbaycan torpaqları şəhidlərimizin qanı, canı ilə daha da müqəddəsləşdi.

Qarabağ torpaqlarımızı görəmək, ziyarət etmək poeziyamızın əsas mövzularına çevrildi:

*Torpaq  
ağır gündə bayraq tutmuş,  
alın dərddən qırış-qırış  
qat kəsmiş  
kişilərin  
yerişindən dincələr  
qarış-qarış.  
Torpağı  
hər yerdə şəhid məzariyla  
möhürlənmiş  
millətn  
bayraqı əbədidir!..*

Daha bir torpaq şeirində isə fəlsəfi deyim diqqət çəkir. "Torpağa tapşırıq olən olanda" başlıqlı şeiri oxucunu dərindən düşündürür, doğma torpağın dəyərini bilməyə səsləyir:

*Beləcə,  
Dərd dolanar dünyada:  
Torpaq-torpaq,  
daş-daş,  
yazı-yazı,  
ürək-ürək.*

*Deyirəm,  
gedim torpaq dərdimi yazım,  
ürəklər daş olmamış...*

Əkbər Qoşalının torpaq itki-sini poetikləşdirən şeirləri sayısızdır. On əsası odur ki, 30-illik torpaq həsrəti şeirlərimizə Ali Baş Komandanımızın və Azərbaycan Ordusunun birliyi sayında nəqtə qoya bildik. Və Azərbaycan Xalqı Qarabağ torpaqlarımızın azadlığı adına bir olmayı, mübarizə aparmağı bacardı. Zəfər nəgməmiz poeziyamızın sevinc misralarına çevrili bildi. Əkbər Qoşalı "Əziz Şuşa" şeiri ilə həsrətimizi dindirdi və Zəfərimizi, qalibiyətimizi, ucalığımızı poetikləşdirdi. "Əziz Şuşa" şeirində nə qədər Şuşanın möhtəşəmliyi, gözəlliyi əks edilirsə də, bir o qədər də Şuşanın əvəzedilməzliyi poetikləşdirilib. Biz onu düz 28 il tərk etdik, o isə bizi bağışladı.

Bu tərkedilməzliyin ifadəsi özü dərin bir ağrından keçir. Bu ağrı hər bir düşünən Azərbaycan kişisinin üç onillik ağrısı və özünü qınaq əzabidi, öz vicdanı ilə dialoqudu.

*Əziz Şuşa,  
Keçmişdən  
sual vermirsən,  
sağ ol,  
Əziz Şuşa sən bizi qınamırsan,  
Çox sağ ol! -  
Biz səni tərk etmişdik,*

*Sən bizi tərk etmədin,  
Biz səndə olmasaq da,  
Can Şuşa, sən bizdəydim!*

Uzun illəri aşan Şuşa yanğısı ilə yaşamağa məcbur olan, Şuşa sevdasını içində yaşıdan şairlərin bu mövzuda şeirlərində elə bir yanğı var ki, bu yanğı yalnız Zəfər nağməsi ilə söndürülebilərdi. Əkbər Qoşalı Şuşaya olan bu sevgini - böyük sevgini şeirində ustaca çatdırıb, təqdim edə bilir.

*Canımın canı şəhər,  
İnsanlar bir şəhərə  
necə aşiq olurlar? -  
necə tərif eləyim?  
Sevgi "niyə"siz olur,  
sevgi "necə"siz olur,  
o "niyə"siz, necə"siz sevgilərdi  
and oldu, inama qanad oldu;  
O and, o inam idi  
oldu - yolumuz oldu,  
"Dərələrdən sel kimi,  
təpalərdən yel kimi"  
bizi sənə, bizi sənə gətirdi.*

Müəllifin Şuşaya aparən yolun canımızdan başlaması ifadəsin qiymətlə poetik tapıntı kimi dəyərləndirmək doğru olardı. Bu yol 44 günlük bir savaşdan keçmək üçün uzun bir zaman dan - 30 illik sınaqlardan keçdi. Şairin söylədiyi kimi bu yol hələ bitmir, bu yol Zəngəzurdan, Göyçədən, İrəvandən keçəcək. On əsası da budur ki, o köhnəyeni yollar Şuşa yolundan aydın görünür.

Şeirin son misralarında ümidi işgi qaranlığa boyanmış qədim Azərbaycan torpaqlarını işığa qərq edir. Bu işqda şairin ürək döyüntüleri çağdaş poeziyamızı zənginləşdirir:

*Sən gələn yolumuz  
Canımızdan başladı;  
İlahi yazı varsa - alnimizden başladi.*

*Yollar sənə gətirdi,  
Yollar səndə qurtarmır -  
Zəngəzurun, Göyçənin,  
İrəvanın yolları  
Səndən görünür, Şuşa!  
Əlini qəlbimə qoy,  
Gör bir necə döyüñür...*

Qədim Azərbaycan torpaqlarına gedən yol Şuşadan keçdiyi kimi, o torpaqlar üçün döyüñən qəlbərdən də keçir.

Vətən üçün döyüñən qəlbər var olsun!



Faiq BALABÖYLÜ

## Yazar ömrünün 50-ci yazı

Büsbütün söz, fikir, ruh adamı olan dostumdan qısa da olsa bəhs etmək istəyirəm. Xeyali, ürəyindən keçirdiyi arzuları çox vaxt özündən qat-qat uzaqlarda olub. Millətin dünənindən bu gününə qədər keçdiyi yolları düşüncəsinin yol yoldaşlığı ilə keçib, o yolların yolcusu olub.

Onun şeiridir, deyir ki,

Bəlkə də bir gələn var,  
Gözlərim yol çəkir, yol... -

mən onu tanışından gözlerinin yol çəkdiyinin şahidi olmuşam. Təkcə gözlərim? Yox, söz adamı olan tanımış şair həm də, "Sözlərim yol çəkir, yol" deyir.

Söz ki yoldan düşdü, onun - şair dostum Əkbər Qoşalının ömrünün 50 illik yolculuğunda çəkdikləri və gördükleri, yaşıntıları, yaradıcılığı, ictimai həyatdakı mövqeyi, dost yanında alını açıq, təmənnasızlığı ilə daha uzun bir yoluñ yolcusu olması qənaətinə gəldiyimi bəri başdan deyim. Əkbər 50 illik ömründə 50 ilə sığmayan dolu ömrə yaşıyan bir müdrik misallı adamdır, desəm əlbəttə ifratə varmarəm. Bunu onu tanışanların eksəriyyəti təsdiq edə bilər. Niyə eksəriyyəti deyirəm? Ona görə ki, onu da istəməyən, həsəd aparan, yoluna, izinə daş diyirlədən, çamur atanlar var. Biz, onu istəyənləri görürük, ona, onun yaradıcılığına olan diqqətin şahidlərinə dənik.

Əkbər Qoşalı ilə müxtəlif vaxtlarda yol yoldaşı olmuşam. Bu yolculuq bizi Azərbaycanımızın bir çox bölgələrinə də aparıb, ölkəmizin sərhədlərindən çox-çox uzaqlarda da davam edib.

Harda olubsa, orada Azərbaycan varlığının olması hər kəsə çatıb. Bu qədər vətənpərvərlik hər kəsin yumruğu boyda olan ürəyinə sığışa bilməz. Əkbər bunu edə bilib. Onunla Tatarstanın paytaxtı Kazan şəhərində Türkçənin XI Şeir Sölnəndə olanda da, Rusyanın quzeyində, qarlı Arxangelskdə Azərbaycan diasporunun təşkilatçılığı ilə təşkil olunan tədbirlərdə də, eyni təssübkeşliyin, vətənə sevgisinin şahidi olmuşam. Çıxışları

zamanı "Mən, mən" deyib-durmayıb, digər Azərbaycan yazarlarının şeirlərini söyləyib, ədəbiyyatımızın təbliği ilə məşğul olub. Bütün bunları görüş iştirakçılarının hər biri hiss edə bilib. Əlbəttə, bu başqa bir səhbətin mövzusudur, lakin şair dostumun 50 yaşından həndəvərində buna toxunmaya bilmədim.

Bu illeri necə yaşadı, bu illerdə nələrə üzək açıdı, nələrə üryəyi ağırdı, hansı qutsallaqla böyüklüyünü, təkrarsızlığını sübut etdi, Tanrı tərəfindən kodlaşdırılmış bir ömrün rahatsızlığı daha çox olan yolda necə irəlilədi? Özünün dediyinə söykənək:

Göy ulu, yer yağızdı,  
Hər dua bir ağızdı;  
Bu - qələm, bu - kağızdı,  
Özləri qol çəkir, qol...

Qələm dostumuz, yüzülliyin tam yarısını arxada qoyub. O, hər irəli adımdında kimliyimizin - türkçülüyüümüzün, bütövlüyüümüzün təbliğatı ilə, pas atmış beyinləri təzələməklə məşğuldur və sanki İlahidən görəvlənib. Bu yol, heç də asan keçiləsi və ya xin olası yol deyil. Bu uzaq bir məsafəni, böyük coğrafiyanı əhatə edir.

Uzaq yolum təngiyir,  
Uzun qolum ləngiyir;  
Sağ gözümüdü səryirir,  
Ürəyim sol çəkir, sol...

Var olası üzəkdir, sağ olası üzəkdir, xeyirxahlıqla yüklenən, sevgilərlə dolası üzəkdir o Ürək.

Özü necə deyir? -

Ən adı yaxşılıqları  
Ömrə naxışlayıram..

Və 50 illik bir ömründə nə qədər belə naxışlanmış yaxşılıqları başqlarına şeir-şeir, misra-misra, söz-söz, heca-heca ötürməkdədir.

Karantin dövründə yazdığını bir şeirində dediyi kimi:

Əlini ver əlimə,  
Əlim quru yerdədi.  
Gözümə bax, gözümə,  
Daşib, suyu yerdədi.

Əkbər Qoşalının yaşından üstüna bir yaş da gəldiyi məqamda, dəfələrlə müraciət etdiyim şeirlərini bir də nəzərdən keçirdim. Şair kimi şair olan əziz dostuma uzun ömrə arzuladım, çox yaşasın, xoş yaşasın dedim.

## İşıq seli



İntiqam YAŞAR,  
DGTYB başqanı

Əkbər Qoşalı... Haqqında ilk dəfə o yazib. 10 ilden çox vaxt keçib üzərindən o yazının.

İlk kitabım çap olunurdu. Tələbə idim, demək olar ki, ədəbi sferadan çox az adamlı şəxsi tənışlığım vardı. Kitabımın ön sözünü yazdım. Təkcə, haqqında ilk dəfə yazmayı-

ib, mənim üçün çox ilkłara işq olub.

İnsan yaşa dolduqca ömründə yer almış kəslərin önəmini daha çox dərk edir, daha çox düşünür bu barədə. Əkbər Qoşalı ilə münasibətin yaşı və yeri olmur. Onunla hər salaminin, hər sağlamın yaşantisı olur.

Mən elə bu yazının əvvəlində etiraf edirəm ki, onun haqqında düşüncələrimi heç bir yazida tam ifadə edə bilmərəm. Əkbər Qoşalı bütün yazıların fövqündədir.

10 ilden bir az çox olan bu zaman ölçüsünü həm çox, həm də az hesab etmək olar. Amma mən daxili onunla olan münasibətimizin yaşı real ölçüdən çox-çox artıq hesab edirəm. Əkbər Qoşalı başqa havadır, başqa miqyasdır, başqa yoldur. Daxilində hansı zənginlikdə MƏN olmalıdır ki, bütün bu başqaları bir nöqtədə bütövləşdirə biləsən!

Onu tanıdığım gündən elə bir doğmaliq, elə bir böyük qardaşlıq hiss etmişəm ki, bu əziz münasibətin başqa rəngini, başqa formasını təsəvvür belə edə bilməmişəm.

İnsan oğlu bütün üst dəyərlərə hansı mərtəbəyəcən sevgisini daşıya bilərsə, Əkbər Qoşalı o nöqtəni ruhundakı işq seli ilə fəth edib. İnsanlıq sevgisi, millet sevgisi, ədəbiyyat sevgisi... bütün sevgilərin səhifələri Qoşadan TƏK çıxmış bu insanda elə gözəl toplanıb ki... Onu tanıyan, bilən insanlar hər ünsiyətdə bir az da durulur.

Hansı szablar, hansı əziyyətlər onunla addımlayıb onu bir özü bilir, bir də özü kimi bildiyi az sayda dostları. Əkbər Qoşalı bu yolda nə xərcəyibsa, nə veribsa, ürəyindən verib... Kaş, ürəyi həmişə var olsun.

Onun ən böyük amallarından biri də Azərbaycanı dəst qazandırmaqdır. Ədəbiyyatla, mədəniyyətlə, dəyərlərlə qazanılan dostlar əbədi olduğu üçün o gecəsinə gündüzünə qatıb bu yolda.

Sərhədlerimizdən kənardə yaşayan o qədər üzəkdir Azərbaycan sevgisi var ki, onun sayəsində.

1998-ci ildə Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyini yaratmaq, o zamanlarda bu gün geniş kimi parlayan işqi görmək, ona doğru can atmaq da başqa bir sevgi idi. Bu təşkilatın sıralarında yer alan işqli insanlar, ədəbiyyatın, mədəniyyətin carşaları oldular. Türk dünyası ilə ədəbi bağların möhkəmlənməsində üzək qoydular. O ədəbi körpüdən keçib Azərbaycana gələn insanlar əbədi körpülər oldular. Azərbaycanı sevdilər, can Azərbaycan dedilər. Əkbər bəyin sözü olsun-

"Onların yanında Azərbaycan əleyhinə bir kəlmə də danışa bilməzler".

Əkbər bəy könüllündəki Təbriz, Tanrı dağları, Turan eşqinə qanad açıb 50 yaşa vardi. Yaşı qutlu olsun. Varlığından aldığımız gücü növbəti 50 ilinin başlangıcında tükənməzlik arzu etməklə onu və onu özü bilənləri təbrik edirəm.



Gülnar Səmə,  
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Əkbər Qoşalının şeirlərinin əsas amali türkülüyün tərənnümədir. Bu şeirlər içərisində "Altaylardan qopan atlar", "Qız qalası", "Üsküp lövhəsi", "Qarabağ" və bir neçəsinə xüsusilə fərqləndirmək lazımdır. Türkük müəllif üçün sadəcə milli mənsubiyət deyil, qədim tarix, bəşəri xilaskar deməkdir. Qədimlik türkün gerçek tarixidir. Bəşərilik isə yalnız məcazi mənə daşımır, reallıqda türk coğrafiyasını da əhatə edir. Bu coğrafiya Çin səddini də aşı, Altayları da adlayır, Çanaqqalada möcüzəyə ev sahibliyi edir. Bu coğrafiyanın insanları at belində fatehliyi kimsəyə təhvıl vermədi:

Biz getdikcə Ay Yolu,  
ayağımız üzəngidə əyildi;  
Yay-oxumuz qırılında,  
Ay göylərdə bir yay kimi görildi.

- bəndi verilən "Altaylardan qopan atlar" şeiri həmin fatehlərin törəsinə oxunan duadır. Təsadüfi deyil ki, şeir "Altaylardan qopan atlar Avropanı nə vaxt adlar!?" - sualı ilə tamamlanır. Bu sətirlərdə atlar və adlar qafiyələri sadəcə poetik gözəllik namına işlədilməyib. "Adalar" sözünün kökünü həm feil, həm də isim kimi yozmaq olar. İsim kimi, "ad" sözündən "ad qoymaq, adlandırmaq" mənasını verən "adla" maq söyü fikri öz üzərinə çəkir. Bununla yanaşı, "adlayar, fəth edər" mənasını verən "ad-la" maq söyü də gözdən qaçmrı.

Bütövlükdə Əkbər Qoşalının bu sətirlərini onun həm əməli faaliyyətinin, həm də dünyagörüşünün poetik ümumiləşdirilməsi hesab edə bilərik:

Gəmiləri sudan çəkib quru ilə sürərəm  
İstanbulun eşqinə  
Qılncımı suvararam  
"Babək!" deyən bir cüt qolun eşqinə  
Böyükərəm doğma yurdu  
Xətainin başladığı ulu yoluñ eşqinə  
Yaşayaram TURAN adlı bir acunun eşqinə  
Yad sözlərə tövbə deyib  
Öz dilimdə danışaram  
Dədə Qorqud eşqinə  
Bu duygudan kənar türkün yaşamı nə,  
Eşqi nə?!

Nümunədə İstanbulun fəthindən, Babək Xürrəmi horəkatından, Xətainin yaratdığı türk Səfəvi dövlətindən, Dədə Qorqudun danışlığı türkçədən tutmuş, gerçəkləşəcəyinə inandığı Turanın eşqi üçün yaşamaq ömrün menası hesab edilir. Turan uğrunda çabanın tarixi izlərinə əksər şeirlərində işarə edir: "Daşlar bu dünyada, bəlkə də, ən gözəl yaddaşı - GÜL-

## Əkbər Qoşalının şeirləri

TƏKİN misali" - misarlarında olduğu kimi. Orxon-Yenisey, Gültegin daş abidələrinin elmə məlum olması ilə qədim türkər haqqında yeni faktlar üzə çıxdı. Əkbər Qoşalı bu elmi əsaslı mənbələri "ən gözəl yadDAŞ" hesab edir. Daşın yaddaşı bir xalqın tarixinin qoruyucusu olaraq misal çəkilir.

Türkçülük, turançılıq onun yaradıcılığında həm də öz doğma yurdunun tarixi sınaqları ilə sintez şəklində təzahür edir. Bütöv Turanın bir parçası olan Azərbaycanın ermanı vəhşiliyinə tuş galməsi həmin böyük hədəfə gedən yolun maneələri hesab edilir. Amma bu süni maneələrin ötəri olduğuna da əmmdir: "Torpağı hər yerdə şəhid məzarıyla möhürlənmiş millətin bayraqı əbədidir..." - fikrinə şair kimi inanır. Hər şəhid məzəri da bütöv nəşə sahib ola bilmir. Bu zaman sadəcə bu piçiltilara siğinərsən: "Tanrırm, özün səbr göndər boş tabutun anasına..." Bu, qəbul edilməsi işğancılar işgancası olan reallığı Azərbaycan anası erməni namərdiliyi ucbatından dəfələrlə yaşamalı oldu. Amma dözdü bə qadın, ana kimi də dözdü, vətən qızı kimi də. Dözülməyən isə vətən oğullarının reallıqla barışa bilməməsi idi. Şair bu özünəqəsdin çəklini belə çəkirdi:

Aruzulara yetirməyən uzun saçın  
əsirlikdə asılmağa yaradımı,  
Vətənqizi?!  
Ayağının altında kətil də olamadım,  
Məni bağışlama...

Şeirin hər sətrindəki ağırlığın şərhindənə, düşmən üzərində qazandığımız tarixi Zəfərlə həmin əzablari tarixə gömə bildiyimizə sükr etmek daha qürurvericidir. Yenə də tarixin türkün hökmünə tabe olan zamanları gəldi və "Qadınlar türkə deyə-deyə bayraq tikir, kişilər bayraq uğrunda gedir".

Əkbər Qoşalı poeziyasında sevgi mövzusunu milli özünü dərkələ məhdudlaşdırmaq olmaz. Bu sevinin yolu şeirin ən gözəl nümunələri yaşayan küçələrdən də düşür. "Mən eşqin əlinə havayı düşdüm, Onunçun yandırıb-yaxılar məni" - misralarında "əziyyətin keçməyib-sə, qədrini bilməzsən" gerçəkliy əks olunub. Eşq bilib təmənnasız ələ keçərsən, könülli təslim olarsan, lakin səni havayı qazanıblarsa, dəyərini bilməzlər. Bu elə bir qanuna uyğunluqdur ki, eşqin gücü də bu yerdə acizdir. Eləcə də, şair həsrətin hekayətini nağıl edərkən heç kimi təkrarlamar:

Bilmirəm, həsrəti necə keçirib,  
Bilmirəm, o zalim nə yeyib-içib?  
Özümə çəkilib o aylar boyu,  
İçimi yemişdim mən gizlin-gizlin.

Görüşdən öncə aşiq özünü suallar burulğanında yeyib-bitirir. "O zalim nə yeyib-içib" - deyə düşündükcə özünün gizlin-gizlin içini yediyini gizlətmir. Və ayrılığın ən təkrarsız suali "Bilmirəm, həsrəti necə keçirib" - bu sualın bənzərini başqa ayrılıqlarda gördüyüüm xatırlamıram. Eləcə də, görüşə gələnin "Qapqara geymişdi günü ağ olmuş" - sətirləri ilə təsviri təsvirə gəlməzdir. Şair sevginin har üzündən yazıb: "Sevgisizdin, nigahlıydın - yaşadın, indi isə sevgi gəlib - belgasız..." Bu misralar ədəbiyyatın kök salmış mövzusunu heç kimi təkrar etmədən yenidən gündəmə gətirir. Birini

sevib başqası ilə ailə quranların ittihəm edilməsi az qala ədəbiyyatda daşlaşmış mövzu halına gəlib. Amma bu mövzuya təkrar dönüş müəllifdən xüsusi məharət tələb edir. Əkbər Qoşalı da həmin məharətin haqqını verib.

Qadın xarakterinin, qadın ürəyinin o qədər bənzətmələri var ki... Amma Əkbər Qoşalı mövzunu bənzərsiz etməyi bacarıb. "mənim Bakılığım qoy hələ qalsın, sənsə dəqiq Daşkəndən - həsrətin daş kimi düşür ürəyə". Bəzi gerçəkliliklər elə bir zamanda şairin hoyuna yetir ki, qazanan yalnız ədəbiyyat olur. Sadəcə daşla başlayan şəhər adı yazmağa qalsa, Daşkənd də yazmaq olardı.

Mövzu rangarəngliyinin ən bariz nümunələrindən biri kimi şairin "Suyun şərhi" şeirini göstərə bilərik:

Deyirəm ki, "su dili"ylə danışdıq bəzən:  
Atıldınsa bir gözəlin yalnızaya -  
sevgi oldun sən bir iğidin arxasında atıldınsa -  
uğur oldun,  
çırıldığın sıfətlərdə... - soyuq oldun...

Misralarda suyun əşyavi yazı, ideoqrafik yazı kimi mənalandırılması çox mükəmməldir. Suyun dilini tapan insanlar onun uğur formuluunu da yaradılar. Bəlkə də, kor-koran. Bir iğidi və ya hər hansı bir insanı səfərə yola salanda arxasında su atırıq. Bu həm bir etnoqrafik göstəricidir, həm də "su dili" ilə danışmaq. Ola bilər ki, öz diliñin uğur olsun sözünü deyə bilməzsən, amma su ilə başa sala bilərsən.

Ümumiyyətlə, Əkbər Qoşalı poeziyasında janr seçimi çoxsaylıdır. Müasir şeirin hər ritmini tutu bilir. Eyni zamanda klassik şeir janrlarını da sınaqdan keçirir. Onun divani, cinalı şeirlər kimi yaratdığı nümunələrlə yanaşı, orijinal ifadə tərzi də diqqətdən yayılmır. Məsələn: "Şubatın son günü yazılın şeir"da bir-biri tamamlayan çoxlu poetik fikirlər olsa da, bu toplananların cəmi şairin bir kəşfində əks olunur: Sən firçan! - bu and, bu xıtab kəşfin fövqündədir, yeniliyin özünü yeniləyir:

Üzünü görmədiyim rəssam qardaş,  
Odandan heç nə götürmədik,  
Amma  
Sən yenə də  
Bağışla bizi,  
Könül qoyma, sən firçan!

Eyni zamanda şairin şeir dili ilə türk dilinin məharətini ortaya çıxarmaq bacarığı heyəratımızdır: "Sözü bəlkə tutub, bax, o saxlayır, gahında üç, gahında bir nöqtə var". Nöqtə və üç nöqtəyə olan münasibətdən əlavə "gah, gah da" bağlayıcısını köməkçi nitq hissəsi olmaqdan xilas edib, onu əsas nitq hissəsi kimi şəkilçilər əhatəsinə almaq məharəti şairin sözünün gücündən asılıdır.

Əkbər Qoşalının şeirlərində məşhur ifadənin müxtəlif şəkillərdə və bir-birini təkrarlaşmadan istifadə edilməsinə də rast gəlirik: "Onsuz da olanlar olmayıacaq, olmayanlar olacaq..." , "Olumların ötəsində ölüm var. Ölümərin ötəsində olum var" və "Bir daha olum gəlməz, gəlsə də, Ölüm gələr" fikirləri "Olum ya ölüm" polemikasının günümüzdə də davam etdiyini göstərir.



**Dr. Oktay HACIMUSALI,  
şair-çevirmən**

Elə bil dünəndi tanış olmağımız, yola bir körpü atmağımız, bu körpünün adına əvvəl dostluq, daha sonra qardaşlıq demeyiz.

Əkbər Qoşalının 50 yaşı tamam olur deyəndə içimə qəribə bir hiss dolur. Müdrilik, kamillik, köhnələrin dediyi kimi ağırtaxtalı kişi obrazı ilin üstüne il, yaşın üstünə yaş gəlməklə olmur. İllərdir, ki, mən Əkbər Qoşalını tanıyanda 30 yaşı var idi və düz otuz ildir ki, eyni məskurənin daşıyıcılarınyıq, eyni fikirləri, duyuları, düşüncələri bölüşürük. Eyni əqidə bizi qardaşlaşdırır, doğmalaşdırır, aramızda söz də olub, səhbət də olub, amma bircə bir toxunulmayacaq, qırılması mümkün olmayan məqam var ki, aramızda, hətta məsaflər baxımından çox uzaq da olsaq belə, bir addim var ki, o addımı atsam, əminəm Əkbər qardaşım məni duyacaq, məni anlayacaq, ağırlarımı, nisgilimi, tərəddüdlərimi, qısaca Məni qəbullanacaq. Kənəl mülkünün şah damarından keçən bir yerdə mənimün bir yer saxlayacaq... Kənəl mülkünün şah damarında yeri olmaq hər adama nəsib olmur. O məqam varlıqla yoxluq arasında gəzişən bir məqamdır, Sirat körpüsündür hərədə. Baxırsan ucu-bucağı görənmir. Amma "Əkbər!" - deyib haylaşan, bilirsən ki, hay vərəcək sənə, "can qardaş!" - deyəcək sənə. Yəqin o qədər yaxınlıqdadır, addımını atmağa belə çəkinərsən, inciyər deyə.

Amma olsun, sənin də kənəl mülkünün bir tərəfində az-az qəbullandığın, zamanla tanıldığı, tanıldıqca sevdiyin, saydıgın, xatirələrinin, acılı, şirinli anlarının həkk olunduğu insanlar var. Dəyərlərindən

## Əkbər Qoşalı... Dante kimi ortasındadır ömrün...

vaz keçmədiyi, vaz keçməyi ağlinin ucundan belə keçirmədiyi elə insanalı ki, o, sənə ərk edər, küsər, inciyər, hətta sənilə dalaşar, zəng edib bircə dəfə səsini eşitmək üçün tələsərsən, burnunun ucu göynəyər, dodaqların uçaqlayalar "can qardaş" - deyə bilmək üçün, amma verdiyin sözü bu və ya digər səbablərdən tutu bilmədiyinə görə özünü qinayarsan, amma bir qutsal yol var ki, o yolu ciyin-ciyanə, sıralarınız çox seyrək ikən bərabər addımladığınız üçün o yola baş qoyanların, başından keçənlərin xətrinə, üzü-suyu hörmətinə fərqində olarsan ki, telefonu götürüb zəng vursan, soyuq Ankara səhərində içini isidəcək bir "ömrün uzun olsun, qardaş!" alqışını duyacaqsan. Çünkü bilirsən ciyinlərindəki ağır sorumlulqlara rəğmən, ətrafindakı insanlara, var olanlara, yox olanlara rəğmən, yanında qalanlara, çəkib gedənlərə rəğmən, sən varsan, o var, bir addim ötəsi, ya da bir addim bərisi, atdiğın addımların hər qarışına qurban, sadağa gedəcək. Oturub yoluñ gözlədiyiniz, yavaş - yavaş gerçəyə dönüşən bir nazlı Ülkü var, bir böyük Turan var...

Özümü demirəm, bu yolun yolcusu elə Əkbər Qoşalıdır. Əlli ildir yol gəlir, qıçıq gözləri üfüqlərə dikilmiş, hər Babanın, hər Ərənin anlaya bilməyəcəyi, duya bilməyəcəyi, "bizim yoluñ daşlıdır, ayağını sevən gəlməsin" düsturuna uyğun baxıb görə-göra, Qoşadan Bakıya, Bakıdan bütün Türk dünyasına adı, ünvanı zərrə-zərrə, gilə-gilə dillər əzbəri olan, xətrinə onu tanıyan hər kəsin əlini si-nəsinə qoyub baş endərdiyi bir Baba İğiddir - Əkbər Qoşalı.... Mindiyimiz Altaylardan gələn bədəy Atların tərkində dediyi şeirlər onun uzaq yollarını yavuq edir, sən ağızını açmadan danişacaqlarından duyuq edir, yanında Ülküdaşın var, yanında başını yoluna qurban edəcəyin qardaşın var deyə, gözüm arxada qalmayacaq deyə buz parçası kimi soyuq edir. Türk dünyası belə bir oğul qazanıb əlli ildir. Əlli ildir Tanrı gözlərini dikib bu məməkətə, onun bir ağaç oyuğunda nurdan ya-

ratlığı Ulusunu bir yerə toplaşacaq Ərənlərin etdiklərini, etmək istədiklərini və edəcəklərini yiğir bir yerə, tərəziyə doldurur. Hərənin orda öz yeri var, hərənin öz arşını, hərənin öz dolayı... Mən əminəm və əlimi qoyuram bizi biz edən bütün dəyərlərin üstünə və əminliklə deyirəm ki, orda Əkbər Qoşalının yeri, tərəzisi. mizanı ayırdır. Adam var, yaşa dolduqca cığallaşır, "mənəm mənəm" sevdasına tutulur, özündən başqasını görmür, görmək belə istəmir, etdiklərini hamının gözünə soxmağa çalışır, amma o insanlar sadəcə Əkbər Qoşalının Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi başqanı ikən hazırladığı, araya ərsəyə gətirdiyi Türkün səsi almanaxının bir nüsxəsinin belə ulusumuz üçün nə qədər dəyərli olduğunu görəsədilər ka...

Anlaya bilsəydilər o dənəmdə Azərbaycandan Krima, oradan Saxaya, Tuvaya, Altaylara varmanın və təzədən Orta Asiyani gəzib Anadoluda nəfəs dərməyin nə qədər zorlu olduğunu, nə qədər hünər istədiyini... Çətin idi o illərdə... Hələ mən əminəm ki, Əkbər Qoşalı özü boynuna almasa da, bəzən yalandan gülümşəsə də, belini yerə vurmasa da, onun üçün ikiqat çətin idi. İynə ilə gor qazmağa bərabər idi hətta... Amma keçdi, getdi, üstümzdəki qara buludlar dağıldı... Təkcə dağılmaqla qalmadı, aydın səmamızda aylı, ilduzlu bir dənəmə başladı. "Türkün səsi" dəha ucalardan gəlməyə, duylumağa başladı.

Bu gün sadəcə müasir Azərbaycan ədəbiyyatının yox, həmçinin Türk dünyasının səhifələrində Əkbər Qoşalı imzası ayrı bir yera, önmə sahibdir. Onun yazdıqları ilə bərabər, yazmadıqları hələ qarşılardır. Ona görə də biza Əkbər Qoşalıya 50 illik yubileyində uzun ömür, can sağlığı diləməklə yanaşı, yazmaq yaratmaq eşiqlikmək də düşür. Yazısın, yaratıñ ki, Turana bir addim daha yaxınlaşsaq! Çünkü, Turanın yüksək onun kimi aydınların ciyinlərindədir!

50 yaşıñ qutlu olsun,  
**QARDAŞ!**



**Aygün Həsənoğlu,  
yazıçı-dramaturq**

Dostum, qardaşım Əkbər Qoşalının dünyaya gəliş gününü tebrik edir, can sağlığı, xoşbəxtlik ve uğurlar arzulayıram.

Dünya Gənc Türk yazarlar Birliyinin qurulduğu o xoşbəxt və həyəcanlı günləri xatırlayıram. Heç bir vaxt dönməyəcək ümidi dolu günlər idi... Rəsmiyə Sabir, Əkbər Qoşalı və mən.... hey qaçırdıq... Əslində DGTYB öz zamanında çox az imkanlarla çox böyük işlər gördü. Türk Dünyası gənc yazarlarının ilk antologiyası Əkbərin və Rəsmiyənin böyük əziyyəti hesabına başa gəlmişdi. Bizim açdığımız cığırda indi hamı gedir. Biz o dövrün ilkleri idik. Önümüzdə də Əkbər gedirdi və o Əkbəri hər kəsdən artıq yoran, incidən də mən idim...

Gözəl günlər gözəl gəncliklə birlikdə getdi. Amma Əkbər bunu boynuna almır. Yanı, sadəcə ad günü təbriki kimi qəbul edəcək bu təbriki... Nə yaxşı... Əkbər həm də ona görə nadir insandır ki, Türk dünyasının hansı nöqtəsinə getsə, hər türk onu özündən bilir, onu özünə bənzədir... Əslində böyük xoşbəxtliyidir.

Əkbər, ailənlə birlikdə xoşbəxtlik və övlad fərəhi arzu edirəm. Bu rəqəmlərə-zada baxma, sən elə həmin Əkbərsən! Tam sürətlə irəli!



Namiq HACIHEYDƏRLİ

Əkbər Qoşalı ilə 25 ildən artıqdır, dostluq edirik. Ötən əsrin 90-ci illərinin ortalarından üzü bəri keçmişimin hansı məqamını xatırlasam, orda Əkbər var. Həm də bu məqamlar keçmişimi gözəlləşdirən, xatırladıqca çöhrəmi açan, bəzən ötən günlərimi özlədən məqamlardı. İnsani yoldaşlıqlı tənəyiarlar. Əkbər bəylə yoldaşlığımız çox olub. El dili ilə desəm, dəfələrlə eyni qabdan çörək yemisik. O, Salyanda mənim ata ocağında, Qaraçuxurda qaldığım evdə, mənsə, dəfələrlə onun əvvəller Əhmədli qəsəbəsində yaşamış olduğu evində, sonralar Atyali qəsəbəsində minbir əzabla tikdirdiyi evində olmuşam. Dəfələrlə bölgələrə - Salyana, Biləsuvara, Cəlilabad, Lənkərana və digər yerlərə səfərlər etmişik. 2009-cu ilin avqust ayında Ukraynanın Krim yarımadasında 7 gün səfərdə olmuşuq. Türk dünyasından gələn yüzlərlə qələm adamının qatıldığı konfransda iştirak etmişik, ayrı-ayrı-yazarlarla görüşüb dərdləşmişik, birlikdə Turan dünyasının böyük oğlu İsmayııl bəy Qaspıralının məzarını ziyarət etmişik, bu səfər çərçivəsində zamanımız olduğunuca Qara dənizin göz yaşı kimi duru sularında üzmüşük. Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin Krimda keçirilən konfransında bu qurumun Mərkəzi Nəzarət Təftiş Komisiyasının sədri seçilməyim də bu səfərimi unudulmaz edən məqamlardan biri olmuşdu.

Əkbər Qoşalı mənim ruh qohumundur. Bizi eyni amal, eyni ideya və hədəflər birləşdirib. Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin yarandığı ilk gündən bir yerdə olmuşuq. Amma tarixi ədalət naminə qeyd etməliyəm ki, biz iki nəfər omamışiq. O illərə boylananda Aygün Həsənoğlunu, Rəsmiyə Sabiri, İl-

# Ruh qohumum Əkbər Qoşalıya

qar İlkini, bir dönəmdə Nərgiz Cabbarlini, Oqtay Hacimusalını, Güllü Yoloğlunu və onların bu yönədə çabalарını, gərginliklərini və yaşadıqları həyacanı xatırlayıram. Bizi bir amal birləşdirirdi - Türk dünyasının birlüyü, bütünlüyü və türk soyları arasında ədəbi - mədəni əlaqələrin gücləndirilməsi. Və bir də böyük arzumuz vardı; türk topolumları dünyanın harasında yamasından asılı olmayıaraq, bir-birini asanlıqla başa düşə biləcək səviyyədə ortaç türkçə formalaşın, iki türkün anlaşması üçün hansıa yad dilə gə-

dan ötrü nə etməliyik? - kimi sorulara cavab axtarardıq. Tannıya şükürler ki, illər ərzində bu yönədə xeyli işlər görə bilmış, bizdən sonra gələnlər üçün cıçır açmağı bacarmışdıq. O cıçırı yola çevirmək vəzifəsi bizdən sonra gələnlərin ciyindədir artıq.

Tənianlar bilir ki, nadir hallarda ithaf şeiri yazmışam. 90-ci illərin sonlarında Əkbər Qoşalıya və Aygün Həsənoğluya ithafən hansı coşqu və sevgi ilə yazmışamsa, bu gün də o anları xatırlayanda qanım sevgi ilə coşur. Əkbər bəy ədəbi

qayıtmışdı. Oradakı durumu soruşdum. Əkbər indiyə qədər unutmadığım maraqlı cavab verdi. Dedi ki, sanki o ölkədə külək bir ayrı cür əsir, Günəş bir ayrı cür doğur, ağaclar fərqli boy atır, sular bir ayrı cür axır. Bax, eyni şeyi Əkbər Qoşalı (yeri gəlmışkən, mən qədim dostuma çox zaman Əkbər yox, Qoşalı deyə müraciət edirəm. Bilmirəm, nədənsə bu söz mənə daha doğma gəlir) haqqında deyə bilerəm. Hamı kimi baxsa da, görsə də hamı kimi düşünmür və münasibət bildirəmir. Hər şeyə fərqli yönən baxmağı və fərqli sonuclarla varmağı bacarır. Ancaq o, bu-nu fərqli görünmək üçün etmir. İstəsə də bunu bacarmaz. Anatolular demişkən, Əkbər bəyin yapısı belədir. Tanrı ona fərqli özelliliklər verib.

Bu günlərdə gənc yazarıımız İntiqam Yaşar zəng eləmişdi. Əkbər bəyin 50 illiyi ilə bağlı kitab çapa hazırlanlığını dedi. Bu söz məni bir az diksindirdi. Əkbəri "ikidən sonra beş alması" (25 yaşı) münasibəti ilə təbrik etdiyim, elə bilirom dünən olub. İllər gerçəkdən də su kimi axıb gedir(mış). Onunla tanış olduğumuz zamanlarda 20 yaşı yenice adlamış gənclər idik. Bu gün artıq dostum ağsaqqal deyə biləcəyim yaşa qədəm qoyur. Əziz dostumu qarşidan gələn 50 illik yubileyi münasibəti ilə təbrik edirəm. Ona can sağlığı, yaradılıqlı uğurları, yeni-yeni yubiley yaşlarını qeyd etməyi və rəhmətlik Oqtay Rza demişkən, 100 yaşı adlayıb keçməsini diləyirəm. Və bir də arzu edirəm ki, uğruna bir ömr fəda etdiyi Türk dünyasının gerçək birləşməsi, Turanı görsün, dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayıaraq, türk soyundan gələn hər hansı bir şəxslə yad dildə anlaşımaq zorunda qalmasın. Həm də bollar tezliklə, sıradakı yubiley yaşına qədər çin olsun!

Tanrı dağlarında Turan günümüzə görüşənədək, Qoşalı!



rək qalmasın. Tanrıının izni ilə bu istəklərimiz və çabalarımız uzun illərdən sonra türk respublikalarının dövlət siyasetinin ana xətti olmaq üzrədir. O illərdə yuxarıda adını çəkdiyim qələmdəşalarımdan ən çox görüşdürüüm Əkbər bəy idi. Bəzən 5 gün ard-arda axşamlar görüşür, dərdləşir, düşüncə və qayğılarımızı bölüşərdik. Bəlkə bu gün kimlərəsə inandırıcı görünməyə bilər, amma əsla özəl qayğılar və sorunlar bizim səhəbatimizin mövzusu olmazdı. Mövzu hər zaman bir idi - türk dünyasının bu günü və sabahı. Necə edək ki, türk dünyası üçün daha faydalı olaq? Necə edək ki, türk toplumlarının ədəbiyyatını Azərbaycanda, eləcə də qarşılıqlı olaraq, Azərbaycan ədəbiyyatını digər türk toplumlarında tanıdaq? Ortaç türkçənin yaranması üçün bizim qatqı və faydamız nə ola bilər və bun-

mühitdə hər bir dərdimi, qayğımı sona qədər bölüşə biləcəyim yeganə şəxs olub. Mənə elə gəlirdi ki, o, məni hər kəsdən dəha yaxşı duyur. Elə bu nədənlə o illərdə ona belə yazmışdım:

*Bir sözə, bir xalqa, bir haqqə güven,  
Haqq yoldan peşiman olan yox hələ.  
Səni mənim qədər ürkədən sevən,  
Məni sənin qədər duyan yox hələ.*

Dəyərli oxucum irad tutə bilər ki, yaradıcı adamdan ya-zırsan, ancaq yaradılıqlından sitat gətirmirsən. Məndən ötrü Əkbər bəyin davranışları, həyata və insanlara baxışı, hadisələrə yanaşması, ətrafında yaşayanlara, baş verənlərə yazılı və şifa-hi münasibəti, hətta düşüncələrini ifadə edərkən mimikası və əl hərəkətləri... hamızi yaradılıqlı örnəyidir. Bir dəfə türk ölkələrinin birindən səfərdən

# Ədəbiyyatın Əkbər QOŞALI Ünvani



Tural İRFAN,  
Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin Məsləhət Şurasının üzvü

Türk dünyası zaman - zaman dəyərli simalar, ziyalilar, ədəbiyyat adamları yetirib. Bu şəxsiyyətlər içində öz izi-ciğiri, dəstə - xətti olanlar çox olub. Ancaq müasir dövrümüzdə türk dünyasının ortaq dəyərlərini ədəbiyyat, mədəniyyət sahəsində önə çəkənlər içərisində seçilənlər o qədər də çox deyil. Əkbər QOŞALI imzası bu məsələdə sayılıb - seçilən imzaların ən öncüllərindəndir. Əkbər QOŞALI düşüncədən, məfkurədən, yaradıcıdan qabaq, bir sözə hər şeydən öncə Nəsiminin dediyi kamil insan obrazını özündə tərənnüm etdirən mənəvi cəhətdən zəngin olan əsl insan və türklüyü xas məziiyyətlər varlığında cəmləşmiş əsl Türkdür. O, istər xarici görünüşdə, bəlağətdə, fəsahətdə, natiqlikdə, düşüncədə, cəsarətdə, istərsə də öz yaradıcılığında, mənəvi dünyasında tama-mıl Türk millətinə məxsus genetik kodlarla zəngin yaradılmış şəxsiyyətdir. Əkbər QOŞALIının şeirlərini oxuyanda özünü Altay dağlarının zirvəsində hiss edirən. Onun poeziyasının mahiyyətinə varanda Atillanın cəsarəti, Mete Xanın qabiliyyəti, Dədə Qorqudun müdrikliyi, Atatürkün mətinliyi göz önündə canlanır. Türkün qəhrəmanlıq tarixini, varlığını, qədimliyini dağ havasına, bulaq suyu-na bürüyərək canlı dildə, obrazlı şəkildə tərənnüm etdirə bilməyin özü şübhəsiz ki, Tanrı vergisidir. Məhz bu vergi Əkbər QOŞALIya nəsib olub.

Əkbər QOŞALIının şeirləri həmşə diridir. O şeirlərin ruhu var. Məsələn, o şeirləri oxuyanda insan sanki meditasiya edir, narahatlığı, yorğunluğu aradan gedir, özündə güc-təpər hiss edir. Əzgin insanı o şeirlər əcvinədir, yüyrəkləşdirir, həyata bağlayır, əslinə - köküne qaytarır. Əkbər QOŞALI şeirləri

adi şeirlərdən çox fərqlənir mənim nəzərimdə. Şeirin mahiyyət tutumu, ağırlığı, məna zənginliyi insani yormur, çünki ortaç Türk ruhundan sözünləb gələn, elin dilində yoğrulmuş, durulmuş sözlər, kəlimələr, deyimlər dağ havası, bulaq suyu ilə könülləri qidalandırır, siğal çəkir, ruhları təzələyir...

Əkbər QOŞALI Türk kimliyinə xas tutumu ilə dost kimi əsl dostdur. Hər şeyin yerini bilən, Sözü yerində deyən, Sözün qiymətini bilən insandır. Mübaliğəsiz deyə bilarəm ki, əsl Söz sərrafı, insan sərrafıdır.

O, "Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin" qurucusu, indi də mənəvi atasıdır. Bizlər ömrümüzün ən məhsuldar dövründə, gəncliyin ilk püllələrində məhz Əkbər QOŞALI işığına topaşdıq, onun ustادlığı sayəsində titrək qələmlərimiz əlimizdə sabit-qədəm oldu, ciğrimiz onun sayəsində iz oldu, onun yoluna qoşuldu, qovuşdu...

Yazımız, pozumuz, kitabımız - dəftərimiz Əkbər QOŞALI sayəsində, cana gəldi, kamala çatdı. Ədəbiyyata ilk qədəm qoyduğum zamanda ilk kitabımın ərsəyə gəlməsində, şeirlərimin nizamlanmasında, yaradıcılığımın həm ölkəmizdə, həm Türk dünyasında iciti-maiyyətə təqdim olunmasında böyük təvəzükkarlıqla əvəzsiz zəhməti, dəstəyi olan Əkbər QOŞALIya hər zaman özümü mənəvi cəhətdən borclu hesab edirəm.

Gənc yazarlarımızı "Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi" çatısı altında toplayan, Türk dünyasına təqdim edən, qardaş Türk ellərinin yaradıcı insanlarını da bizlərə getirən, tanınan, təqdim edən də Əkbər QOŞALI olub!

İlk üzvü olduğum bu birlik mənim üçün bir məqəddəs ocaq anlamı daşıyb hər zaman. Sonralar bir çox ədəbi, mədəni birliliklərə, dərnəklərə üzv olsam da "Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi" mənim üçün daha qutsal, da-ha əziz, daha doğmadır.

Ədəbiyyat yollarında biz gənc-lərə mayak olan, əlimizdən tutan Əkbər QOŞALI 50 illik yubileyi münasibəti ilə ürkədən təbrik edir, ona can sağlığı, uzun ömür və da-ha uca zirvələr diləyirəm!

İşığı gur, ocağı isti, canı sağ, ömrü uzun olsun!



Habil RzaNur

zim o böyük Turan sevdasından bəhrələnən arzularımızın atəsi ilə yanıb qovrulan bu adam nə qədər çox sevilirmiş onda bildim. Türk xalqlarının ən istaklı, fəxri qonaqlarından imiş bizim Əkbər Qoşalı, bu iş üçün doğulub, böyüyübüb yenə olub bizim Əkbər Qoşalı!!! Bir də onda ayıldım ki, aramızdakı tanı-

## Yubilyar haqda bir neçə söz

Hələ Bakıya təzə-təzə ayaq açıdım vaxtlarda maraqlı gəldi mənə bu ürəklə sarılıb, ürəklə hər işin ardınca özü düşən adam. Səhv etmirəmsə ilk ünsiyyətimiz



şliq bağları çox gözəl dostluq, yoldaşlıq, hətta yoldaşı olmaqa qədər müqəddəsdir. "Daş ürək" kitabının təqdimatında hamının

arasından ötüb gəlib "sən nə məcburdu bu boyda yolu gəlmisinə, niyə əziyyət edir-sən özünə?" deyə bilmək qədər sadə, təvəzükkar adamdır bizim Əkbər Qoşalı. Bügün DGTB-nin idarə heyətinin üzvü, AYB-nin üzvü, AYB gənclər şurasının üzvü, prezident təqaüdücüyəm, hələ də Əkbər müəllimi görəndə özümü o faşır, hələ heç nə bilməyən həmən o kənd uşağı kimi hiss edirəm. Necə ki, özü, şəxsiyyəti insanlığı, məni, bizi məmnun edir, bəzəyir, eləcə də mətnləri, şeirləri ədəbiyyatımızı daha işqli, daha parlaqlaşdırır. Əlimizdən nə golir ki, bu faşır kənd uşaqlı Əkbər bəyə dudurdu ömür, gələcək işlərində qucaq dolusu uğurlar arzu edir. Məhəbbətin əskik olmaya...

Mən də Allahın faşır kənd uşağı, bəli mənəm. dedim:

Səni çıxdan izləyirəm, heç yerə getmə, burada ol deyib, yoldaşlarla məni tanış edib bu gəndən məhabəbətinizi əski etməyin və bir də qoymayın harasa getsin işim var, deyib: yenə canla başla girdi tədbirin qüsursuz keçməsi üçün can yandırmağa. Mən daha sonra bilmışəm bu sadə, təvəzükkar adam DGTB-nin başqanı imiş. Dedim axı mən faşır kənd uşağı, hardan bilim. Daha sonra ədəbi fəaliyyəti ilə tanış oldum, hələ bi-

# DUYĞULARI SAF, ŞEİR DİLİ TƏMİZ VƏ YÜYRƏK...

## Şair Əkbər Qoşalının “Ürək daşı” kitabına Uğurlama



Ibrahim İlyash

*Çağdaş poeziyamızın tanrıları ismi, dəyərli dostum və əqidə arkadaşım Əkbər Qoşalının 50 illik yubileyi ərafaşında haqqında bir dost təbriki yazıb, çap etdirməyi düşünürdüm. Duyğu və düşüncələrimi toparlamaq istəyərkən onun “Ürək daşı” kitabına yazardığım Uğurlama yadımı düşdü. Yazdığını yenidən oxudum və bu yazının onun yubileyi ilə bağlı həzirlanan “Xüsusi Buraxılış”da yer almamasını bərk arzuladım. Mənə elə gəldi ki, yazıda yetərinə ürəyimi boşaltmaq imkanı qazanmışam. Bir vaxt qələmə aldığım yazının köhnəlib köhnəlmədiyini, publisist dilə desək, öz aktuallığını itirib-itirmədiyini öyrənmək istədim həm də. Və mənə elə gəldi ki, bu yazı heç Əkbər Qoşalının 100 illik yubileyindən də aktuallığıntı itirməyəcək. Səbəb isə çox bəsdir: Nə Əkbər Qoşalı özünün tutduğu yoldan dönen, nə də mən bu yola münasibatimi dayışən deyilməm. Zira, biz yoluzlar deyilik!*

50 illik yubileyin kutlu olsun, sayın başkanım! Qoşalılıq və qoşalıq sənin taleyindir. 50 da gərək qoşa olsun ki, bir bütövlük yaranıns.

Sən zətən hər şeyi bütöv sevənsən! Təbii ki, hər şeydən öncə də VƏTƏNİ!!

Bütöv Azərbaycandan bütöv Turana gedən kutlu yolda, şərəf və layaqətlə apardığın millət davasında sənə ugurlar və başarılar dileyirəm!

Sevgi və sayqlarla;  
İbrahim İlyashi

Əkbər Qoşalı imzası təkcə Azərbaycan oxucusu üçün deyil, ümumtürk coğrafiyası üçün bəlli və saygı duyulan bir imzadır. Çağdaş türk ədəbiyyatında və ədəbi prosesində bu imzanın həm şair kimi, həm publisist kimi, həm də türkoloq kimi ayrıca yeri və mövqeyi var. Hər üç müstəvidə onu yaxından izlədiyim üçün, bir ədəbi sima olaraq ona özəl rəğbatım, saygılarım var. Vətəndaşı olduğuñ ölkənin, mənsub olduğunu millətin mədəni dəyərlərinin təbliğ olunmasında və qalxınmasında əmək vermək, əslində hər bir qələm adəminin qutlu borcu olsa da, hər qələm adəmi bu şərəflə işin altına çıxın vermir. Bu anlamda, 12 illik fasılədən sonra yeni şeirlər kitabını nəşrə hazırlayan şairin “Ürək daşı”na yazardığım ugurlamani onun milli ədəbiyyatımız qarşısında göstərdiyi xidmətlərə dəyər verməklə başlamağım təsadüfi deyil. Əkbər Qoşalının ədəbi yaradıcılıqda qazandığı ugurlar, ədəbi prosesə verdiyi fayda və təkanla paralel gəlir. Mən bu təkanı görməzdən gələ bilməzdim; amma söz konusu Əkbər Qoşalının şeirlər kitabı olduğuna görə, elə buradaca mətləbimin bu hissəsinə sonuclayır və kitabda gedən şeirlərlə bağlı fikirlərimi oxucularla bölüşmək istəyirəm.

Öncəliklə onu deyim ki, kitabı oxuduqca ilk duyduğum bu oldu ki, bütün ciddi və milli söz adamları kimi, Əkbər Qoşalı da zamanın qatmaqlıqlıqından içinin bütövlüyünü qoruyub, duyularını, düşüncələrini saf saxlayıb. Bu hər bir şair üçün çox önemli məsələdi. Şeir duyu və dil hadisəsidir. Əkbər Qoşalının duyuları saf, şeir dili təmiz və yüyrikdir.

Kitab, şairin mənim də çox sevdiyim “Altaylardan qopan atlar”ıyla başlayır. Türk ulusu mənzil kəsməyə at belində çıxdığı kimi, onun şairi də sözdə mənzil başına varmağa ilham atının belində çıxsa yaxşıdır. Şeiri oxuduqca özgəsinin yox, məhz “Altaylardan qopub, dolunay işığında ağı köpüklü dənizlərə doğru çapan” atların hənirtisini duyur, ayaq səslərini eşidirsən.

Və ya başqa bir şeirində olduğunu: Gəmiləri sudan çəkib quru ilə sürərəm İstanbulun eşqinə.

Şairin ağrısını, qəlbini sevgisini daha necə dilə göttirməlidir ki..?

Kitabın ilk bölümündə “Sərbəst meydani”nda sözün meydanına çıxarlaçq yetərinə bu cür qəlb göynədən, üzəyi riqqətə gətirən, oxucuya gah kədər, gah qürur duyuran örnəklər var. Qisacasi - ŞEİRler var.

İkinci bölümündə Əkbər Qoşalı “Aldı görək nə dedi?” deyir.

Şair heca şeirlərinə qədim ustاد deyimiyle başlayır və nə yaxşı ki, ustadların qoşduğu gələnəyə uyğun olaraq burasını yeganə “Divani” si ilə açır. Mən bu divanını Əkbərin öz dilindən də, onu saza qaldıran aşıqlarımızın dilindən də zaman-zaman duymuşam və çox da bəyənmışım. Daha çox sərbəstdə meydan sulayan şairin bu addimini “mən bunu da bacararam” fikrinə yozmaqdən tamamilə uzağam. Heca şeirlərində də çox vaxt gələnəksəlliyi qırın şairin bu cür mükəmməl bir divan yazması onun qan yaddaşından süzülüb gələn ozan ruhunun bir təcəllasıdı, - deyə düşünürəm. Kitabın bu bölümündə şairin qoşmaları, gərayilları, çarpaz qafiyəli şeirləri yer alıb. “Səslerin gözəli qara sazdadı, Kərəmə çağırıar, Dilqəmi ssəslər” yanığı da, “Bir göz var istədim baxıb yaşayam, Qoydular üzüüzə baxtınan məni” göynərtisi da, “Ürəyimə nələr damıb, ilahi? - Bəs nə idi ürəyimdən daman nə?..” müəmməsi da... onun klassik qoşmanın ta dibindən geldiyindən xəbər verir.

Bununla belə, Əkbər Qoşalı heca şeirlərində də yenə öz nəfəsini, öz ifadə tərzini qoruyub saxlayıb. Ona, hansısa şeirlərində qayıyyən “kimdənsə təsirlənib” demək olmaz. İndilərdə, çağdaşlarımız içərisində özündən öncəkilərdən təsirlənmədən, onların cazibəsindən qurtulub qələm çalan şairlərimiz elə də çox deyil. Bu anlamda, Əkbər məhz həmin azların sırasındadır.

“Səsleşmələr” bölməsi imzalarına saygı duydugum şairlərdən Əlirza Həsrət və Elman Tovuzla Əkbər Qoşalının söz atışması, duyu böülümsəsi, şeir çələngidir. Üç şairin bir işinə qarışmaq düzgün iş olmadığına görə özləri və oxucuları bilərlər deyə, - münasibət bildirməkdən yan keçdim. Üç şeirdən ibarət “Əsgər, Turala, Ayxana” bölümü cocuqlarımızı da, öyrəmənlərimizi də ilgiləndirə biləcək özəl şeir örnəkləridir. Düşünürəm ki, oxusalar qazanalar...

Şair özü demisən, kitabını “Uzun sözün qisası” və nəhayət, “İlk qələm örnəkləri” ilə təmamlayır və nə yaxşı ki, şeirə, ədəbiyyatda haradan göldüyüni oxucularına göstərməkdən çəkinmir. Dünyanın heç bir şairi ilk qələm təcrübərindən ün qazanmayıb. Hami dünyani və özünü öyrən-öyrənə, taniya-taniya böyüküb. İlk qələm təcrübələrinə sədaqət də sadıqlıyın bir göstəricisidir. Əkbər Qoşalı yeniyetməliyində qələmə aldığı duyularının xətrini əziz tutub, kitabına daxil edib. Və nə yaxşı, belə də edib!

Ən başlıcası isə SÖZə sədaqətdi ki, bu kitab da bütövlükdə türkлюдümüzə və türkəmizə sədaqətin, sevginin duyğusal və poetik bir aynasıdır. Bu aynaya diqqətlə bax, oxucu dost! Səbəbini özün biləcəksən...

# ÜRƏKLƏ YAZILAN ŞEİRLƏR



Tural ADIŞİRİN,  
AMEA-nın Şəki Regional Elmi Mərkəzinin  
elmi işçisi, Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri

Şeirlərinin birində “Elə bir anadan bir doğulmuşuq, özümü kağızdan ayırammiram”, - deyən Əkbər Qoşalı yaradıcılığa ömür, ədəbiyyata könül vermiş istedadlı şairlərdən biridir. Ədəbi mühitdə tanınan Əkbər Qoşalı ömrünün 50 ilini geridə qoyur. Alnıaçıq, şərəflə yaşılanan bu 50 illik yaradıcılıq yolu onun özünə və sözünə bir hesabatıdır. Şairin keçdiyi bu yol “sözlərim yol çəkir, yol”, - dediyi müqəddəs SÖZdən çəkilən yoldur.

Əkbər Qoşalının şeir yolu öz üslubu və dəstxətti və özünəməxsus poetik yaddaşı olan yoldur. Şair, poetik yaddaşında həm azərbaycanlılıq, həm də ümumtürkçülük konsepsiyasını qoruyub saxlayır. Bu yolda həm şair, həm publisist, həm də tanınmış türkoloq kimi sadəcə Azərbaycan ədəbiyyatında deyil, bütövlükdə Türk Dönyasında öz imzasını və yerini bəlli etmiş olur. “Ürəklə yazdım hər söz janından asılı olmayaraq mənə əzizdir”, - deyən şair hər şeirini ürəklə, ürəyini zədələmədən yazıb, hər şeirin ürək verərək səmimi duyğularla yazıb. Bu baxımdan ikinci şeirlər kitabının adını “Ürək daşı” qoyması şairin sevimli oxucularına ötürdüyü bir ismarıcıdır. Könül-Qələm-Kağız üçbucağının vəhdətinə yaranan bu şeirlər “Ürək daşı”nda şairin poetik dünyasının xarakterik ifadəsidir.

Professor Məhərrəm Qasımlı Əkbər Qoşalının ilk şeir kitabı olan “Ölümlərin ötesi”nə yazdığı ön sözündə şairin özünəməxsusluğuna toxunaraq yazar: “Özünə, öz içmə çəkilmənin, dünya fövqündə durmağın fəlsəfi və poetik təqdimatında Əkbərin özünəməsusluğu daha çox görünür:

Nə kağızı dinc qoydum,  
Nə səni yaziq, canım  
Biz özümüzə doğma,  
Dünyaya yadiq, canım.”

Misralardan gördüğümüz kimi, şair dünyaya yad olsa da, özünə və sözünə yad deyil. Onun yanaraq yazdığını, ürək daşında əzizlədiyi sözlər şairə əbədiyyaşarlılıq qazandırır.

Bunlar hamsi həmi sözdü, həm həyat,

nəyə lazım yanmaz ocaq, kəm həyat!?.  
Yana-yana hərlənirik, nəhayət,  
İlləm gəlir, Qələm yazır, Söz qalır...

“Nəyə lazım yanmaz ocaq, kəm həyat”, - misralı unudulmaz Xalq şairimiz Bəxtiyar Vahabzadənin “Yaşamaq yanmaqdır, yanaşan gərək / həyatın mənəsi yalnız ondadır” misralarını xatırladır. Ustadının sözünü rəhbər tutan, yana-yana yaşıyan şair, “İlləm-Qələm-Kağız”ın vəhdətiindən yaranan müqəddəs SÖZü oxucularına ərməğan edir.

Milli kimlik mücadiləsi, soy-kökə bağlılıq onun şeirlərinin poetik istiqamətlərin müyyənləşdirir. Poetik kimliyi Əkbər Qoşalının türk elinə, türk ulusuna bağlılığından gəlir. Bu baxımdan “Mən türkəm”, “Altaylardan qopan atlar” və digər şeirləri səciyyəvi cizgiləri ilə seçilir.

Əkbər Qoşalının poetik dili estetik çalarlar üzərində düzənlənən, sözü obrazdan obrazə bürüyərək yeni məna çalarları ilə zənginləşdirir. Onun insan və zaman kontekstində qurulan şeirləri oxucunun şüuraltına təsir edən, oxucunu düşündürən, özünüdərketmə üzərində yaranan poeziya aktıdır. Şairin “Suyun şərhi”, “Torpaq”, “Qız qalası” şeirləri bu cəhətdən daha zəngindir.

Sənsiz olmur, gözəl adlı, gözəl su -  
ya bir qabdan tökülürsən, ya gözlərdən...  
Gözlərdən də yaş çıxmasa,  
qurulan boğazımız bir udum suyla açılar...  
Bir də macal tapa bilsək,  
üzümüzə su vururuq, su...

Onun istər heca, itərsə də sərbəst şeirlərində ən qabarlıq cəhət şeir dilinin təmiz olmasıdır. Məhz bu təmizlik onun azərbaycanlılıq konsepsiyasına dayanır, o şeirlərində sadəcə bacardıqca yer vermir.

Əkbər Qoşalının şeirləri forma baxımdan dağınıq görünə də, diqqətli oxucu üçün bu parakəndəlik elə də önem daşıdır. Onun poeziyasının estetik xüsusiyyəti daima yeni məzmun və mənə axtarışlarında olmasına dair. Şairin güclü təxəyyül və təfəkkür qabiliyyəti onun həm sərbəst, həm də heca şeirlərində köhnə qəliblər üzərində yeni poetik obrazlılıq yaradır.

Yazıya ürək, ürəyə dərd qoyarıq...  
Beləcə, dərd dolanar dünyada:  
Torpaq-torpaq, daş-das, yazı-yazı, ürək-ürək...  
Deyirəm, gedim torpaq dərdimi yazım  
Ürəklər daş olmamış...

Şairin şeirlərində raslaşduğumuz folklor deyimləri, folklor motivləri onun xalq yara-

dıcılığını, milli-kökə bağlılığının göstəricisidir. Məhz bu bağlılıq, milli yaddaşa sadıqlı onun şeirlərinin sənətkarlıq xüsusiyyətini da-ha da artırır.

Bugün bitər, bitsin, neynək,  
Sabah adlı umud olsun.  
Yağış yağar, yer dirilər,  
Göyündə ağ bulud olsun.

və yaxud:

Qoy sənə bir qarğış edim  
alqış olsun -  
görüm, səni ömrün boyu qız qalasan,



Qız Qalası!..

O yanda da Oğlan Qala oğlan qalsın,  
Aranızda həsrət olsun,  
ancaq sərhəd olmasın.

Əkbər Qoşalının yaradıcılığının folklor qaynaqları içərisində aşiq şeirinin öz xüsusi yeri vardır. Şair aşiq şeiri janrlarında yazdığı heca şeirlərində poeziyamıza təzə obrazlar və uğurlu nümunələr gətirir. Şairin “Divani”sindən gətirdiyimiz bir nümunə onun poetik sənətkarlığının bariz göstəricisidir. Öz üslubu, şeir yolu olan şair sözün həqiqi mənasında pafosdan uzaq, poetik cəhətdən doğğun və qəlbəyatımlı şeirlər yazar.

Yenə də sevgidi sevgi, yenə dünyadı dünya...  
Yalan səsdi, gelir hərdən: yeni dünyadı dünya...  
Axır gedib bir yar sevdin - adı Dünyadı, Dünya,  
O da dedi nə gec gəldin, a canı can eyləyen..?

İllərlə könlündəki Qarabağ, Təbriz, Dərbənd dərdi şair Əkbər Qoşalını kövrək, qəmli bir neyə döndərməşdi. Taleyə və tanrıya şükürlər olsun ki, artıq onun ürəyinin Qarabağ dərdi bir az səngiyib. Qarabağı azad görəmək, Şuşaya gedərək onun şəninə şeir yazmaq, şairin 50 illik ömür yoluna bəlkə də Tənrinin ən böyük bir töhfəsidir. Arzu edirik ki, növbəti 50 illiyində o Təbrizi azad görüsün, bütün Azərbaycanın şəninə gözəl şeirlər yassın. Büyük türk ruhunu, Turan sevdasını qəlbində əzizləyən şairin buna mənəvi haqqı çatır.



Mahir Qabiloglu

Əkbər Qoşalı bu il aprelin 3-də 50 yaşıını qeyd edəcək şəxs – şair, tərcüməçi, ictimai xadim, Türk dünyası yazıçıları ilə Azərbaycan arasında körpü, ölkənin ictimai-siyasi həyatında yaxınlaşdırışılıqda iştirak edən vətənpərvərdir...

Titullarını uzatmaq da olar: yaxşı oğul, yaxşı qardaş, qayğılı keş ailə başçısı, gözəl dost, yalnız yaxşılıq etməyi istəyən və yalnız da yaxşılıq uman şəxs, mehriban insan... Niyə titul dedim? Çünkü belə xüsusiyyətlər yalnız nəsilindən-nəslə keçə bilər. Azərbaycanda buna “ZAT” derlər.

Axı, Mahir, “titul” indiki dövrümüzdə fəxri ada, rütbəyə deyirlər? Bilirəm. Amma hər rəsmi titul da insanın cövhərini ifadə edə bilmir. İndi deyacəksiniz ki, “yubiley yazısı həmişə necə olur? Mahir də əvvəldən ta axıracan Əkbər qağasını tərif atəşinə tutacaq. Bu hələ bizə rəsmi çatdırıldıqlarıdır. Gör indi yubiley banketində əlində badə nələr danışacaq? Bir də ki, Əkbər Qoşalının gözəl tanırıq – həm yaxşı, həm də pis tərəflərini. Birtərəfli tərifə ehtiyacımız yoxdur”.

O vaxt AzTV-nin “Xəbərlər” programında baş redaktorom olmuş Allahverdi Məmmədovun bir sözüne yazılarında həmişə eməl edirəm:

“Şəxsi tərifləmə! Gördüyü işdən danış. Bu onun ən böyük tərifidir”.

Mən də Əkbər qağanın bildiyim pis və yaxşı cəhətlərindən – paxıl olmasından, düz sözü necə deyə bilməməsindən, söyüş söyməsindən, ifrat türkülüyündən danışacağam. Əlbəttə, inanmiram ki, əhatə edə bilim. Amma bu son yubiley deyil. Qaşaq dağ adamıdır. Mayası bulaq suyundan, dağ havasından yoğrulub, halal çörək yeyib, yanaqlarından qan damır. Yəqin aza bir 100 il yaşayar. Hə-

# Əkbər Qoşalı kimdir?

ləlik isə 50 illik yubiley yazısına başlayaqq.

1998

AzTV-nin “Xəbərlər” programında redaktor işləyirdim. (o dövrdə hamımızın vəzifəsi redaktor adlanırdı. Müxbir, reportyor olsaq da, hər sözümüzə, nöqtə vergülümə ilk növbədə cavabdeh olan redaktorlar idik.) Heydər Əliyevin prezidentlik dövrü idi. Prezident seçkiləri öncəsi respublika qaynayırdı. Mitinqlər, yürüslər hər gün keçirilirdi. 1993-cü il hadisələri çox da uzaqda qalmamışdı. Müasiri olmuşduq o çətin günlərin – Azərbaycanın parçalanmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığı vaxtların. Ona görə də o vaxtkı iqtidár, indiki müxalifətin hərəkətləri bir nömrəli dövlət kanalı olan AzTV-də tənqid atışına tutulurdu. Bu baxımdan “Xəbərlər” programı öndə gedirdi. Müsahibələr alındıq. Əyalətlərdə xüsusi müxbirlərimiz, şəhərdə isə biz.

Bir də gördün ki, qapiya rayon İcra hakimiyyəti, nazirlik məsiyəsində orta vəzifəsi olan şəxslər gəlib. Çəkirdilər adamı qıraqa: “danişacağam, danişmasam icra başçısı (nazir, rektor, idarə rəhbəri) başıma oyun açar. Amma sən məni efirə vermə. Sorusalar, denən ki, lent “brak” oldu və ya xoşunuza gəlmədi. Sonra gələrsən, bir oturub səninin lə yüz-yüz vurarıq. Sən cavan-san, belə şəyləri bilmərsən. Bir də gördün ki, çəxsi-fələk tərsinə fırlandı. Yenə də qayıtdılar hakimiyyətə. Görmürsən paytaxtda bütün reklam lövhələri Etibar Məmmədovun şəkilləridir? Hələ Elçibəyi, İsa Qənbəri demirəm. Qorxuram, qardaş! Qayıdarlar, dərimə saman təpərlər”.

Elələrini qapıdan içəri buraxmirdim. İndiki vaxtim olsayıdı təkliflərini bəh-bəhlə qəbul edərdim. Nə biləydim ki, o vaxt onların söydləkləri, tənqid etdikləri müxalifət rəhbərlərinin əksəriyyəti Milli Məclisin hörmətli deputatlarına, “qucaq mətbuatı”na, vəzifəli şəxslərə, biznesmenlərə əvviləcəklər? Mədəni dildə deşək islah olunacaqlar.

Öz sözlərini demək üçün AzTV-yə gənclər də gəlirdi. Çağırırmırdıq. Özləri müraciət edirdi:



Qoşalıyla şəxsi tanışlığımız belə başlandı. O gün qədər gənc şair olduğunu bildirdim. Prezident Heydər Əliyev gənc yazıçıları qəbul edəndə, o sıradə gənc şair Əkbər Qoşalı da vardi. Televizorda görmüştüm.

Bir az irəli gedərək onu da xüsusi vurgulayıbm ki, ictimai xadim Əkbər Qoşalı o fəaliyyətini bu gün də daha geniş şəkildə davam etdirir –televiziya ekranlarında, saytlarda, qəzetlərdə, beynəlxalq tədbirlərdə.

## USTAD OĞLU

Sovet vaxtı “Ustad” sözü çox az işlənirdi. Bu sözü əsasən Aşıq Ələsgərin məşhur təcnisindən bəhərlənən və “Ustadına kəm baxanın gözlərinə aq (qan) damar” zərbə-məsli səslənəndə eşidirdik. Bu söz Sovet vaxtı şair Xəlil Rzanın dilinin əzbəriydi. Müstəqillik illərində “ustad dərsləri” ifadəsi meydana gəldi. Xüsusilə də Mstislav Rostropoviçin Bakıya ilk səfəri zamanı. Onun gənc musiqicilər üçün verdiyi “master-klass”ı Azərbaycan dilinə belə tərcümə etmişdilər.

İlham müəllimlə zəngləşdik. Musiqili Komediya Teatrındakı qrim otağına getdim. Əlində qələm oxudu. İradı olmadı. Yalnız adların üstündən qırmızı xətt çəkdi. (SON)

23 yaşlı vardi Əkbərin. Gənc idi. Nə Əkbərə, nə də yuxarıda adını çəkdiklərimə istiqamət vərirdik. Hər günün siyasi mövzusunu özləri çox gözəl bilirdilər. Həqiqi Heydər Əliyevlər idi. Əqidəliyidilər. Bitərəfləri belə, bir çox YAP-çıdan irəliydi. Vəzifələri yox idi. Deputat da deyildilər. Gənclər təşkilatlarının rəhbərləri, iqtidarıönümlü partiyalarından, adı müəllim idilər. Əkbər

irəli çəkdiyi gənc yazarların bir çoxu onu “ustad” çağırır. Bu da məni çox sevindirir.

## DGTYB

Əkbərin rəsmi üç övladı var. Allah saxlasın. Amma Əkbərin bir övladı da var – mənəvi övladı: DGTYB. Yəni ki, Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi. Məni də onun işlərinə cəlb edir. Tədbirlərində iştirak edirəm. Türk dövlətlərindən qonaqlar dəvət edir, kitablar çap edir, tərcümələr edir. Azərbaycan ədəbiyyatını xaricdə təmsil edir.

Bu yaxında Azərbaycan Yaziçilərinin 13-cü qurultayı keçirildi. Dövlət 203 min manat pul ayırdı. Çingiz Abdullayevin müsahibəsinə inansaq, rəqəm əslində 403 min manat imiş. Malimala qatıram? Yox. Sadəcə, bu nümayəndələr məqsədim var.

Beynəlxalq tədbir keçiriliridir. Bakıya gənc yazıçılardan ibarət nümayəndə heyəti gəlmışdı – DGTYB xəttiylə. Birinci tədbir Atatürk mərkəzində oldu. Adətimcə dəyirmi stol arxasında yox, arxadakı kreslədə ayləşdim. Gördüm ki, divanda çəga yatıb. Demə gələnlərdən biri ər-arvad imiş. Uşaqlarını da gətiriblər. Ordan başqa bir tədbirə getdik. Sonra isə ATA-HOLDİNQİN “Ekselsior” otelinə getdik. Nəhar vaxtı idi. Qaşa bizləri də apardı. Xülasə, qonaqlar – 15 nəfərlik heyət Bakıda üç gün qaldı. İki kitabın təqdimatı, təyyarə bilet, otel xərci və gündə üç dəfə yemək. Şam yeməyi xüsusi təmtəraqlı – restoranda. Əlbəttəki, qağanın biznesi yoxdur. Dövlət də ona heç nə ayırmamışdı. QHT-lərlə ayrılan vəsaitin həcmini hamımız gözəl bilirik. Bu, Əkbərin şəxsi hörmətinin və nüfuzunun təcəssümü idi.

## “PAXIL” ƏKBƏR

Əkbər məni ara-sıra dostlarıyla da tanış edir. Əksəriyyəti Tovuzdandır. Əkbər qaşa yerli-bazdır. Bu təbiidir. İnsan yerli-baz, dostbaz olar. Düşmənbaz adam tanımır. Bu dostlardan biri də rejissor Cəlaləddin Qasimov idi.

Günlərin bir günü Cəlaləddin dedi ki, bəs, ay Mahir, Əkbər yaman paxil adamdır. Cavab verdim ki, yox. Belə bir xüsusiyyəti-

ni görməmişəm. Əgər şair kimi deyirsənsə, bu ümumi xəstəlikdir. Bütün sənətkar, hatta ən dahiləri də paxil olurlar. Daha doğrusu, buna həsəd derlər. Cəlaləddin fikrini bir də təkrar etdi. Değdim ki, əsaslaşdır. O da belə əsaslaşdırı. Demə qaşa həqiqətən də paxil adam imiş.

- Mahir, Əkbərin doğulduğu el-oba – Qoşa çox gözəl kənddir. Gözəl təbiəti var. Amma səni bir dəfə də oralara aparmayıb. İstəmir sənə göstərsin. Çox paxıl

aşağı düşüb, binamızın mühafizəçi, tovuzlu Elbrusa yaxınlaşdım.

– Elbrus, “haytalanma” nə deməkdə?

Elbrusun izahından sonra aydın oldu ki, “haytalanma” Tovuz dilində “əsəbləşmə, özündən çıxma” demək imiş.

## XƏLİL RZA VƏ ƏKBƏR QOŞALI

Əkbəri Xəlil Rzaya çox bən-



adamdır.

## QAĞANIN DÜZ DANIŞMASI

Bir dostum var. Söz soruşanda, o da cavab vermək istəməyənə belə bir ifadə işlədir: “Düzünü deyə bilmərəm, sənə də yalan danışmaq istəmirəm”.

Bir də görürsən ki, respublikadakı hansısa iqtisadi vəziyyətlə bağlı səhəbət edirik. Deyirəm, deyirəm, qaşa isə susur. Heç nə demir. Nə deyəcək ax? Mən düz deyirəm. Amma öz fikrini belə bildirir: “Qaşa, gərginlik yaratma!”.

Bir çoxu içib dəm olanda, “Feysbuk” meydanına daxil olub, ürəyimi ora boşaldır. Təh-qir, söyüş yazmaqdan da çəkinmir. Səhər ayılarda isə yazdıqlarını pozur. Mən isə çox vaxt fikirlərimi Əkbərlə bələşürəm. Deyirəm, deyirəm, o da telefonun o başında sakitcən qulaq asır. Sözümüz kəsmir.

Günlərin bir günü də Əkbər səssiz opponentimə çevrilmişdi. Sonda hövələsi tükəndi. Nə desə yaxşıdır? – Qaşa, haytalanma!

Və telefonu qapatdı. Gecə saat 12. Qalmışam fikirləş-fikirləşə ki, “haytalanma” nə deməkdir? Təkrar zəng etdim. Əhatə xəricində idi. Belə başa düşdüm ki, bəs qaşa məni söyüb. Səhərin açılmağını gözlədim. Tezden

zədirəm. O xətrə dəyməyi xoşlamırdı. Hamıyla müləyim davranırdı. Azərbaycan dilini əcnəbi sözlərlə korlayanları dərəcəsinən asılı olaraq 5, 10, 15, 20 qəpik cərimə edirdi. Xoşuna gəlməyənləri “Şəngülüm” adlandırdı. Osmanlı türkçəsindən sözlər işlətməyi xoşlayırdı...

**HAŞİYƏ:** Günlərin bir günü atam, Xəlil Rza, Salam Qədirzadə və Əliağa Kürçaylı bizim evdə yeyib-içirdilər. Mən də qulluq edirdim. Sağlıq növbəsi Salam əmiyə çatdı. Xəlil əmi o saat başladı çirtma çalıb qəpiklərlə cəriməni astaca ssəsləndirməyə. Yəni ki, əcnəbi sözlər var sağlıqda. Salam əmi bir dözdü, iki dözdü, üç dözdü... Axırda əsəbləri tab gətirmədi. Cibindən üçmanatlıq çıxarıb Xəlil Rzaya uzadaraq, – Ay Xəlil, sən Allah çirtma çalma, fikrim dağılır. Elə sakitcə üzlükdən çıx. Qalsa, “sdaçı” qaytararsan, – deyib sağlığına davam etdi. (SON)

Əkbər Qoşalı Xəlil əminin adəticə çirtma çalmır. Amma onun təbirincə, bir də görürsən turut yaxamdan. Ki, niyə kitabda “mündəricat” yazmışan? “İçərrik” yazmalıydın. Niyə atanın “Ömür həbləri” romanındaki rus sözlərini yeni nəşrdə – yeddi cildlik külliyyatda vermişən? Adını da redaktor qoymusən, heç olmasa tərcüməsini verərdin.

Ustadoğlu, rus, fars, ərəb sözlərindən qurtul. Və sairə, ilaxır. Zəhləmi tökü. Əsəbiləşib adımı “5-ci kalon” da çağırır. Amma bilmir ki, özü sovet dövrünün ən qabaqcıl ədəbiyyat cərəyanının bariz nümayəndəsidir.

50 yaşına çatan Əkbər Qoşalı haqqında fikirlərimi qələmə aldım. Hər bir yazıya isə təkan verən bir qüvvə olur. Daha doğrusu adama o yazını yazdırır. Yuxarıdakı fikirlərim bu qüvvə olmasaydı yarımqıq alınacaqdı. Axi ideal insan yoxdur. Hamının çatan və çatışmayan cəhətləri var. Mənim sərlövhədə verdiyim suala cavab-yazılma da birtərəfli yanaşanlar az olmayacaq.

Bu yaxında Rusiya televiziyalarının birində veriliş gedirdi. Bir məqam diqqətimi çəkdi: “Bir çar olur: sağ gözü kor, sağ əli sil, sağ ayağı o birindən qısa. Çar bir rəssama öz şəklini sıfariş verir. Rəssam onu qabağında otuzdurub portret şəklini çəkir. Çar baxır. Şəkildə kor gözünü, sil əlini, qısa ayağını görüb qəzəblənir. Rəssamin boynunu vurdurur. İkinci rəssami çağırırlar. Çar onun əsərinə baxanda görür ki, gözü də yerindədir, əli də, ayağı da qaydasında. Yenə xoşuna gəlmir əsər. Amma rəssama da toxunmur. Üçüncü rəssami çağırırlar. O, çarı profildən çəkir. Şəklinə onun sağ gözü, nə sağ əli, nə də sağ ayağı düşür. Çar baxır və razı qalır”.

**Nəticə:** birinci, hər şeyi olduğunu kim ki çəkən və edam edilən rəssam realistdir. İkinci – çarı ideal təsvir edən rəssam romantikdir. Üçüncü rəssam sosrealist. Sosialist realizmi isə sovet ədəbiyyatında əsas metod, cərəyan olub.

Əkbər Qoşalı realistdir. Kor olmalıdır ki, real həyatı görməyən. Əkbər Qoşalı romantikdir. Şair-yazıçıda təxəyyül yüksək olmalıdır. Əkbər Qoşalı yanaşmadı, fikirlərini izharda çox vaxt sosrealistdir. Hər şeydə bir gözəllik axtarır. Pessimist yox, nikbindir. Cünki həyat davam edir. 44 günlük mühabibədən sonra ümidiyələrimiz daha da artıb. Türk yox, türk olan Əkbər Qoşalının Turan arzuları artıq reallığa çevriləndir. Özü demişkən “Dövlətimiz zaval görəməsin! Bayraqımız uca olsun!”

QAĞA, 50 yaşın mübarək!  
20 Fevral 2023



**Şəfa Vəli,**  
**AYB-nin üzvü**

**Y**azmali olduğumuz sözləri susuruq çox zaman. Yazmağı bacarmırıq deyə yox, yazaq şehri pozular deyə. İki həftədən çoxdur ki, bu yazını sətir-sətir yazmışam beynimdə, abzas-abzas da redaktə eləmişəm. Di gəl, kompüterin qarşısında oturanda açığım fayla bircə nöqtə də qoya bilmirdim. Dəqiqliklər boyunca kompüterlə baxışındıq; o, “danişir”, mənsə “diləyirdim”.

Bəzə baxışdığım zamanların birində yazıçı dostum Şahanə Müşfiqdən bir mesaj gəldi: “Necəsan?” Səbəbsizə, bəzən cavab gözləmədən yazılır mesajlarım bir-birimizə. Sadəcə, gülümsemək, ağlımızdan keçdiyini bildirmək, məsaflərin, zamanın insan doğmaliğinin qarşısındaki acizliyini anlatmaqdır bu kiçik mesajlar. Amma bu dəfə cavab yazmağa tələsdim:

“Ustadın 50 illiyidir, qoçağım. Söze hardan başlayacağımı bilmirəm.”

“Yolun əvvəlindən başla!” - yazdı Şahanə...

Və mən qayıtdım illərin o üzünə...

\*\*\*

**M**əktəbliydim. Dəftərlərin min üstünə yazdım: “Şəhid Nəsir Nəsimov adına Şəmkir rayonu Ələsgərli kənd orta məktəbinin sağıldı Şəfa Vəliyeva.” Məktəb kitabxanasında oxumadığım kitab qalmamışdı, üz tutmuşdum kənd kitabxanasına. Təhsilimiz latin əlifbasıyla idi, kitablarımız kırıl əlifbasıyla; “keçid dövrü”nün “dövrün tələbi” imtahanından keçə bilməyən, “öz içinde sinifdə qalan” uşaqlarıydıq biz. Bir gün kitabxanaçı xala sevincək dedi:

- Latin əlifbasıyla təzə kitab gəlib!

- Hani? - soruşmuşdum,

amma maraqsızca, etinasızlıqla.

- Budu!

Nazik, kağız cildli bir kitab dörtülmüşdü əlimə. Könülsüz-könülsüz vərəqləmişdim. “DGTYB-nin ilk nəşri” yazılmışdı titul vərəqində. Yanına “Dünya uşaq ədəbiyyatı seriyası”ndan bir kitab da qoşub vurmüşdum qoltuguma, yolu keçib girmişdim darvazasız həyətimizə. Axşama öyrənmışdım “DGTYB”-nin nə olduğunu, hələ Yaralı Bəxtiyarın bir şeirini də zəbzəlmişdim.

Sonra illər keçdi, məktəbi də bitirdim, institut illərini də arxada qoydum, gün geldi, nə vaxtsa “həyata vəsiqə” saidığım diplomumu evdə hara qoymadığımı unutdum. Unutmadığım bir DGTYB oldu, bir də Yaralı Bəxtiyarın iki misrası:

Yadimdən heç zaman çıxmadiğincən



Yadına düşdüğün yadına düşmür.

\*\*\*

**...2013**-ü ildə Türk dünyasının böyük folklorşunası Sədnik Paşa Pirsultanının kitablarının bədii redaktoru idim. Eni-uzunu iki adam boyu bir otağımız vardi GDU-nun baş binasında, pəncərəsindən həyətdəki stol-stulların ayaqları görünürdü. Sədnik Paşanın arxivindəki jurnallardan birində bir şeir çıxdı qarşımı: “Əskiparalı Bəxtiyar” imzasıyla yazılmışdı. Yadına DGTYB düşdü, kəndimizin işıqsız kitabxanası, Yaralı Bəxtiyar düşdü. İmza fərqliydi, amma şeiriyyətin ən qudsal mənasına and içərdim ki, eyni şair idi. Bəs, kim idi? Günlərlə bu şairi axtardım; anamın arxivində, Paşanın arxivində, “Ruzigar” qəzetiñin arxivində. Axırda isə feysbukda tapdım: “Bülbüllün nalısı gülə sərgüzəşt...” - misrasının müəllifi

Bəxtiyar Hidayət idi.

Ayrı-ayrı vaxtlarda, fərqli mövzuda, təzadlı imzalarla oxuduğum şeirlərin doğmaliğini mənə söyləyən nəydi? İndi - 34 yaşimdə bu xatirəmin kövrəkliyi karşısında verəcəyim cavab budur: “DGTYB-nin ilk nəşri”nə məhz o şeiri seçib salan, ruhunu şeiriyyətə təslim etmişləri oba-oba, oymaq-oymaq axtaran, tapan, bir könül çətri altına toplayan adamın səsiydi!

\*\*\*

**2012**-ci ilin bir yay gündüyü. Milli uşaq ədəbiyatımızın görkəmlili nümayəndəsi olan Aləmzər Əliyadə zəng elədi:

- Mərkəzi kitabxanada DGTYB-nin tədbiri var.

“DGTYB”... Mən, Gəncə... DGTYB? Anamı yanına salıb getdim mərkəzi kitabxanaya. Yol boyunca Yaralı Bəxtiyarın

qoya-qoya, səsinin səmtinə güvənə-güvənə. Yolüstü mənə çox gənclər qoşuldu: biri Qazaxdan gəlirdi, biri Yardımlıdan, birinin çantasından “Şəki halvası” çıxırdı, birinin ruhunda Gədəbəydəki “yeddi qalaçalar”ın mistikası əsirdi. Doğmayıdış... “Azərbaycan!” adlı bir sevda ocağının işaretləriydiq, bir Ustadın “şeyirdləriydiq”.

\*\*\*

**DGTYB** ilə getmə yolda neçə kitabı tərtibçilərindən biri oldum, neçə tədbirin təşkilati işlərində gənclərlə ciyin-ciyanə yuxusuz qaldım, kompüterin başında dan üzünü salamladım, Bakı-Gəncə yolunda xatirələr saçqalağdım. “Bölgələrdən səsler” (3 cilddə), “Səs... Söz... Rəng...” topuları, DGTYB xəttiyə keçirilən şeir axşamları ən kövrək xatirələrimdi... “Yazarların yazmadıqları” isə (hələ təqdimatı keçirilməsə də) ədəbiyyat tariximizin bir başqa səhifəsinin ilk abzası oldu. Və bir gün “gənc” kateqoriyasından çıxaraq mən də arxama boylandım; bəzən sonra Ustadın izinə ayaq qoyanlara bir “ürəkli ol!” baxışı atmaq üçün!

\*\*\*

**B**u gün DGTYB-nin başqanı Ustadın arxasında qoyulduğum yoldakı yolculardan biri - İntiqam Yaşardı. Ümidim böyündür ki, bir neçə il sonra yənə bir könül əhli DGTYB-ni mənim kimi xatırlayaq; kövrələ-kövrələ, uma-uma, küsəküsə, ən əsasi isə, şükürə. Amma var olduqca DGTYB-nin açılımı iki cür oxunacaq: “Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi” sözlərini ucadan deyəcək, “Ustad Əkbər Qoşalı” sözlərini isə kövrəkliliklə piçildəyacəqlər.

Ustadın 50 illiyidir. “Ən adı yaxşılıqları Ömrə naxışlayıram.” - deyən könül adaminın, söz adaminın, mənim kimi neçə gəncin ömrünə mayak adamin, yoluna işq adamin yaşadığı 50 il azdi. Cox azdı... Ömrünüz uzun olsun, Ustad! Siz bu ömrü uzun yaşamağa borlusunuz; bilməzsizsin ki, həyatın qaranlıq künclərində işığınızı möhtac neçə Şəfa Vəli var.

**04 sentyabr 2022,  
Şəki.**



**Ofelya Babayeva,  
Şair, məməkən müəllim, "Şöhrət"  
Ordeni laureati, AYB İdara Heyeti  
nin üzvü, Azərbaycan Respublikası  
Prezidentinin fərdi təqəbüdçüsü**

## **Yüksək ədəb-ərkan, qədim türk tərəsinə bağlılıq onun canında, qanındadır**

Uzun illər boyunca pedagoji fəaliyyətlə məşğul olmağımdan, müəllimliyimdən, mənsub olduğum millətin, vətəndaşı olduğum ölkənin gələcəyini düşünməyimdən irəli gələn bir keyfiyyətdir bəlkə də; bizdən sonra gələn nəsl mətbuatdan mümkün qədər davamlı izləməyə çalışır, onların uğurlarına ürəkdən sevinir, uğursuzluqlarını görəndə təəssüflənirəm. Xalqımızın, millətimizin, dövlətimizin gələcəyi onlara əmanət ediləcək axı. Bu mənada, ictimai fəaliyyətlə məşğul olan, dövlət işində çalışan, ədəbi yaradıcılıqla və jurnalistikə ilə məşğul olan gənclər həmişə diqqət mərkəzimə keçir. Tədbirlərdə, görüşlərdə rastlaşıqca onlara layiq olduğu tərifləri söyləməkdən xüsusü zövq alıram. Bu onların haqq eledikləridir, deyə düşünürəm.

Bu il 50 yaşı tamam olan tanınmış şair-publisist Əkbər Qoşalının imzasını onun gənclik dövründən - Gənclər və İdman nazirliyində çalıştığı vaxtdan tanıyıram. Fəal ictimaiyyətçi, eyni zamanda istedadlı gənc şair olaraq o vaxtdan diqqətimi cəlb edib. Uzun illərdir Dünya Gənc Türk Yazarları birliliyinə rəhbərlik etməyindən dolayı o mənim üçün yənə də gənclərin sırasındadır. Özü ilə şəxsi tanışlığımıza müddəti də elə az deyil. Əli Kərim adına Sumqayıt şəhər Poeziya Evində keçirilən uluslararası ədəbiyyat tədbirləri isə onu mənə daha da doğmalaşdırıldı. Müxtəlif Türk Cümhuriyyətlərindən gələn ciddi

ədəbi simaların ona olan rəğbəti də diqtatimdən yayınmadı. Bütün bunları Əkbər Qoşalı 50-yə çatınca öz isteadı, gərgin əməyi, millət sevgisi və bir Turan sevdalısı olması ilə qazanıb.

Hər dəfə görüşəndə mənə xüsusi diqqət, sayqı ilə yanaşması, mətbuatda gedən bütün yazılarımı, haqqında yazılınları izlədiyini söyləməsi, özəl bir səmimiyyət və doğmalıq göstərməsi məni çox duygulandırır. Yüksək ədəb-ərkan, qədim türk tərəsinə bağlılıq onun canında, qanındadır.

Son zamanlar isə həm Milli Məclisin Məsəniyyət Komitəsinin

## **Saflıq Görkü**



**Rahid Ulusel,  
Fəlsəfə elmləri doktoru,  
professor**

Əkbəri bağrına basan da, sözünü dinləyəndə də,

şeirini oxuyanda da Saflıq duyursan.

Mehdi kişinin oğlu Əkbərdən Saflıq saçılır.

Saflıq Görküdür Əkbər.

18 il Əkbərlə Azərbaycan Prezidentinin Fəxri Sədr olduğu Azərbaycanda ATATÜRK Mərkəzində birgə çalışmışıq.

İndi Parlamentdə də önemli dövlət görevindədir.

3 ildir görmürəm Onu.

Ancaq Onun Saflıq ətrimi görünməzliyindən belə duyu ram.

Əkbər Qoşalının ədəbi şəxsiyyətinə də, bədii yaradıcılığına da, ictimai fəaliyyətinə də zəmanəmizdə az tapılan Saflıq cövhəri xasdır.

Coxlu dəyərli kitabları var Əkbər bəyin.

Ancaq çağdaş ədəbiyyatımızın inci əsərlərindən birini də Əkbər Qoşalı yazib - "Çobanbayati".

Poema başdan-başa Saflıqla süslənib.

Çobanın təbiət və mənəviyyat dünyası nəfəsindən çıçayıncən saflıqla, duruluqla yoğrulub:

Çobanbayati - çobanqızı - çobanyastığı - çobanbulağı - Çobankənd - Çoban talası...

Səslər də çıçəkləyir bu dünyada...

Məktəb oxumurlar, həyat oxuyurlar bu dünyada...

Çobanlıqla İrfanlığın müqəddəs vəhdətini vəsf edir poemaya...

Sirrin üzərindən açılır pərdə...

Əkbər Saflıqla arndığından, Duruluqla yoğrulduğundan Çoban İrfanlığından Türk Hikmətinə yol sala bilib...

Əkbər Qoşalı 50 yaşı yarısında - 25 il önce - 25 yaşında Dünya Gənc Türk Yazarları Birliyini yaradıb.

Bu qurumun sayasında Türk ədəbi gəncliyinin vəhdəti yaradılıb.

Türk ədəbi gəncliyi kövrək, indi isə ötkəm addımları ilə dünya ədəbiyyatının sıralarına qovuşub.

Türk dünyası Əkbərin qələmində özünü daha aydın dərk edir, gələcəyin daha bəsirətli baxı...

Onun min illərlə yaratdığı mədəniyyət və sivilizasiya dəyərlərinin təkcə türklərin özü üçün deyil, elə Saflıq görkü ilə bütün dünya üçün nə qədər gərəkli olduğu həqiqəti üzə çıxır...

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin son qurultayında təqdim etdiyi "Türk dünyasında ədəbiyyat, ədəbiyyatda türk dünyası" adlı sanballı icmal-məqaləsi də Əkbər bəyin necə dərin dünyagörüşü niqyasından problemlə yanaşdığını, ümumtürk ədəbiyyatının bədii-estetik mahiyyətini, ədəbi axtarış yönələrini bəlləmək bacarığını göstərir...

Azərbaycan maarifçiliyinin gələnəyini, Zaman və Millət qarşısında böyük məsuliyyət duygusunu varlığında yaşıdan Əkbər bəy Qoşalı bu maarifçilik işığını Vətənimizdə bəsləyib, ulu Türküstəndən Anadoluya qədər daşıyan Çıraqdır!

Çıraqın yanar olsun, qələmin sönməz olsun, Əkbər bəy!



*Ramiz Qusarçaylı*

**Gəlirəm**  
*Əkbər Qoşalının 50 yaşına*

Əl uzatdım əlli yaşa,  
Tutdu əlimdən, gəlirəm.  
Ölüm-həyat bir tamaşa,  
Nə dürlü dəmdən gəlirəm.

Ömür qərib, gör kimi var,  
Hər anın öz tilsim var,  
Hər tilsimin bəxt simi var  
Mən də o simdən gəlirəm.

Göylərin Türk dərgiləri, -  
Yer üzünүn sərgiləri,  
Ötür Turan türküləri  
Nə Hürr aləmdən gəlirəm.

Daş dövründən, Tunc çağından,  
Şaman güllü Hun dağından,  
Dədə Qorqud ocağından  
Ulu dilimdən gəlirəm.

Ey Tanrıdan əta Vətən,  
Bir bağım var xəta bitən,  
Şah İsmayıllı Xətaidən  
Sultan Səlimdən gəlirəm.

Nə Şam, nə də Dəməşqdəyəm,  
Bir İlahi eşqdəyəm,  
Mələklərlə məşqdəyəm  
Hər gün təlimdən gəlirəm.

Qan qaymağı çıy dələmə,  
Bir dərvishəm can tələmə,  
Sarılmışam Ruh lələmə  
İncim, ləlimdən gəlirəm.

Ürək qovur düzə doğru,  
Düz aparır sözə doğru,  
Yol gedirəm yüzə doğru,  
O arzu-kamdan gəlirəm.



**Ədalət NİCAT**  
*Dəyərli dost, əvəzsiz qardaş Əkbər  
Qoşalının 50 yaşına*

Təmənnasız dostdu, cılıxaca türkdü,  
Hörmətli qardaşdı Əkbər Qoşalı.



**Çingiz Qəribli**  
*ƏKBƏR QOŞALININ 50 İLLİYİNƏ*

Hər adam Qoşada doğula bilməz,  
Qızılın üstündə bənd salıb bu kənd.  
Bizim gözümüzzdə halallığıyla,  
Halal adamlarla ucalıb bu kənd.



Məmləkətimin işqli insanlarından biri  
olan, Türk sevdalı arkadaşım, doğma və əziz  
Əkbər Qoşalı da arxamızca özünü yetirdi. Şair  
ir yaşına - 50-sinə qədəm qoydu.

Gerçek millət oğlu, ömrünü dünya türklərinin  
yaxınlaşmasına, dostluq körpülərinin  
bərqərar olmasına həsr edən əsl vətənpərvər  
mübarizə adamı, tanınmış ictimai xadim, gö-

Səni gənc tanıdıq, gənc də qalasan,  
Ötən ancaq yaşıdı, Əkbər Qoşalı.

Yolun açıq olsun, sən ey böyük türk,  
Çiyindən daşdırın şərəfli bir yük,  
Uşaqla uşaqdı, böyükə böyük,  
İnsanlıqda başdı Əkbər Qoşalı.

Vətənə, torpağa bağlıdı bərk-bərk,  
Görsəki yurdunu bir türk edir tərk,  
Qarşısı alınmaz dağlar selitək,  
Görərsən ki, coşdu Əkbər Qoşalı.

Hərdən yuxular da demo, çıxır çin,  
Mübarək türklərin birlili üçün,  
Sərdi süfrə kimi dünyaya için,  
İrfan könlün açdı Əkbər Qoşalı.

Ədalət səhv etməz, gəl eşit məni,  
Uzaq tut saçından, tezdi, ağ dəni,  
Səninlə dost olub, tanımaq səni,  
Mənimcün də xoşdu, Əkbər Qoşalı.

Əkbər Qoşalının kəndidi bu kənd,  
Təpədən dırnağa Türk ocağıdı.  
Özü də qızıldı, adamları da,  
Görənlər deyir ki, görk ocağıdı.

Burdan başlayıbı onun yolları,  
Xoş gəlib üzünə gələn sabahlar.  
Düzlük, halallıqdı dövləti, vari,  
Özü tək qüdrətli söz dünyası var.

Sevib, əzizləyib gülü, gülşəni,  
Yığıbı dağların tər laşını.  
Bir oxu, özünə çəkəcək səni,  
Kim sevməz Əkbərin söz qalasını.

Bu gün gözəl gündü, könlüm sevinir,  
Görürəm dağların zirvə, qaşını.  
Təbrik eyləyirəm min bir ürəklə,  
Əziz qardaşımın 50 yaşı!

zəl şair və dəyərli aydın kimi Əkbər Qoşalının gördüyü işlərin əhəmiyyəti və örnək olunası missiyası çox şərəflidir. On illiklərdir ki, yorulmadan, usanmadan tutduğu millət yolunda ən başarılı fəaliyyətlərdə bulunaraq, tarixi işlərə imza atıb.

Zirvələr qoynunda - əsrrəngiz Əsrik dərəsindən yol alan şənolmuş Qoşa kəndində dünyaya göz açan Əkbər Qoşalı, öz ruhunda o uca dağların əzəmətini və vüqarını yaşadır. Yeri həmişə ucalarda olsun. Səsi-sorağı uzaq-uzaq ellərdə, Türk sevgisi ürəklərdə, şeirləri dillərdə dolaşın hərdəm.

Yeni yaşı ömrünə sevinc gətirsin istəkli qardaşımın. Gözü-könlü gözəlliklərə açılsın. Vətən adlı bütün isteklərinə yetişsin.

50 yaşına mərhəbalar, Ekber Qoşalı !

Ən gözəl arzularımla candan, ürəkdən qutlayıram bu ağayana yaşıni.

Bağrıma basıram.

**Ehtiram İlham**

## Milyon illik sevginin əlli illik taleyi



Elşad Barat

Hamımız gənc idik, həm də çox gənc. Ədəbi mühitdə bizi heç gənç yerinə qoyan yox idi. Onlarla gənc, eyni nəsil, təcrübəsiz və kiçik addımlarla hara gedirdikdə bizi mədəni şəkildə qovurdular. Təzə-təzə yeriyən uşaqlar kimi, ilantutun vaxtimız idi, əlimizi nəyə uzadırıqsa "cüz, olmaz" deyib əlimizin üstündən vururdular. Düz - eməlli şair də yaza bilmirdik, amma içimizdə dəli bir sevda var idi, söz sevdası. Yekə-yekə ədəbiyyat adamları bizi görəndə burnunu yan çevirib gedirdi. Birdən bir adam gəldi, Koroğlu nərəli, Qazan xan bılıkçı, Dədə Qorqud nəsihətli, Yusif səmiyyətli. O adam Əkbər Qoşalı idi. Bütün gəncləri bağırına basdı.

O vaxtlardan illər keçib. İndi o gənclərin hərəsi bir vəzifədə, bir mövqe sahibidir. Əksəriyyəti ədəbi mühitdə özünə ad-sən qazanıb. Əkbər Qoşalı təkcə bizi bağırına basıb böyük qardaşlıq etmədi, bizi həm də şeirdə, hekayədə vətəni sevməyi, xalqa öyrətdi, millətə bağlılığı, türkçülüyün böyüklüyünü göstərdi. Təbii ki, hamı bağırına basa bilmək, hamiya sevgisini çatdırmaq, bölmək Əkbər Qoşalının xalq, millət, vətən sevgisindən irəli gəldi, milli dəyərlərə bağlılığından, azərbaycançılıq, türkçülük sevdasından qaynaqlanırdı.

Əkbər Qoşalı bir insan kimi də, vətəndaş kimi də, yazıçı, şair kimi də öz yanaşması, öz tərafı olan ziyalıdır. Onun şair taleyi, şair dili həmişə fərqliyilə ilə seçilip:

"Bəlkə də bir gələn var,  
Gözlərim yol çəkir, yol;  
Ölü dillər kimiyəm,  
Sözlərim yol çəkir, yol..."

Göy ulu, yer yağızdı,  
Hər dua bir ağızdı;  
Bu - qələm, bu - kağızdı,  
Özləri qol çəkir, qol..."

Uzaq yolum təngiyir,  
Uzun golum longiyir;  
Şağ gözümüdü səyriyir,  
Ürəyim sol çəkir, sol..."

Təbii ki, ürəyi sol çəkən şairin gözləri də yol çəkər, sözləri də. Çünkü

ürəyimiz solumuzdadır, içində isə vətən var, millət var, eşq var, sevdiklərimiz, doğmalarımız var.

Əkbər Qoşalı obrası təkcə ədəbiyyatda deyil, cəmiyyətdə də tanrıının yanından gələn elçi kimidir. Peyğəmbərlər din gətirirdi, Əkbər Qoşalı tanrıdan sevgi gətirib. Sevgi paylaşımaq, sevgi yaymaq din yaymaqdandır. Çünkü onu sən yox, sol tərəfin edir, üryətin. Bu mənada Əkbər Qoşalı sevgi peyğəmbəridir. Yolda qarşısına çıxan dilənçi usağı bir təbəssüm sədəqə vermək, kefsiz dostunun bir kəlmə xoş sözə könlünü açmaq, hamını bağırına basa bilmək, sevmək elə sevgi peyğəmbəri olmaq demək deyilmi? Şair özü də bir şeirin belə deyir:

*"Dindən əvvəl Sevgi özü Din idi,  
Onda aşiq-yardı, onda yar – aşiq.  
Əvvəl sözün susma idi, din idi,  
İndi isə susmaq olub yaraşıq."*

Böyük düşünən və böyük sevən insanlar üçün vətən sevgisi alıdır. İnsan böyük sənətkar ola bilər, müətəxəssis ola bilər, böyük ixtira sahibi ola bilər, amma cılız düşünər. İnsanın böyüklüyü böyük düşünən və böyük sevənlilikdən görünür. Bu mənada Əkbər Qoşalı vətən sevgisi ilə yoğrulmuş şeirlərinin birində Şuşaya xitabən deyir:

*"Biz səni tərk etmişdik,  
Sən bizi tərk etmədin,  
Biz səndə olmasaq da,  
Can Şuşa, sən bizzəydim!"*

Əkbər Qoşalı hər gün yenidən aşiq olan adamdır. Yازında çıçəyinə, yayında günəşinə, payızında yarpağına, qışında qar dənəsinə aşiq olmaq torpağı, havanı, suyu, odu sevməkdir, yəni vətənə aşiq olmaqdır. Tanrı sevgisi, bəndə sevgisi də bunların içindədir. Şair özü belə deyir:

*"Mən ona hər gün aşiqəm,  
O mənə... – bila bilmirəm.  
Xəyalıyla dərddəşirəm,  
Özünə... – dinə bilmirəm."*

*"Can" deyirəm, canım olmur,  
Sevirəm, sultanım olmur,  
Olmur, bə, ay canım, olmur,  
Könlümdən silə bilmirəm."*

Necə ki, vətəni nə qədər sevsək də azdır, çünkü sevgi sevdikə çoxalır, Əkbər Qoşalı haqqında nə qədər yazsaq da azdır. Çünkü Əkbər Qoşalı bir məktəbdər. Eşq məktəbi, sevgi məktəbi, insanlıq məktəbi. Yaxın günlərdə Əkbər müəllimin 50 yaşı tamam olur. Milyon illik sevginin əlli illik taleyi Əkbər Qoşalıda cəmlidir. Yarım əsrlik sevgin mübarək olsun, abi.

## Anların aurası



Mai Van Fan,  
Şair, Beynəlxalq mükafatlar  
laureati (Vietnam)

Şair Əkbər Qoşalının özünəxas gözəl şeirləri, ov-sunlayıcı, işiltılı və gözəlnilməz məqamlardan ibarətdir.

Bir şair, bilgisi və təcrübəsi zəngin olunca vəcdə gələ bilir, duyğuları o qədər güclü və qarşılaşmaz hala gəlir ki, şeir hasil olur. Ancaq Əkbər Qoşalının şeirləri məndə fərqli bir təsir də yaradır və bu təsir hər an, hər yerdə qarşımıza çıxır. Bu, bir şairin çevrəsini gözləmədikdən sonra "şeir gözləri"nin anidən açılıb parıldığını fərq etməmi təmin etdi.

Əkbər Qoşalının şeirlərində yer alan obrazlar, təsvirlər olduqca məsum və səmimi olaraq oxucurların qarşısına six-six çıxır. Bu, bir at, bir beşik, bir xalı, bir qaya, bir məzar, bir çadır, bir ulduz, bir baxış, bir insan səsi, bir udum su da ola bilər... Görünən və görünməyən bütün bu şeklärin birər mahiyyəti - öz həyatı və iç canlılığı vardır. - Əl düzəni yoxmuş kimi var olurlar amma var kimi görünürler, gerçek həyatın düzəninə qarışmırlar; gerçek həyatı təqlid etməzlər ancaq bəlli bir qanuna, yəni şair Əkbər Qoşalının ruhunun qanununa görə var olurlar...

"Qadınlar kişilərin ciyində gedir, Kişiər qadınların göz yaşlarında..."

("Qadınlar da ölürlər, kişilər də..."). - Onun hər misrasında aura canlanır, canlandıqca da, müxtəlif irili-xirdalı dalğa halqları əmələ gətirir. Bu dalğa halqları tez-tez rezonans yaradır və necə deyərlər, müdaxilə edir, - bu da oxucunun hər işığın konkret olaraq harada yayıldığını söyləməsini çatınlaşdırır, lakin onlar güclü və daim hərəkət edən işiq axınına qarışır...

Nəticə etibarı ilə Əkbər Qoşalının şeirlərini oxuyanda tez-tez konkret bir misranın üstündə dayanmaq istəmirəm, amma həmişə o güclü işığa heyran oluram və həmin işiq məni özünə çəkir. Beləliklə, demək olar ki, onun poeziyasındaki aura onun hər bir şeirini oxucunu gözəl, dəyişən bir dünyaya aparan talisman kimi üzə çıxarıır. Doğrudur, burada dünya sublimasiya olunub, "zərərsizləşdirilib", ona görə də şair dünya həyatının xoşbəxtlik, qəzəb, məhəbbət, nifrat, kədər, sevinc, arzu kimi bütün səviyyələrin nura, sədət sevincinə, bu gözəl həyatın həzzinə çevrilir...

*"Üzüslüykən ölsəydim...  
Şeirimin sucan ömrü olsun"*

(“Suyun şəhri”).

Bu misra Əkbər Qoşalının poetik dünyasının mövcudluğunun həm açıqlaması, həm də xəbərcisi kimi diqqətimi çəkdi. Bu, Azərbaycanın fərqli və çoxşaxəli ənənəvi mədəniyyətinə əsaslanan poetik dünyadır. Vyetnamlı oxucular Əkbər Qoşalının vyetnam dilinə tərcümə olunmuş şeirlərinə rəğbət göstərir. Onun poeziyası ilə Azərbaycan ruhunun gözəlliyyinə heyran oluruq. O, xeyirxahlıq və səxavəti, səmimiyyət və qonaqpərvərliyi, cəsarət və dözümlülüyü göstərir. Azərbaycanlı şair dostum Əkbər Qoşalının poeziyası bu gün olduğu kimi gələcəkdə də Vyetnam oxucularının mənəvi həyatını zənginləşdirəcəkdir.



Vahid Aslan

Şəxsiyyəti ilə yaradıcılığı bütövlük təşkil edən dəyərli qələm dostum Əkbər Qoşalının bu günlərdə 50 yaşı tamam olur. Hərdən belə də deyirlər ki, 50 yaş ömrün “ekvator xətti”dir. Qalır geriyə qanrlıb, ekvator xəttinə qədər olan ömrə yoluna boyanasaν və nə etdim... deyə, düşünəsən. Bir il bundan öncə ömrün ekvator xəttində mən də dayanıb geriyə boyanmışdım və özümə bir yığın sual ünvanlaşmışdım. Yəni indi Əkbərin keçirdiyi hissələr mənə tanışdır.

Aramızdakı bir il yaşı fərqi ilə biz eyni ədəbi nəslin nümayəndələriyik. Eyni ədəbi-mədəni, ictimai-siyasi proseslər ikimizin də taleyində iz buraxıb. Amma etiraf etməliyəm ki, Əkbərin bütün sahələrdəki fəallığı bir addım qabağa keçməyi ilə mənə də yaxşı mənada nümunə olub. Və bu məni sözün həqiqi mənasında fərəhəldirib, yalnız bir qələm dostu kimi deyil, bir həmyerli, bir vətəndaş, ən nəhayət bir insan kimi. Çünkü Əkbər özü də belə bir insan olmaqla bu mədəniyyəti bizi lər də aşılayıb. Onun fəaliyyəti çoxşaxəlidir. Özünün dediyi kimi orta məktəb illərindən başlayaraq onu izləyən ictimai fəallığı bu gün də səngiməmiş, deyərdim ki, daim yüksələn xətt üzrə hərəkətdə olmuşdur. Beləliklə bu gün Əkbər Qoşalını yalnız istedadlı şair kimi deyil həm də İctimai Xadim kimi tənqidiq və ölkə sərhədlərindən kənarda da bu belə qəbul olunmuşdur.

Əlbəttə kiçik bir yazı ilə Əkbər Qoşalının çoxşaxəli fəaliyyətini incələmək mümkünəsdür. Əslində mən də bu iddiada deyiləm. Yalnız bir qələm adamı olaraq onun poetik dünyasına səyahət etməklə, bir neçə şeirinə yenidən müraciət etməklə yaradıcılığı haqqında yiğcəm olaraq təəssüratlarımı və fikirlərimi bələşmək istərdim...

Öncə qeyd edim ki, Əkbər

# Ürəyi sözündən boyanan şair

(“Əziz Şuşa”)

Qoşalı yaradıcılığı bu gün ən azından Türk Dünyasında özünəməxsus bir yerə sahibdir. Bu isə o deməkdir ki, dünya ədəbiyyatı kontekstində çağdaş Azərbaycan ədəbi mühitini layiqcənə təmsil edən imzalardan biri də məhz Əkbər Qoşalı imzasıdır. Elə Yaziçilar Birliyinin son qurultayı ərəfəsində “Türk Dünyasında Ədəbiyyat, Ədəbiyyatda Türk Dünyası” mövzusunda məruzəçinin Əkbər Qoşalı olması da bu istiqamətdə gördüyü faydalı işlərə rəğmən qələm dostumuzun halal haqqı idi. Vaxtilə onun yaratmış olduğu Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyi bu gün sıralarında Türk dünyasının istedadlı gənclərini birləşdirməklə bütövlükdə ədəbiyyat tarixinə öz qiymətlə töhfələrini verməkdədir.

Əkbər Qoşalı bir şair kimi öz dəst-xətti və üslubu olan şairdir. Hətta onun ilk ədəbi nümunələrində belə bu özəlliyyi sezmək mümkündür. Hələ orta məktəb illərində qələmə aldığı “Sənin məktubların” adlı aşağıdakı şeirində olduğu kimi:

Sənin məktubların qəmli hekayət, Məni düşündürər, duyğulandırı. Sənin məktubların edər cinayət, Sevinci, gülüşü, yolu dandırı.

Sənin məktubların durna qatarı, Hələ çox qalıbdı mənzil başına... Sənin məktubların ömrüm artırdı, Cəfalar gölsə də, mənim başıma.

Sənin məktubların sənin özünsən, Qəlbin varaq-varaq köcüb onlara. Məktubun oxunur, göz öndəsən, Sənin o gül çöhrən çöküb onlara.

Daha sonra ömrünün gənclik-tələblik illərinə qədəm qoyan Əkbərin yaradıcılığının əsas leytvotivini sevgi və təbiət mövzuları təşkil edir.

Xüsusilə onun təbiətlə bağlı olan şeirlərində bədii fikir qayan bulaq kimi çəgləməqla oxucusunun könlünü oxşayır. Bu baxımdan “Mən hələ bir cavan bulud yaşdayam” şeirinə nəzər salaq:

Yeri qanlı-qanlı döyüdü yağışlar, Keçib damarında axıllar mənim. Dəli arzularım döndü yağışa, Qayıdış üstümə yağıdlar mənim.

Şimşək var - buludlar davaya düşdü.

Damıclar oynadı havaya düşdüm. Mən eşqin elinə havayı düşdüm, Onunçun yandırıb-yaxdılalar məni.

Mən hələ bir cavan bulud yaşdayam, yağış olmadım ki, yağıb yaşayam; Bir göz var istadım baxıb yaşayam, Qoydular üz-üzə baxtinan - məni...

Əkbərin təbiətlə bağlı şeirlərinin əksəriyyətində müraciət etdiyi əsas obyekt göy üzü, bulud və yağışdır. Göy üzü sonsuzluq, əbədilik, ucalıq... bulud və yağış yaratmaq, qanad açmaq, canlandırmak mənalarını özündə ehtiva etməklə oxucusunu da sevgi dolu duyğularla həyata bağlayır. Ümumiyyətlə təbiətə, insana, bütövlükdə dönyaın özünə olan irfani bağlılıq Əkbər Qoşalı poeziyasından işiq səli kimi süzülüb gedir:

Buludları saçaq atdı dənizə, Bu axşam dağlara yağış yağacaq. Dualar, alqışlar yetər mənzilə, Tanrı qapıları geniş açacaq.

Bu axşam, bu axşam yağış yağacaq, insanlar qaçacaq evlərə doğru. Bir dəli köksünü geniş açacaq, Qaçacaq əlləri göylərə doğru...

*(“Bu axşam dağlara yağış yağacaq”)*

Eyni duyğuları, uşaq sevgisi ni şairin vətənə, ana torpağa həsr etdiyi şeirlərdə də sezmək olur. Bu arada qeyd etmək yeri nə düşərdi ki, Qarabağ mövzusunda, bir qədər də konkret ifadə etsəm, Şuşa mövzusunda ya zılan şeirlər içərisində də Əkbərin özünəməxsus yanaşması dərhal ön plana çıxır:

Dağların uca olmasa, düzlərin necə olmasa, dərələrin irmaq-irmaq, buludların yumaq-yumaq axmasa, ceyranların-cüyürələrin adam kimi baxmasa, nə dəyişər?

*(“Qarabağ”)*

Və yaxud da:

Ayağımız toxunub, Nəfəsimiz dəyincə Torpağına gül-çiçək, Götünə quş qayıdan, Kor olan bulağına Dirilib su qayıdan Canımın canı şəhər!

Göründüyü kimi bu şeirlərin heç birində boğazdan yuxarı qışqırıq və aşırı pafos yoxdur. Dərin məntiq və reallığın dəqiq konturlarla ümid dolu gələcəyə yönəlik cizgiləri vardır.

Nəhayət, gəldim əsas mətbəb. Qeyd etməliyəm ki, köküne, soyuna bağlılıqdan qaynaqlanan Türk və Turan simvolikası Əkbər Qoşalı yaradıcılığının ana xəttini təşkil edir. İstər şeirlərində, istər poemalarında, istərsə də publisistikasında gözə çarpan odur ki, Əkbər bu mövzunu məqsədli şəkildə başda tutur. Bu faktın özü də təsdiq edir ki, Türk Dünyasında gördüyü çeşidli işlərlə, sözünü-qələmini vəhdət halına gətirən bir Türk kişisinin, bir Türk şairinin yaşadığı şərəflə özür yolu arxadan gələn gəncliyə yaxşı mənada örnəkdir. Bu mövzuda yazdığı şeirlərdən nümunələrlə BÖYÜK SÖZ dünyasında qərar tutan bir şair haqqındakı bu kiçicik qeydlərimi yekunlaşdırmaq istərdim:

Altaylardan qopan atlar getdiyi göy yolu. Altaylarda doğan Aylar, biz çıxanda doluydu.

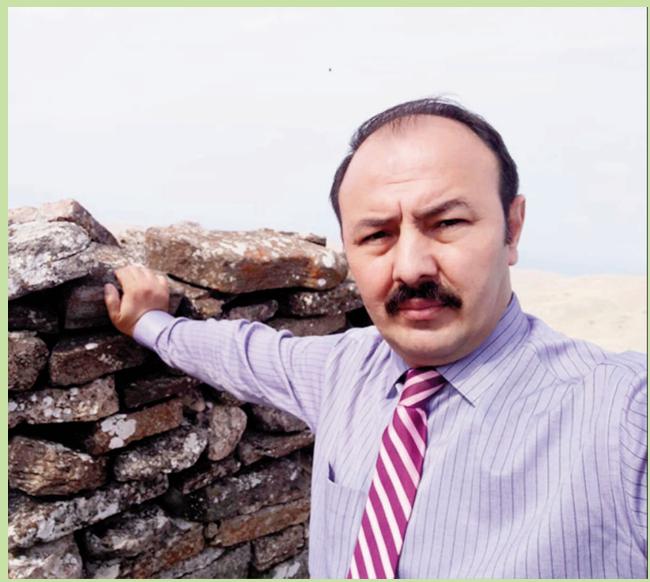
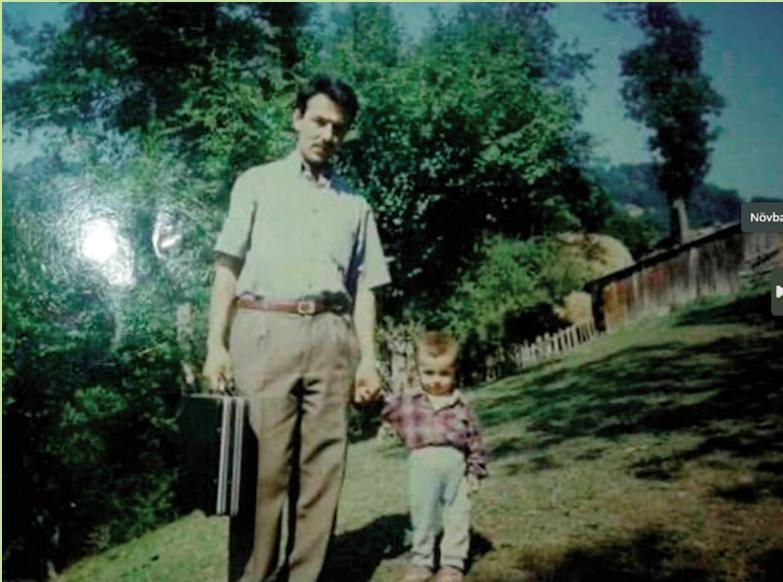
Altaylardan qopan atı daha kimsə minmədi, Altaylardan qopan atlar, ağ köpüklü dənizlərə çatmayıncı dinmədi...

*(“Altaylardan qopan atlar”)*

Atlar ayaqlandı Altay tərəfdən, Atlar qanadlandı Günbatan səmtə...

... Və bir gün bir qoşun ürəyin yelqanadlı atlar ilə atlanıb, uzaq Altaya uçduğuunu görəmərəm!.. Ürəyimin qan adı var, ürəyimin qanadı var...

Ürəyinin qanadı olan şairə, ürəyi sözündən boyanan şairə ömrünün ən gözəl çağında, çeşidli fəaliyyətinin bütün sahələrində ugurlar arzulayıb, 50 yaşın qutlu olsun deyirəm!



*Qənirə Paşayeva*: “Əkbər Qoşalının şeirləri, poemaları, hekayələri ilə, esseləri, məqalələri, müsahibələri ilə tanışlıq onu 90-cılar ədəbi nəсли içində ideyalı ədəbiyyatın ən əsas təmsilçilərindən biri, bir sıra göstəricilərə görə birincisi kimi səciyyələndirməyə əsas verir”.

**Боқаман, Ўзбекистон, иўзандир Самарқандиги,  
бухорийни иўзандир, Тошкент - Башкент, Ҳоликкент!**

**Боқаман, Ўзбекистон,**  
гуландир Самарқандиги,  
Бухорийни гуландир,  
Ташкент - Башкент, Йаҳонкини!  
Каримий оғизи маддасине  
Қуёнинди ташланади.

**Болалан, Амир Тимур,**  
Жадон күмбөрдориди,  
Азар шундай буласин.  
Сен киминади киминади?  
Сен киминади бу ерда  
Бошига мавжудат булса,  
Сенни саъриди?

**Ўзбекистон,**  
санда сизи  
Балаки, янди севаман,  
Она сабад севаман,  
Она сабад севаман.  
Ху улуг шумошнодан  
то бу худа қадар севаман,  
Куда кри,  
Турганинде

**Имамат, Ибниссимон,**  
гуландир Самарқандиги,  
Бухорийни гуландир,  
Ташкент - Башкент, Йаҳонкини!

**Каримий оғизи маддасине**  
**Қуёнинди ташланади.**

**Савиан болам каби,**  
Севлини азотигасин,  
Кебуди - болам каби...

**Узбекистон, Баласан,**  
Ал севам «Савиан»  
демайди кечи браш.  
Сен мансаби таъсисадан,  
Санни дебонди ким  
сулрасан, эса курасанис...  
Мен да болалан, я-я,  
Сен да мени севасан  
имаматни ташланади.

**Кебуди яла, шерди ёйдан,**  
Гю жико, тою жико,  
Каримий оғизи маддасине  
Демайди кечи браш.  
Менни қадомбозида сен,  
Узинсан, яна сен.  
Мажони узиндан буюн,  
Уфаририни позижа.

**Булдан кам булсанлари**  
Уфардан кам нарслари...

**Сен таржомони улутан,**  
Тарзи сабади улутан,  
Киминади булсан, булсан,  
Йулуш - яхшига олудир.

**Худобонди язбагар,**  
Сен низомини таъсисадар  
Узбекистон буласиди,  
Узда гар буласидан.  
Кубусин мур сочнича,  
Сурнади киминади,  
турганинде сарбарилик,  
кар инсон сарваридан...  
Демайди кечи браш.  
Қуёнинди ташланади...

**Азар сен булмасидай,**  
инса сен булмасидай -  
Турсимон куладар буи,  
Бул шундай киминади,  
Йаҳонни буларди...

**Контигинчи руҳидор**  
Санни бози бахи эланни,  
Ал севам «Савиан»  
Самарқандиги сафси,  
Ва қадим Европони  
мальзимети дараси...

**Азар сен булмасидай,**  
Ижонини сен боссан,  
Уз бом, бу шун муборад,  
Узбекистон маддасинан:  
Булар учре қадариди  
Узбекистон муборад!

**Редакция SOSOKON**

Baş redaktor: Çingiz Qəribli

*Xüsusi buraxılışa məsul:*  
Cingiz Abbasov,  
*“Tovuz” XC-nin vitse-prezidenti*

*Məsləhətçi:* Yaqub Namazov  
*Tərtib edən:* Seyda Cəfərova

*Dizayner:* Ramiz Hümmətov

#### **Ünvan:**

Fətəli Xan Xoyski 98<sup>a</sup>  
Tel: 465-67-98, (055) 965-62-28

**E-mail:** iqtisadci. audit@gmail. com  
Jurnal “ ” nəşriyyatında çap olunub.  
**Sifaris: 715, Sayı 500**

